

T.C.
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı

Müzik Eğitimi Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

**GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN VE MÜZİK
ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR
DURUM ÇALIŞMASI (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)**

Nebi Tamer BAYSAN
ORCID: 0009-0007-9932-4265

Danışman
Doç. Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN
ORCID: 0000-0002-7494-8182

Konya – 2025

TEŞEKKÜR

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimize başladığım günden itibaren bilgilerinden ve tecrübelerinden her zaman yararlandığım, tez konusunun belirlenmesi ve bu süreçte her konuda desteklerini esirgemeyen değerli danışmanım Doç. Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN' a teşekkür ve Őükranlarımı sunarım.

Lisans ve Yüksek Lisans eğitimim sürecinde bilgi ve tecrübeleri ile beni destekleyen ve yönlendiren tüm bölüm hocalarıma teşekkür ederim.

Araştırma verilerinin toplanmasında emeği geçen Mine MUSTUL hocama, eğitim öğretim hayatımda beni her zaman sevgi ve Őefkatle destekleyen ve her konuda yanımda olan sevgili eŐim Beyza BAYSAN'a sonsuz teşekkürlerimi ve Őükranlarımı sunarım.

NEBİ TAMER BAYSAN

30.06.2025

İÇİNDEKİLER

TEŞEKKÜR	i
İÇİNDEKİLER	ii
TABLOLAR LİSTESİ	v
TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU	vii
BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	ix
ÖZET	xi
ABSTRACT.....	xii
1. GİRİŞ	13
1.1. Problem Durumu	13
1.2. Araştırmanın Amacı	17
1.3. Araştırmanın Önemi	18
1.4. Sayıtlar (Varsayımlar).....	18
1.5. Sınırlılıklar.....	18
1.6. Tanımlar	18
2. İLGİLİ LİTERATÜR ve ARAŞTIRMALAR.....	19
2.1. Mesleki Gelişim ve Meslek Seçimi	19
2.1.1. Mesleki Gelişim İle İlgili Kuramlar	20
2.2. Meslek Seçimine Etki Eden Faktörler ve İlgili Araştırmalar	24
2.2.1. Mesleki Olgunluk	26
2.2.2. Mesleki Sonuç Beklentisi	27
2.2.3. Kariyer Planlama	30
2.2.4. Mesleki Kimlik.....	30
2.2.5. Mesleki Tutum	31
2.2.6. Mesleki Kaygı	31
2.2.7. Mesleki Öz Yeterlik	32
2.2.8. Mesleki Motivasyon	33
2.3. Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlar	35
2.3.1. Devlet Konservatuarları	35
2.3.2 Güzel Sanatlar Fakülteleri	35
2.3.3. Bando.....	35
2.3.4. Güzel Sanatlar Lisesi.....	36
2.3.5. Eğitim Fakülteleri.....	37
2.3.6. Müzik Öğretmenliği	38

3. YÖNTEM	40
3.1. Araştırmanın Modeli	40
3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu.....	40
3.3. Veri Toplama Araçları.....	42
3.3.1. Veri toplama aracı I- Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği (MSBÖ).....	42
3.3.2. Veri toplama aracı II- Müzik Alanı İle İlgili Meslekleri Tercih Nedenleri ve Beklentileri	
3.4. Verilerin Toplanması.....	45
3.5. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi).....	46
4. BULGULAR.....	49
4.1. GSL Müzik Bölümü ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri....	49
4.2. GSL Müzik Bölümü ve Müzik Öğretmen Adaylarının Farklı Değişkenlere Göre Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri.....	49
4.3. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanındaki Meslekler İle İlgili Görüşleri.....	59
4.3.1. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Etme Nedenleri.....	59
4.3.2. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Meslekleri Kendine Uygun Bulma Durumları	60
4.3.3. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklere İlişkin Beklentileri	61
4.3.4. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanında Kendilerini Geliştirmek İçin En Çok Yapmak İstedikleri Faaliyetler	62
4.3.5. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceleri Nedir?.....	63
4.3.6. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Lise Mezuniyetinden Sonra Müzik Eğitimine Nerede Devam Edeceğine İlişkin Düşünceler.....	64
4.3.7. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceleri	65
4.3.8. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Zorlayıcı Yönleri Hakkındaki Görüşler	66
4.3.9. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceler	67
4.3.10. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Almada ve Yönlenmede Ailenin Rolü	68
4.3.11. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Okulun Meslek Seçimindeki Rolü.....	69
4.4. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimciliği İle İlgili Görüşleri.....	70
4.4.1. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Tercih Etme Nedenleri	71
4.4.2 Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik öğretmenliği Mesleği İle İlgili Kendilerini Ne Kadar Uyumlu Bulma Durumları	72

4.4.3. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Beklentileri.....	77
2	
4.4.4. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinde Kendilerini Yetiştirmek İçin En Çok Yapmak İstedikleri Faaliyet	73
4.4.5. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceler.....	74
4.4.6. Müzik Öğretmen Adaylarının Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Öğretmenliğinin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceler	75
4.4.7. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Zorlayıcı Yönleri Hakkındaki Görüşler	76
4.4.8. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceleri	77
5.TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER.....	78
5.1. Konya Çimento GSL Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklentileri	78
5.2. Konya Çimento GSL Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve NEÜ AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD Müzik Öğretmen Adaylarının Farklı Değişkenlere Göre Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri	79
5.3 Konya Çimento GSL 11. Ve 12. Sınıf Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müzik Alanında Mesleki Yönelim ve Beklentilerine İlişkin Görüşleri	81
5.3.1 Bireysel Eğilimler: Meslek Tercihini Etki Eden Unsurlar, Mesleğe İlişkin Kimlik Oluşturma ve Mesleki Gelişim.....	81
5.3.2. Müzik Alanındaki Meslekleri Diğer Alan Meslekleri İle Karşılaştırma.....	83
5.3.3. Mesleki Yönlendirme	86
5.4 Necmettin Erbakan Üniversitesi AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD Lisans 3. ve 4. Sınıf Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği İle İlgili Beklenti ve Görüşleri.....	87
5.4.1. Müzik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Beklentileri, Uyum Düzeyleri ve Mesleki Kimlik Gelişimleri	88
5.4.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Beklentileri, Kariyer Kaygıları, Toplumsal Algı, Zorluklar ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri	92
5.5. Sonuç	97
5.6. Öneriler.....	97
KAYNAKÇA	98
EKLER	110

TABLolar LİSTESİ

Tablo 3.1. Katılımcıların Sınıf Seviyelerine Göre Dağılımı.....	41
Tablo 3.2. Katılımcıların Sınıf Düzeyi ve Cinsiyet Dağılımına Göre Dağılımı	42
Tablo 4.1. Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Puanlarına İlişkin Tanımlayıcı İstatistik Veriler.....	49
Tablo 4.2. Cinsiyete Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanları T Test Sonuçları	50
Tablo 4.3. Yaş Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı ANOVA Test Sonuçları.....	51
Tablo 4.4. Okunulan Sınıf Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı ANOVA Test Sonuçları	52
Tablo 4.5. Yetiştigi Çevre Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	53
Tablo 4.6. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	54
Tablo 4.7. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	55
Tablo 4.8. Baba Mesleği Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	56
Tablo 4.9. Anne Mesleği Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları.....	58
Tablo 4.10. Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Nedenleri.....	59
Tablo 4.11. Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Nedenleri.....	60
Tablo 4.12. GSL Öğrencilerinin Mesleki Beklentileri	61
Tablo 4.13. GSL Öğrencilerinin Kendilerini Geliştirmek İstedikleri Alanlar	62
Tablo 4.15. GSL Öğrencilerinin Müzik Eğitimine Lise Mezuniyetinden Sonra Devam Etmek İstedikleri Yerler	64
Tablo 4.16. GSL Öğrencilerinin Müzik İle İlgili Mesleklerin Diğer Mesleklerden Farkı Konusundaki Düşünceleri	65

Tablo 4.17. GSL Öğrencilerinin Müzik İle İlgili Mesleklerin Zorlayıcı Yönleri Konusundaki Düşünceleri	66
Tablo 4.18. GSL Öğrencilerinin Müzik Alanındaki Mesleklerin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceleri	67
Tablo 4.19. GSL Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Almada ve Yönlenmede Ailenin Rolü	68
Tablo 4.20. GSL Öğrencileri İçin Okulun Meslek Seçimindeki Rolü.....	69
Tablo 4.21. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Tercih Etme Nedenleri	71
Tablo 4.22. Müzik Öğretmenliği Mesleği İle İlgili Kendilerini Ne Kadar Uyumlu Buldukları.....	72
Tablo 4.23. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Beklentiler	72
Tablo 4.24. Müzik Öğretmenliğinde Kendilerini Yetiştirmek İçin En Çok Y yapmak İstedikleri Faaliyetler.....	73
Tablo 4.25. Müzik Öğretmenliğinin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceler	74
Tablo 4.26. Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Öğretmenliğinin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceler	75
Tablo 4.27. Müzik Öğretmenlerinin Zorlayıcı Yönleri	76
Tablo 4.28. Müzik Öğretmenliğinin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceler	77

TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI (KONYA İLİ ÖRNEĞİ) başlıklı tez çalışmamın toplam **88** sayfalık kısmına ilişkin, 30/06/2025 tarihinde tez danışmanım tarafından **Turnitin** adlı intihal tespit programından aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezimin benzerlik oranı **%28** olarak belirlenmiştir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Tez çalışması orijinallik raporu sayfası hariç
2. Bilimsel etik beyannamesi sayfası hariç
3. Önsöz hariç
4. İçindekiler hariç
5. Simgeler ve kısaltmalar hariç
6. Kaynaklar hariç
7. Alıntılar dahil
8. 7 kelimedenden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç

Necmettin Erbakan Üniversitesi Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esaslarını inceledim ve tez çalışmamın, bu uygulama esaslarında belirtilen azami benzerlik oranının (%30) altında olduğunu ve intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

30/06/2025

Nebi TAMER BAYSAN

Doç. Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN

BİLİMSEL ETİK BEYANNAMESİ

Bu tezin tamamının kendi çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar tüm aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle riayet edildiğini, tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez hazırlama kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel kurallara uygun olarak atıf yapıldığını ve bu kaynakların kaynaklar listesine eklendiğini beyan ederim.

30/06/2025

Nebi Tamer BAYSAN

SİMGELER VE KISALTMALAR

Simgeler

%	: Yüzde
N	: Örneklem büyüklüğü
\bar{x}	: Aritmetik ortalama
Ss	: Standart sapma
P	: Anlamlılık düzeyi
T	: t-Testi değeri
F	: ANOVA testi değeri
χ^2	: Ki-kare testi

Kısaltmalar

ABD	: Ana Bilim Dalı
AKEF	: Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakóltesi
ALES	: Akademik Personel ve Lisansüstü Eğitim Giriş Sınavı
Bkz.	: Bakınız
GSE	: Güzel Sanatlar Eğitimi
GSEAD	: Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
GSL	: Güzel Sanatlar Lisesi
KPDS	: Kamu Personeli Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavı
KPSS	: Kamu Personeli Seçme Sınavı
MEB	: Milli Eğitim Bakanlığı
MÖA	: Müzik Öğretmen Adayı
MSBÖ	: Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği
NEÜ	: Necmettin Erbakan Üniversitesi
ORCID	: Open Researcher and Contributor ID
Sf.	: Sayfa
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
T.C.	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türkiye Dil Kurumu
ÜDS	: Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı
vb.	: Ve benzeri
vd.	: Ve diğerleri
vs.	: Ve saire

ÖZET

Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı
Müzik Eğitimi Bilim Dalı
Yüksek Lisans Tezi

GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI (KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

NEBİ TAMER BAYSAN

Bu araştırma güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri ve meslek konusundaki düşünceleri üzerine yapılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel yaklaşımların bir arada kullanıldığı karma model tercih edilmiştir. Araştırma, 2024-2025 eğitim öğretim yılı içerisinde Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi müzik alanında 9. 10. 11. 12. sınıflarda öğrenim gören 101 müzik öğrencisi ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalında Lisans 1. 2. 3. 4 sınıflarda öğrenim gören 57 müzik öğretmen adayı ile yapılmıştır. Araştırmanın nitel verileri için çalışma grubunu seçerken örnekleme yöntemlerinden “Kolay ulaşılabilir örnekleme” yöntemi tercih edilmiştir. Buna göre Güzel Sanatlar Lisesi 11. 12. Sınıftan ve Lisans 3. ve 4. Sınıflar örneklem olarak seçilmiştir. Veri toplama aracı olarak “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği” ve “Müzik Alanındaki Meslekleri Tercih Etme ve Beklentileri” ile ilgili görüşme formu kullanılmıştır. Nicel verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler uygulanmış, bağımsız grup ortalamalarını karşılaştırmak için normal dağılım gösteren veriler için T ve Anova testleri; normal dağılım göstermeyen veriler için Kruskal Wallis istatistikleri yapılmıştır. Nitel veriler için içerik analizinde kodlar bulunarak veriler sayısallaştırılmıştır. Araştırmanın bazı sonuçları şöyledir; GSL öğrencilerinin mesleğe ilişkin beklentilerinin çok iyi düzeyde müzik öğretmen adaylarının ise iyi düzeyde olduğu görülmüştür. GSL öğrencileri kendilerini müzik ile ilgili alanlar ile uyumlu olduğunu belirtmiş diğer mesleklere göre eğlenceli bulduklarını ancak toplumda yeterince ilgi ve değer görmediklerini ifade etmişlerdir. GSL öğrencileri ileriki yaşamlarında müziksel gelişimlerini destekleyecek hedefler belirlemişlerdir. Müzik öğretmen adayları da mesleklerinin sürekli çalışma gerektirdiği ve bunun zorlayıcı bir yanı olduğunu belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Müzik Eğitimi, Mesleki Beklentiler, Güzel Sanatlar Lisesi, Müzik Öğretmeni Adayları, Nitel Araştırma, Nicel Analiz, Kariyer Beklentisi

ABSTRACT

Necmettin Erbakan University, Institute of Educational Sciences
Department of Fine Arts Education
Music Education Program
Master Thesis

A CASE STUDY ON THE PROFESSIONAL EXPECTATIONS OF FINE ARTS HIGH SCHOOL MUSIC DEPARTMENT STUDENTS AND PROSPECTIVE MUSIC TEACHERS (THE CASE OF KONYA PROVINCE)

NEBİ TAMER BAYSAN

This research was conducted on the professional outcome expectation levels and thoughts of the music department students and music teacher candidates of a fine arts high school. A mixed model was preferred in the research, where quantitative and qualitative approaches were used together. The research was conducted with 101 students studying in the 9th, 10th, 11th and 12th grades in the music department of Konya Çimento Fine Arts High School and 57 teacher candidates studying in the 1st, 2nd, 3rd and 4th grades of the Music Teaching Department of Necmettin Erbakan University Ahmet Keleşoğlu Faculty of Education in the 2024-2025 academic year. While selecting the study group for the qualitative data of the research, the "Easily Accessible Sampling" method was preferred among the sampling methods. Accordingly, Fine Arts High School 11th, 12th grades and Undergraduate 3rd and 4th grades were selected as the sample. The "Professional Outcome Expectation Scale" and the interview form regarding "Music Profession Preference and Expectations" were used as data collection tools. Descriptive statistics such as arithmetic mean and standard deviation were applied in the analysis of quantitative data, and T and Anova tests were used for normally distributed data to compare independent group means; Kruskal Wallis statistics were used for non-normally distributed data. For qualitative data, codes were found in the content analysis and the data was digitized. As a result of the research; It was seen that the expectations of GSL students regarding the profession were at a very good level and the expectations of music teacher candidates were at a good level. GSL students stated that they were compatible with the music profession and found it fun compared to other professions, but they did not receive enough attention and value in society. GSL students have set goals that will support their musical development in their future lives. Music teacher candidates also stated that their profession requires constant work and that this is a challenging aspect.

Keywords: Music Education, Professional Expectations, Fine Arts High School, Prospective Music Teachers, Qualitative Research, Quantitative Analysis, Career Outlook

BÖLÜM 1

1. GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın problem durumu ele alındıktan sonra, araştırmanın amacı, önemli sınırlılığı, sayıltıları ve araştırmaya ait tanımlar verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Meslek, belirli bir eğitim süreciyle kazanılan bilgi ve becerilere dayanan, bireyin geçimini sağlamasına ve toplumsal kimlik kazanmasına olanak tanıyan bir iş alanıdır (Aydın, 2013). TDK'ye göre (2022) meslek “belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş” olarak tanımlanır. Bir alanın meslek olarak kabul edilebilmesi için; kurumsallaşmış bir bilgi birikimi, etik kurallar, belirli bir uzmanlaşma süreci ve toplumsal fayda gibi unsurların bulunması gerekir (Kuzgun, 2000). Meslekler, günümüz modern toplumlarında bireylere toplum içinde yer edinmelerini ve statü kazanmalarını sağlayan, ekonomik özgürlük kazandıran, kendilerini gerçekleştirmede yardımcı olan, yaşamı anlamlı kılan en önemli faaliyetlerin başında gelmektedir (Gülbahçe, 2007).

Her bireyin meslek seçimiyle ilgili onu o mesleğe yönelten ya da mecbur bırakan bir öyküsü vardır. Meslek seçimi sanıldığı kadar basit olmamakla birlikte insanın tüm kaderini ve hayata bakış açısını çok büyük oranda etkileyen hayati bir seçimdir. Meslekte elde edilen mutluluk ve doyum ile birey yalnızca kendisine değil; en başta yakın çevresine daha sonra ülkesine maddi ve manevi önemli katkılar sağlamış olur. Bu nedenle mesleki bilgilendirme küçük yaşlarda başlamalı, meslek seçiminde doğru karar verilmesi adına titizlikle çalışmalar yürütülmelidir. Özellikle girişimcilik becerilerinin yalnızca üniversite yıllarında değil, eğitim hayatının en erken evrelerinden itibaren kazandırılması gerektiği, girişimcilik eğitiminin temel eğitim düzeylerine entegre edilmesi, bireylerin kendi potansiyellerini daha erken keşfetmelerini, bu sayede mesleki kararlar alma süreçlerinde daha öz güvenli ve bilinçli olmalarına katkı sağlar. Girişimci bir bakış açısıyla yetişen bireylerin, değişen iş dünyasına daha kolay uyum sağladıkları ve kariyer seçimlerinde daha isabetli kararlar alabildikleri belirtilmektedir (Hietanen, Uusiautti & Määttä, 2014).

Girişimciliğin yanı sıra bireyin mesleki karar alma sürecine rehberlik ve kariyer danışmanlığı yapmak da oldukça önemlidir. Kariyer danışmanlığı ve mesleki yönelimlerin

bilimsel biçimde incelenmesine öncülük eden ilk kuramsal çerçeve, Frank Parsons tarafından geliştirilen "özellik-faktör kuramı"dır. Bu kuram, bireyin kişisel niteliklerinin (ilgi, yetenek, değer vb.) belirlenmesi ve bu niteliklere uygun mesleklerle eşleştirilmesi esasına dayanır (Parsons, 1909). Parsons'a göre meslek seçimi rasyonel bir karar sürecidir ve doğru bilgi ile yönlendirildiğinde birey-meslek uyumu sağlanabilir. İkinci kuram psikoanalitik yaklaşımla açıklanmaktadır. Buna göre meslek seçimi, bireyin erken çocukluk döneminde yaşadığı duygusal deneyimlerin ve bilinçdışı süreçlerin bir yansımasıdır. Kurama göre bireyin yaşamının ilk altı yılında oluşan yaşantıların ileriki dönem meslek tercihlerini belirlemede temel rol oynamaktadır. Zevk ve gerçeklik ilkeleri çerçevesinde birey hem içsel arzularını hem de çevresel beklentileri göz önünde bulundurarak mesleki yönelimde bulunur. Isaacson (1993), da bireyin çocukluktan yetişkinliğe kadar geçirdiği meslek ile ilgili evreleri beş aşamada tanımlar: İlk aşama 'uyanış ve farkındalıktır'. Çocuk çevresindeki insanların çeşitli mesleklerle uğraştığını gözlemler ve 11 yaş civarında ilgi ve yetenek farklılıklarını fark etmeye başlar. İkinci aşama 'keşif ve tanıma' 12- 15 yaş aralığındaki çocuk farklı meslekleri daha bilinçli şekilde tanımaya başlar, araştırır ve kendi ilgi alanlarıyla ilişkilendirmeye çalışır. 15- 18 yaş aralığında 'karar verme' aşamasında; birey, edindiği bilgiler doğrultusunda kendisine uygun meslekleri değerlendirerek bir karar sürecine girer. Bu dönemdeki kararlar zamanla daha net ve gerçekçi bir hal alır. Dördüncü aşamada birey seçtiği meslek alanına yönelik eğitim alır, bilgi ve beceri kazanır, iş araştırmalarına başlar ve mesleki tutumlar geliştirir. Son aşama ise 'işe yerleştirme' ile meslek hayatına atılarak aktif çalışma yaşamına girer. Mesleki gelişim bu evrede de devam eder ve birey, uygulama yoluyla yetkinliğini artırır. Her bir kuram, meslek seçimi sürecini farklı perspektiflerden açıklamaktadır. Günümüzde etkili bir mesleki rehberlik hizmeti sunabilmek için bu kuramların birbirini tamamlayıcı biçimde değerlendirilmesi gerekir.

Küçük yaşlardan itibaren hayat standartlarımız ve ilgi alanlarımız değiştikçe mesleki tercihlerimiz de değişmektedir. Yaş ilerleyip belli zihinsel olgunluğa erişildiği zaman birey, hayatın kendisine sunduğu eksi ve artıları objektif olarak değerlendirme yetisi kazanır ve böylece mesleki tercihler daha gerçekçi bir hal alır. Başlangıçta duygusal olarak takınılan tutum zaman ilerledikçe yetenek ve ilgilerin tam olarak tanımlanmasının ardından mesleki tercihi önemli ölçüde etkileyen 'mesleki beklenti' kavramı ortaya çıkar (Elmacı, 2007). İnsanlar hayatları boyunca her alanda ve aşamada beklenti içine girerler veya bu beklentilerin karşılanmasını talep ederler ya da beklentinin karşılanabilmesi için çok çalışırlar. Beklentilerin karşılanması, bulunulan pozisyondaki istikrarı arttırırken aynı zamanda daha

mutlu bir hayat sürmeye ve her ne yapıyorsa motivasyonun o yönde yükselmesine katkı sağlamaktadır. Beklentiler, bireyin yaşamı boyunca yapacağı tercihleri önemli ölçüde etkiler. Mesleki açıdan bakıldığında ise, Waberi ve Öge (2020), güdülenme, iş doyumunu, moral ve işe bağlılık gibi örgütsel verimlilik açısından kritik psikolojik faktörlerin, bireyin mesleki beklentilerinin karşılanmasıyla yakından ilişkili olduğunu belirtmektedir. Bu nedenle, mesleki beklentilerin ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin hem birey hem de çalıştığı örgüt açısından karşılanması büyük önem taşımaktadır.

Bu araştırmanın konusu olan müzik alanı, belirli bilgi, beceri ve deneyim gerektiren, toplumsal olarak tanınan ve ekonomik değer taşıyan bir meslek haline gelmiştir. Müzik, bu bağlamda hem bireysel doyum/beğeni ve yaratıcılık hem de toplumsal hizmet boyutunu barındıran çok yönlü bir alandır. Müzik alanı, yalnızca sanatsal bir ifade biçimi değil; aynı zamanda eğitim, kültür aktarımı, terapi, medya ve eğlence sektörlerinde uzmanlık gerektiren bir meslek grubudur. Müzik alanındaki meslekler, bu çok yönlülüğü ile klasik meslek tanımlarının ötesine geçerek disiplinlerarası ve uygulama temelli bir yapı arz etmektedir. Bu bağlamda, müzik mesleklerinin sahip olduğu çok yönlü ve dinamik yapı, bireylerin bu alandaki eğitim süreçlerinin de çeşitlenmesini ve farklı öğrenme yollarını içermesini gerekli kılmaktadır. Müzik eğitiminin yalnızca sanatsal becerilerin kazandırılmasına değil, aynı zamanda toplumun müzik kimliğinin şekillenmesine de hizmet etmesi, bu eğitimlerin örgün ve örgün olmayan biçimlerde yapılandırılmasını zorunlu hale getirmiştir.

Türkiye’de müzik eğitiminin düzenleniş biçiminde ‘örgün’ (okul içi) yapılan müzik eğitimine ‘genel’ ve ‘mesleki’ müzik eğitimi; ‘örgün olmayan’ (okul dışı) uygulamalarına da özengen müzik eğitimi ifadesi kullanılmaktadır. (Uçan,1997:41). Bunlardan mesleki müzik eğitimi, müziğe belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olmakla birlikte mesleğinin gerektirdiği müziksel davranışları kazandırmayı amaçlamaktadır (Uçan, 2005).

Bu araştırmanın konusu olan ‘mesleki müzik eğitimi’ farklı başlıklar altında incelenebilir. Her başlık altında müzik alanı içindeki ilgili meslekleri yürütecek bireyin yüksek düzeyde öz disipline, yaratıcılığa, teknik yeterlik ve sürekli gelişime uygun olması gerekir. İlgili mesleklerde ulaşılabilecek hedefe yalnızca yetenekle değil; sistemli eğitim, yoğun pratik, estetik duyarlılık ve mesleki etikle doğrudan ilişkilidir. Ayrıca teknolojik gelişmeler, dijitalleşme ve küresel müzik endüstrisindeki dönüşümler, müzik ile ilgili meslekleri yapanların yeni yeterlikler kazanmasını zorunlu kılmaktadır. Uçan (1997:46), müzik alanındaki meslek gruplarını müzik öğretmenliği, bestecilik, seslendiricilik, müzik

araştırmacılığı, çalgı yapım ve onarımcılık, askeri müzik, ilkököl ve ana okul öğretmenliği, din adamı yetiştiren dinsel müzik eğitimi olarak tanımlamıştır.

Türkiye’de müzik alanını meslek olarak seçen bireyler lisans düzeyinde çeşitli bölümlerde eğitim almaktadırlar. Kendi seçimleri doğrultusunda bu okulların açtığı özel yetenek sınavlarına girip başarılı olan öğrenciler mesleki müzik eğitimi hayatlarına giriş yapmaktadırlar (Küpana, 2017:353). Ülkemizde mesleki müzik eğitiminin temelleri ilköğretim, ortaöğretim, lise ve yüksek öğretim düzeyinde gerçekleşmektedir. Özel yetenek ve kabiliyetleri beliren çocuklar, küçük yaşlardan itibaren yetiştirmek üzere üniversiteler bünyesinde devlet konservatuvarları, Türk müziği devlet konservatuvarları ve müzik ve sahne sanatları fakültelerine bağlı olarak açılan müzik ve bale ilköğretim kurumlarında eğitim almaktadır. Ülkemizde 12 konservatuvar bünyesinde ilkököl/ortaokul düzeyinde mesleki müzik eğitimi verilmektedir. Bununla birlikte ilk kez 1989-1990 eğitim-öğretim yılında açılan güzel sanatlar liseleri, öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmektedir. Lise düzeyinde 12 konservatuvarda ve 77 güzel sanatlar lisesinde mesleki müzik eğitimi verilmektedir.

Üniversite-yükseköğretim düzeyinde ise; konservatuvarlar, güzel sanatlar fakülteleri müzik bölümleri, eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları ve bando müzik okulları olmak üzere mesleki müzik eğitimi veren kurumlar bulunmaktadır. Türkiye’de Lisans düzeyinde 40 konservatuvar, 23 eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dalı, 27 güzel sanatlar fakültesi vardır. Lisans düzeyinde mesleki müzik eğitimi veren 90 bölümün toplam kontenjanı 4171’dir. Müzik alanı ile ilgili meslekleri seçen üniversite mezunlarının istihdam edilebilmeleri bir anlamda çocuk yaşlarda hayal ettikleri sonuca ulaşmalarıdır. Ancak araştırmalar mesleki müzik eğitimi kurumlarından mezun gençlerin istihdam sorunuyla karşı karşıya kaldıklarını ve iş bulamama konusunda kaygı yaşadıklarını göstermektedir (Karkın, 2010; Akt. Yener & Apaydınlı, 2016). Ayrıca mezunların, almış oldukları müzik eğitimi alanından farklı iş alanlarına yöneldikleri görülmektedir (Demirci, 2017). Bilir, (2018) bu konuda müzik eğitimi bölümü öğrencilerinin hedefledikleri mesleki kariyerlerinin mezun olduklarında farklılaştığını belirtmiştir. Bunun nedenleri konusunda Özsarı (2008) eğitim fakülteleri son sınıfa gelen öğrencilerin sorumluluklarının artması olduğunu söylemektedir. Örneğin derslere katılmak, verilen ödev veya projeleri tamamlamak, sınavlarda ve yılsonunda başarılı olmak, öğretmenlik yapabilmek için uygulama eğitimi olan stajı yapmak ve tüm

bunların yanında KPSS sınavına hazırlanmak bulunmaktadır. Kariyer alanında kendini geliştirmek isteyenler olduğu takdirde bunlara ek olarak ALES ve ÜDS/ KPDS sınavlarına da hazırlanmak ve başarı göstermek gerekmektedir. Tüm bu yükümlülükler göz önünde bulundurulduğunda son sınıfa gelmiş olan öğrencileri epeyce zor bir süreç ve kararlar beklemektedir (Özsarı, 2008).

Güzel sanatlar lisesi öğrencileri Isaacson (1993)'ın kuramında belirttiği 15-18 yaş aralığında 'karar verme' aşamasındaki bireylerdir. Ülkemizde müzisyenlik mesleği ile ilgili yaşanan istihdam sorunları ve müzik öğretmeni atama sıkıntıları müzik alanına yönelimleri etkilemektedir. Müzik alanındaki istihdamlar müzik alanındaki meslekler ile ilgili tercihler yapan öğrencilerin meslek ile ilgili karar verme ve mesleki beklentilerini ne yönde etkileyeceğini incelemek bu mesleklerin geleceği için önemlidir. Müzik alanındaki meslekleri 15 yaşında ortaokul düzeyinden sonra seçen güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin ve müzik öğretmenliği mesleğini tercih etmiş müzik öğretmen adaylarının müzik alanı ile ilgili meslekler ile ilgili beklentileri ve görüşleri nedir bu araştırmanın problem cümlesidir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki beklentileri ve meslek ile ilgili görüşlerini almaktır. Buna göre aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmıştır.

1. Konya Çimento GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve Necmettin Erbakan Üniversitesi AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD lisans 3. ve 4. sınıf müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklentileri hangi düzeydedir?

2. Konya Çimento GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve Necmettin Erbakan Üniversitesi AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD lisans 3. ve 4. sınıf müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri; cinsiyet, yaş, sınıf seviyesi, yetiştiği çevre, baba ve annenin öğrenim seviyesi ve mesleklerine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?

3. Konya Çimento GSL 11. ve 12. sınıf müzik bölümü öğrencilerinin müzik alanında mesleki yönelim ve beklenti ile ilgili görüşleri nedir?

4. Necmettin Erbakan Üniversitesi AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD lisans 3. ve 4. sınıf müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliği ile ilgili beklenti ve görüşleri nedir?

1.3. Araştırmanın Önemi

Bireyler meslek kariyerlerini planlarken birçok sebebe bağlı olarak beklenti içine girerler. Beklentinin durumuna, kişilerin hayat standartlarına, gelecekte ne beklediklerine göre mesleklerinde kendilerine en uygun olan alana yönelirler. Bu çalışma ile güzel sanatlar lisesi öğrencileri ile müzik öğretmen adaylarının beklentilerini ortaya koyarak müzik alanında mesleki beklenti üzerine literatüre katkı sağlanmıştır.

1.4. Sayıtlar (Varsayımlar)

Yapılan bu çalışmada;

1. Görüşmeye katılan katılımcıların verdikleri cevaplarda samimi ve gerçekçi oldukları varsayılmaktadır.

2. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencileri ile müzik öğretmenliği öğrencilerinin soruları gönüllülük esasına dayanarak, samimi bir şekilde, gerçeği yansıtacak boyutta cevapladıkları varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu çalışma Konya ili Necmettin Erbakan Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği öğrencileri ile Konya çimento güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencileri ile sınırlı tutulmuştur. Bu çalışma Necmettin Erbakan Üniversitesi Tük Müziği Devlet Konservatuarı ve Selçuk Üniversitesi Dilek Sabancı Konservatuarlarını kapsamaması nedeniyle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Meslek: Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan kuralları belirlenmiş iş (TDK, 2019).

Meslek, sadece bir para kazanma, geçim sağlama yolu değil, belki bunlardan da önemlisidir. Çünkü teknolojinin ilerlemesi ile birlikte birçok meslek dalı varlığını sürdürmezken ortaya yeni meslek dalları da çıkabilmektedir. Bu değişimi ve dönüşümü takip etmek, taleplerin değişmesi ve buna ayak uydurmak oldukça güç hale gelecektir (Eryetiş, 2016).

Beklenti: Bireyin belli şart ve durumların alacağı biçimler veya kendisinden beklenenler konusundaki öngörüsü; gerçekleşmesi beklenen şey (TDK, 2019).

BÖLÜM 2

Çalışmanın bu bölümünde meslek ve kariyer ile ilgili kavram ve kuramlar ele alınmış mesleki beklenti bakımından yapılan farklı çalışmalara yer verilmiştir.

2. İLGİLİ LİTERATÜR ve ARAŞTIRMALAR

2.1. Mesleki Gelişim ve Meslek Seçimi

Meslek, yalnızca para kazanma, geçim sağlama yolu değil tüm bunların ötesinde bir kendini gerçekleştirme sürecidir (Eryetiş, 2016). Bu kendini gerçekleştirme süreci çocukluk yıllarından başlar ve zaman içinde şekillenerek, zaman zaman ise değişiklik göstererek ilerler. Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükte ise meslek tanımı “*Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş, uğraş.*” (TDK,2019). Meslek, yararlı mal veya hizmet üretmek, karşılığında bir gelir elde etmek, çoğunlukla eğitimle elde edilmiş, kuralları belli faaliyetler bütünüdür (Kuzgun, 2014; akt. Yılmaz, F., 2017).

Meslek seçimi bireyin hayatını doğrudan etkileyen en önemli kararlardan biridir. Sadece gelecek dönemdeki refah seviyesini sağlamada; günümüzdeki kararlarını yönlendirmede büyük rol oynar. Meslek seçimi, bireyin girmek istediği meslekler arasından birini ayırması ve buna girmesi için çaba göstermesidir. Bir insan mesleği seçmekle yaşam tarzı konusunda da seçim yapmış olur. Çünkü meslek kimlerle etkileşimde olan, ne giyip ne giyilmemesi ile ilgili, evlilik birçok durumu etkileyecektir (www.geocites.com, 2006; akt. Sarıkaya ve Khorshid, 2009). Meslek seçimine yönelik kararlar küçük yaşlardan itibaren verilmektedir. Ancak bu kararlar zaman içinde değişiklik göstermekte veya şekillenmektedir. İlköğretim döneminde mesleki rehberlik faaliyetleri kapsamında öğrencileri bir seçimine yönlendirmektense daha çok ilgi ve yeteneklerine göre tercihler yapması sağlanmaktadır. Bu süreçte yapılması gereken en doğru davranış bir sonraki kademeye en iyi şekilde hazırlanmaktır. Kişinin kendi yeteneklerini fark etmesi ve buna yönelik tercih yapması çok karmaşık bir süreçtir. Bu davranışın oluşup gelişmesinde, yetenekler, ilgiler, değerler, ihtiyaçlar gibi psikolojik, sosyo-ekonomik düzey ve cinsel rol algısı gibi sosyal faktörler etkili olmaktadır (Kuzgun, 2003; akt. Bozgeyikli, 2004).

2.1.1. Mesleki Gelişim İle İlgili Kuramlar

Mesleki gelişim, bireyin çocukluk döneminde meslek fikri ile ilgili başlayan ilk oyunlardan itibaren yaşam boyu süren bir süreçtir. Günümüzde bireyin meslek seçiminin ani bir karar değil, bilişsel, duyuşsal ve sosyal faktörlerin etkisiyle şekillenen karmaşık bir gelişim sürecidir (Gati & Levin, 2014). Mesleki gelişim, bireyin yetenekleri, ilgi alanları, değerleri ve çevresel koşullar ile şekillenen mesleki kimlik oluşturma süreci olarak değerlendirilir. Kepçeoğlu (2002), mesleki gelişim kavramını çocukluk ve ergenlik dönemlerinde meslek fikrinin nasıl geliştiğiyle ilişkilendirirken, bu süreçte bireyin kendini tanıması, çevresini keşfetmesi ve değer sistemini oluşturmasının meslek seçiminde belirleyici olduğunu vurgular. Super (1990) meslek seçme işinin belirli bir zaman diliminde yapılan bir iş olmadığı, gelişme, büyüme ve öğrenme kavramlarına bağlı olarak birbirini izleyen mesleki davranış ve aşamalardan oluştuğunu vurgulamaktadır. Meslek seçiminin, bireyle çevrenin etkileşimi sonucu ortaya çıkan benlik kavramıyla ilişkili olarak şekillendiğini belirtir.

Mesleki gelişimin temel kuramsal çerçevesi, birçok farklı yaklaşımla zenginleştirilmiştir. Özellik-Faktör Kuramı yaklaşımında bireylerin kendilerine özgü kişisel özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği niteliklerin eşleştirilmesi gerektiği belirtilir (Parsons, 1909). Williamson bu yaklaşımı geliştirerek birey-meslek uyumu odaklı mesleki rehberlik sürecine temel oluşturmuştur. Bu kuram, özellikle meslek seçimi sırasında bireysel testler ve değerlendirme araçlarının kullanılmasını önermektedir.

Ginzberg, Ginsburg, Axelrad ve Herma (1951), meslek seçiminin fantezi (0–11 yaş), geçici (11–17 yaş) ve gerçekçi (17 yaş sonrası) olmak üzere üç temel dönemden oluştuğunu savunur. Bu model, bireyin meslek seçiminde bilişsel ve duygusal olgunluğa ulaşmasını vurgular. Super (1990) bu modeli genişleterek büyüme, araştırma, yerleşme, muhafaza ve gerileme olmak üzere beş döneme ayırmıştır. Özellikle araştırma ve yerleşme dönemlerinde bireylerin kendilik kavramlarını daha net tanımladıkları ve mesleki kimliklerini yapılandırdıkları kabul edilmektedir.

Roe (1957), meslek seçiminde bireyin çocukluk deneyimlerinin ve psikolojik ihtiyaçlarının belirleyici olduğunu savunur. Bu yaklaşım, Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisiyle doğrudan ilişkilidir. Roe'ya göre, temel ihtiyaçların doyumu bireyin mesleki yöneliminde etkili olur ve bireyin çocukluktaki yaşamı ve anne babası ile ilişkileri meslek seçimlerinde etkili faktörler arasındadır (Özgüven, 2000). Tiedeman ve O'Hara (1963), mesleki gelişimi kimlik gelişiminin bir parçası olarak ele alır. Onlara göre bireyin meslek seçimi süreci, kimlik

oluşum sürecine paralel ilerler. Bu yaklaşım, bireyin kariyer kararlarını bir içsel sorgulama ve öz-yansıma süreci olarak değerlendirir. Krumboltz (1979), meslek seçiminin bireyin öğrenme yaşantıları, gözlemleri, taklit süreçleri ve çevresel faktörlerle şekillendiğini belirtir. Bu modele göre, bireyin sahip olduğu performans becerileri, çevresel fırsatlar ve öğrenme süreçleri meslek seçimini doğrudan etkileyen faktörlerdir.

Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı, Bandura'nın (1986) sosyal bilişsel kuramına dayalı olarak Lent, Brown ve Hackett (1994) tarafından geliştirilmiştir. Bu kuram, bireylerin kariyer kararlarını alma ve mesleki gelişim süreçlerinde bilişsel süreçlerin, kişisel faktörlerin ve çevresel etmenlerin karşılıklı etkileşim içinde olduğunu öne sürer. Bu kurama göre bireyler, kariyer yollarını şekillendirirken yalnızca yetenekleri ve ilgilerine değil, aynı zamanda çevresel koşullar, öğrenilmiş deneyimler ve öz-yeterlik inançlarına da dayanmaktadır. Kuram, sosyal öğrenme temelli olup bireyin genetik özelliklerini, öğrenme yaşantılarını ve çevresel koşulları dikkate alan bütüncül bir bakış açısı sunar (Nauta, 2010). Bu çerçevede, kişisel ilgi ve değerler, yetenekler, bireyin kendine yönelik algısı (öz-yeterlik), başarı beklentileri ve hedef belirleme davranışları kariyer kararlarını etkileyen temel unsurlar olarak görülmektedir. Bu yapıların, bireyin kariyer gelişimindeki bilişsel, davranışsal ve çevresel faktörlerin karşılıklı etkileşimini açıklamada kritik öneme sahiptir (Lent & Brown, 2006; Schunk & DiBenedetto, 2020).

Öz-yeterlik, bireyin belirli bir görevi başarma konusundaki yeterliliğine olan inancı olarak tanımlanır (Bandura, 1997). Bu inançlar, bireyin kariyerle ilgili görevleri yerine getirme, zorluklarla başa çıkma ve hedeflerine ulaşmak için eylem planlarını tasarlayıp uygulama kapasitesine duyduğu güveni ifade eder. Öz-yeterlik, durağan bir özellik değil; zamanla gelişebilen, öğrenme deneyimleriyle şekillenen ve bağlamsal olarak farklılık gösterebilen dinamik bir sistemdir (Usher & Pajares, 2008). Kuram, öz-yeterliği yalnızca bireysel çaba açısından değil, aynı zamanda çevresel destekle etkileşimli bir şekilde değerlendirir.

Sonuç beklentileri, Bandura (1977) bu kavramı "insanların gerçekleştirecekleri davranışlar ile belli sonuçlar elde edeceklerine ilişkin tahminleri olarak tanımlamaktadır. Öz-yeterlikten farklı olarak, sonuç beklentileri "ne yaparsam ne olur?" sorusuna odaklanır. Bandura (1997), bu beklentileri üç ana başlıkta sınıflandırır: fiziksel sonuçlar (örneğin maddi kazanç), sosyal sonuçlar (örneğin sosyal kabul veya statü) ve öz değerlendirmeye dayalı sonuçlar (örneğin kişisel tatmin veya içsel onay). Bu beklentilerin bireyin kariyerle ilgili

hedef belirleme ve davranışlarını sürdürme konusundaki motivasyonunu doğrudan etkilediğini savunulur.

Bu araştırmanın da ana kavramı olan “Sonuç beklentisi” kariyer psikolojik danışmanlığı alanında kullanılan değerler kavramına benzemektedir. Her ikisi de hedef belirleme sürecinde oldukça önemli olduğu, ancak değer kavramı daha derin ve güçlü inançlarla özdeşleştiği görülmüştür (Brown, 2002). Yetkinlik beklentisi ve sonuç beklentisinin paralel durumlar olarak görülse de birinin diğerinden daha yüksek ya da daha düşük olduğu durumlar sergilenebilir. Örneğin, kişi bir işi yapması sonucunda oldukça yüksek gelir elde edebileceğini düşünüyor olabilir, ancak bu konuda kendini yetkin görmeyebilir. Ters bir durumda, kişi belli bir konuda kendini yetkin görebilir ama o işi yaptığında çevresi tarafından kabul görmeyeceği ya da dışlanabileceği gibi olumsuz sonuç beklentilerine sahip olabilir ve o işi yapmaktan vazgeçebilir. Bu iki kavram aynı zamanda kişilerin seçimleri ve performans hedefleri üzerinde oldukça etkilidir. İnsanlar belli bir konuda kendilerini yetkin görüyorlar ve bu davranışı gerçekleştirdikten sonra olumlu sonuçlar elde edeceklerine inanıyorlarsa, bu konuda ilerleyebilmelerini sağlayacak seçimler ve performans hedefleri belirleyebilirler. Örneğin, müzik yeteneği konusunda kendini yetkin gören ve bir performans sergilemesi sonucunda çevresinden saygınlık görebileceği, bu işten iyi para kazanabileceği gibi olumlu sonuç beklentilerine sahip bir birey, muhtemelen müziğe daha fazla zaman ayıracak, bu konuda elde edebileceği olanakları daha fazla araştırarak ve belki de müzikle ilgili bir kariyer belirleyecektir (akt. Işık, 2010: 21-22, Lent, 2005).

Hedef belirleme, bireyin kendi davranışlarını planlı ve amaçlı bir şekilde yönlendirme kapasitesini ifade eder. Buna göre bireyler, yalnızca dışsal koşullara tepki veren varlıklar değil; aynı zamanda içsel hedefler koyabilen ve bu hedefler doğrultusunda hareket edebilen öz düzenleyici aktörlerdir (Zimmerman & Schunk, 2011). Bu yönüyle kuram, davranışların yalnızca dış pekiştireçlerle şekillendiğini savunan davranışçı yaklaşımlardan ayrılır. Birey, hedef belirleyerek hem kısa vadeli çabalarını organize eder hem de uzun vadeli kariyer planlarını yapılandırır (Locke & Latham, 2002).

Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı ayrıca, kariyer kararlarını etkileyen algılanan destekler (örneğin, aile, okul veya toplumdaki gelen teşvik edici unsurlar) ile algılanan engeller (örneğin, ekonomik yetersizlikler, sosyal baskılar, cinsiyet rolleri gibi) arasında bir denge kurar (Betz, 2007). Önemli olan bu desteklerin veya engellerin gerçekten var olup olmamasından ziyade bireyin bu unsurları nasıl algıladığıdır (Lent & Brown, 2006). Yani,

bireyin kariyer gelişimi üzerindeki etkiler, algıladığı psikososyal ortamla sıkı biçimde ilişkilidir. Bu bağlamda Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı, bireyin içsel kaynakları (özgüven, motivasyon, ilgiler) ile dışsal koşullar (ekonomik durum, toplumsal fırsatlar, kültürel normlar) arasında sürekli bir etkileşim öngörür ve bu karmaşık yapının, kariyer gelişiminde yönlendirici olduğunu savunur.

Holland ise bireylerin meslek seçimini kişilik özellikleriyle ilişkilendirir. Ona göre, bireyler altı temel kişilik tipine göre sınıflandırılabilir: gerçekçi, araştırmacı, artistik, sosyal, girişimci ve geleneksel. Altı kişilik tipinin karşılığı olan altı tür mesleki çevre vardır ve insanlar sahip oldukları beceri, yetenek, tutum ve değerleri kullanmalarına olanak sağlayacak çevreleri ararlar. Bireyin meslek seçimi davranışını kişilik tipi ve çevrenin özellikleri arasındaki etkileşimi belirler. (Holland,1997). Holland'ın kuramı, birey-meslek uyumuna dayalı olarak kariyer danışmanlığında sıkça kullanılan bir yaklaşımdır.

Erol ve Özdemir (2019), bireylerin kariyer tercihlerine etki eden faktörleri temel olarak yaptıkları sınıflandırmada farklı kuramsal yaklaşımları dört ana grupta toplamışlardır. Buna göre; bireylerin içsel dürtüleri ve ihtiyaçlarını merkeze alan, kariyer seçimlerini bilinçdışı güdülerle açıklamaya çalışan görüşler psikodinamik yaklaşımlar olarak tanımlanmıştır. Kişilik özellikleri ve yeteneklerin ölçülebilir yönlerine odaklanan, bireyin fiziksel ve nörolojik yapılarıyla tatmin düzeyini ele alan kuramlar özellik-faktör yaklaşımları olarak sınıflandırılmıştır. Bireyin benlik gelişimini, yaşam evrelerini ve gelişimsel sürecini esas alan kuramlar gelişimsel yaklaşımlar olarak, öğrenme süreçleri ile bilişsel unsurları merkeze alan kuramlar ise sosyal bilişsel yaklaşımlar olarak adlandırılmıştır (akt. Çark, 2022:162).

Mesleki gelişim, bireyin kendini ve çevresini tanıması, değer ve ilgi alanlarını keşfetmesi, öğrenme deneyimleri yaşaması ve sonunda mesleki bir kimlik oluşturması sürecidir. Bu süreç, yalnızca çocukluk veya ergenlik döneminde değil, bireyin tüm yaşamı boyunca devam eder. Modern yaklaşımlar, mesleki gelişimi sadece bireysel değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ekonomik dinamiklerin etkisiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı olarak değerlendirmektedir (Savickas, 2013). Bu nedenle, bireylerin mesleki gelişim süreçlerinin desteklenmesi; okul, aile ve toplumun bütüncül katkısıyla mümkün olmaktadır.

Mesleki gelişimi, zaman içerisinde değişebilen dinamik bir süreçtir. Bireyin değişen ve gelişen kişisel özellikleri ile mesleklerin yapısında meydana gelen değişimler ve

çeşitlenmeler, birey ile meslekler arasında sağlıklı bir eşleştirme yapılmasını güçleştirebilmektedir. Özellikle bireysel gelişimin süreklilik göstermesi, bireyin hangi eğitim ve yaş düzeyinde mesleki karar verme olgunluğuna ulaştığını belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Bu nedenle, meslek seçimi süreci bireylerin psikolojik destek ve rehberlik ihtiyacı duyduğu önemli alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

2.2. Meslek Seçimine Etki Eden Faktörler ve İlgili Araştırmalar

Çevre, bireyin meslek seçimi üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bireyin sosyal ve kültürel gelişimiyle mesleki yönelimini arasında kuvvetli bir bağ vardır. Toplumsal normlar, beklentiler ve ekonomik yapı bireyin hangi meslekleri cazip veya mümkün gördüğünü belirler. Bununla birlikte aile, bireyin ilk sosyal çevresidir ve meslek seçiminde kritik bir rol oynar. Ailenin meslek seçimindeki yönlendirme biçimi, çocukların kararlarını doğrudan etkiler. Aile baskısı ya da desteği bireyin özgürce karar vermesini kolaylaştırabilir veya zorlaştırabilir. Ailenin Sosyo-Ekonomik yapısı da meslek seçimi ile ilgili kararları etkiler. Gelir düzeyi yüksek aileler, çocuklarına daha fazla mesleki fırsat ve eğitim olanağı sağlayabilir. Maddi olanaklar, çocukların daha prestijli ya da riskli mesleklere yönelmesini etkileyebilir. Anne ve babanın eğitim seviyesi arttıkça, çocukların meslek seçimi daha bilinçli hale gelir. Eğitimli ebeveynler genellikle çocuklarına farklı meslek alanlarını tanıtır. Aile bireylerinin kendi meslekleri, çocuk için bir rol modeli oluşturur. Birçok birey, ebeveynlerinin mesleklerini benimseme eğilimindedir. (Hamamcı, Hamurlu, 2005),

Diğer önemli bir faktör de bireyin öğrenim gördüğü okulların niteliğidir ve meslek seçimine etki eden önemli bir etkidir. Okulun sunduğu olanaklar, eğitim kadrosunun kalitesi, rehberlik hizmetleri gibi etkenler öğrencinin meslek seçimini doğrudan etkiler. Donanımlı laboratuvarlar, atölyeler, mesleki tanıtım faaliyetleri gibi olanaklar öğrencinin mesleklere dair bilgi edinmesini kolaylaştırır. Okul içerisindeki öğretmenlerin mesleki rehberlik konusundaki ilgisi ve bilgisi öğrencilerin farkındalığını ve karar verme sürecini geliştirir.

Kariyer seçimi, bireyin yaşam boyu benimsediği değerlerin, inançların, sosyal etkilerin ve içsel motivasyonların bileşkesinden oluşan çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreç, yalnızca ekonomik getiri ya da toplumsal statü beklentileriyle sınırlı olmayıp, bireyin manevi değerleri ve hayata yüklediği anlam tarafından da şekillenmektedir (Duffy & Dik, 2013). Halis ve Cumaliyeva (2016), üniversite öğrencileriyle yürüttükleri araştırmada, bireylerin manevi değerleri (anlam arayışı, ahlaki bütünlük, topluma faydalı olma arzusu gibi) ile kariyer

seçiminde önem verdikleri değerler (başarı, denge, toplumsal katkı gibi) arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu bulgu, bireyin kariyer yolunu seçerken yalnızca rasyonel ve ekonomik gerekçelerle değil, aynı zamanda yaşamı anlamlandırma çabasıyla da hareket ettiğini göstermektedir. Bu bağlamda, maneviyat, kariyer kararlarında “kişisel anlam” ve “amacın” güçlü bir belirleyicisi olarak öne çıkar. Özellikle Z kuşağı bireylerinde görülen “anamlı iş” talebi, bu eğilimi daha da görünür kılmaktadır (Steger, Dik & Duffy, 2012).

Araştırmalar, bireylerin manevi yönelimlerinin kariyer gelişiminde aşağıdaki şekillerde etkili olduğunu göstermektedir. İş doyumu ve bağlılık ile ilgili olarak; maneviyat düzeyi yüksek bireyler, kendi değerleriyle örtüşen işlerde daha yüksek tatmin yaşarlar (King & Williamson, 2005). Dayanıklılık ve zorlayıcı kariyer geçişlerinde, manevi inançlar bireylerin psikolojik olarak güçlü kalmasına katkı sağlar. Bazı kültürlerde ve inanç sistemlerinde, meslek yalnızca gelir kaynağı değil; aynı zamanda bir ibadet, topluma hizmet veya kendini gerçekleştirme yolu olarak görülür. Bu perspektif, bireylerin kariyer kararlarını manevi referanslarla temellendirmelerine neden olur. Örneğin, İslam kültüründe meslek seçiminde “helal kazanç”, “toplum yararına hizmet” gibi ilkeler rehberlik edici olabilir (Koç, 2018).

Bireylerin kendilerine faydası dokunacak olan davranışları gerçekleştirme konusunda daha bilinçli tavırlar gösterdiği, ödüllendirilen davranışlarda daha istekli bir yaklaşım sergilediği, istenmeyen durumlara sebep olacak davranışlardan da kaçındıkları ifade edilmektedir. Bunun yanında bireysel ihtiyaç ve değerler ile geçmişte tecrübe edilen haz ve acıların davranışları etkilediği savunulmaktadır. Beklenti, bu süreci etkileyen faktörlerden bir tanesidir. Beklentiyi etkileyen faktörler ise: özyeterlik, işin zorluğu, çalışma süresi, bireyin kontrolü dışındaki çevresel faktörler. (Wroom, 1967; akt. Tağ ve Çetinkaya, 2019). Yurt dışında yapılan bazı çalışmalarda beklenti kavramıyla alakalı olarak farklı bir bakış açısı elde edilmiştir. Buna göre McCabe ve Barnett (2000) olumlu gelecek beklentilerin psikolojik olarak iyileştirici gücü olduğunu; Werner ve Smith (1992, 1982) güçlü ve esnek psikolojik özellikleri bulunan bireylerin gelecek beklentilerinin olumlu yönde olduğunu; Walsh (1996) zorlu şartlara rağmen bakış açıları olumlu olan gençlerin başarıya ulaşmak için doğru adımlar attıklarını; Ülkemizde ise mesleki beklenti kavramı mesleki kariyer, ekonomik kazanç, toplumsal saygı, evlilik gibi alanlarla yoğunlaştığı (Yavuzer, vd., 2005); Güleri (1998)

üniversite öğrencilerinin en büyük beklentileri bir iş sahibi olup iş yaşamlarında başarı elde etmek olduğu ortaya çıkmıştır (Kebap, 2022).

2.2.1. Mesleki Olgunluk

Meslek seçimi bireyin yaşamında verdiği önemli kararlardan biridir. Meslek seçimi yalnız bireyin nasıl bir işte çalışmak istediği ile ilgili olmayıp, aynı zamanda nasıl bir hayat standardı içinde yaşamak istediğini de etkileyen bir karardır. Meslek gelişimi hayat boyu süren bir süreç olarak değerlendirilmesine rağmen, özellikle lise yılları mesleki karar verme açısından kritik bir zaman dilimidir. Bu dönemde bulunan gencin, en azından meslek olarak seçeceği alan belirlemesi ve bu alana yönelmesi beklenmektedir.

Meslek gelişim kuramcılarında Super (1957), meslek gelişimini evrelere ayırmış ve her evrede bireyin yerine getirmesi gereken belirli gelişim görevleri olduğunu tanımlamıştır. Gençlerin meslek seçimine ilişkin en önemli gelişim görevleri ise giderek artan ölçüde kendini tanıma, olumlu ve gerçekçi bir benlik kavram geliştirme, çalışmaya ve mesleklere karşı olumlu tutum geliştirme, iş dünyası hakkında doğru ve ayrıntılı bilgi sahibi olma ve doğru tercihler yapma olarak belirlenmiştir (Kuzgun, 2000). Bu mesleki gelişim görevlerini başarı ile tamamlayan bireyler, mesleki olgunluğa erişmiş sayılmakta, doğru ve akılcı meslek seçimi yapabilmeye hazır olarak görülmektedirler. Mesleki olgunluk ise bireyin kendisine uygun ve gerçekçi meslek seçebilme yeteneği olarak tanımlanmaktadır (King, 1989). Bir başka tanıma göre ise mesleki olgunluk, bireyin akılcı ve gerçekçi meslek seçimi için gerekli olan bilgi ve beceriyi kazanmasıdır (Levinson, Ohler, Caswell ve Kiewra, 1998). Yapılan bu tanımlar doğrultusunda mesleki olgunluk, bireyin ilgi, yetenek, değer, kişilik özellikleri ve beklentilerine uygun mesleğe karar verebilmesi olarak açıklanabilir. Savickas'a (1990) göre, mesleki olgunluk düzeyleri yüksek olan bireyler, meslek seçiminde daha titiz davranmakta, kendilerinin ve kişilik özelliklerinin farkında olarak gerçekçi değerlendirmeler yapmakta ve böylece mesleklerinde daha başarılı ve mutlu olmaktadır. Lise çağına gelmiş gençlerin kendilerinden beklenen meslek gelişim görevlerini başarı ile yerine getirmemeleri, onların doğru ve akılcı kararlar vermelerini de zorlaştırmaktadır” (Çoban, Hamamcı, 2007).

Kurtuldu ve Bakıoğlu (2016) yaptıkları çalışmada üç farklı lise türünde öğrenim gören öğrencilerin mesleki olgunlukları karşılaştırılmaya çalışılmıştır. Bu süreçte elde edilen bulgularda mesleki olgunluk düzeyinin sınıf düzeyinde fark oluşturmadığı, 11. ve 12. sınıf öğrencilerinin mesleki olgunluklarının yaklaşık olarak aynı eğilimi yansıttığı görülmüştür. Cinsiyete yönelik karşılaştırmalarda ise kız öğrenciler yönünde bir eğilim gerçekleşmiş, kız

öğrencilerin mesleki olgunluklarının erkek öğrencilere göre daha iyi olduğu anlaşılmıştır. Çalışmanın ana fikri doğrultusunda yapılan lise türü karşılaştırmasında ise mesleki anlamda daha özellikli olan bir lise olan güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin mesleki olgunlukları öne çıkmıştır. Bu ölçümde anlamlı eğilim güzel sanatlar lisesi öğrencileri yönünde kendini göstermiştir.

Araz (2019) yaptığı çalışmada ise, güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin mesleki olgunluk düzeyleri ve ailelerin meslek seçimlerine etkisinin incelendiği araştırmada Türkiye'nin farklı illerinde yer alan güzel sanatlar lisesi (GSL) müzik bölümlerinde öğrenim gören 1586 öğrenci örneklem olarak seçilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre GSL'lerini tercih eden öğrencilerin mesleki olgunluklarının düşük olduğu, öğrencilerin mesleki olgunluk ham puanlarının cinsiyet değişkeni açısından anlamlı farklılık gösterdiği, erkek öğrencilerin mesleki olgunluklarının kadın öğrencilere göre anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Kariyer seçiminde aile etkisi ölçeği sonuçlarına göre öğrencilerin meslek seçimlerinde aile etkisi puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği, ix kadın öğrencilerin meslek seçimlerinde aile desteklerinin anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Her iki ölçek arasındaki ilişkiye bakıldığında öğrencilerin kariyer seçimlerinde aile etkisi puanlarının mesleki olgunluk düzeyleri açısından anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Mesleki olgunluk kavramı "gelişim", "yaşam ve mesleki gelişim", "yaşam ve mesleki olgunluk", "geleceğin öğretmeninin yaşam ve mesleki olgunluğunun gelişimi" şeklinde evrimleşebileceği görülmektedir. Bu anlamda eğitim fakültelerindeki öğrenme öğretmenin kalitesi ve ortamın etkisiyle, geleceğin öğretmenlerinin kişisel ve mesleki yeniliklerinde değişimler olacaktır. Bireyin kişisel faaliyetleri, onun bilincini, eğitimini, yaşamsal enerjisini ve mesleki olgunluğunu belirler.

2.2.2. Mesleki Sonuç Beklentisi

Beklenti, sergilenecek bir davranışın veya yapılacak bir işin sonucunda bazı kazanımlar edinileceğine dair inançtır ve bu inanç bireyin güdülenmesinde önemli bir etkiye sahiptir. İş yaşamında başlayan veya başlamak üzere olan bireylerde etkin olan beklenti ise mesleki beklentilerdir (Waberi ve Öge,2020).

Özdemir ve Kaymak, (2024) Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü son sınıf öğrencilerinin coğrafyacı mesleğine bakışlarını, mezuniyet

sonrasına ilişkin mesleki beklentilerini tespit etmişlerdir. Çalışmada, nitel yöntemlerden “örnek olay/vaka çalışması” uygulanmıştır. Verileri çözümlemede “içerik analizi yöntemi” kullanılmış ve veriler kategorilere ayrılmıştır. Tüm veriler istatistik programında sayısallaştırılarak sonuçlar yorumlanmıştır. Veri analizlerine göre, öğrencilerin meslek tercihinde öğretmenlik mesleği %39 ile ilk sırada bulunmakta, onu %23 ile polis, gardiyan, özel güvenlik gibi meslekler izlemektedir. Öğrencilerin %88’i bir an önce meslek sahibi olmak, mesleğinde yükselmek, mesleki hedeflere ulaşabilmek gibi beklentilere sahiptir. Özellikle Formasyon alıp MEB’e bağlı eğitim kurumlarına atanmak önceliklidir. Bununla birlikte, okuduğu bölüme ait iş alanlarından herhangi birinde çalışmak, beklentisinin olmaması, devlet memuru olmak, maaşı ve saygınlığı yüksek bir işte çalışmak gibi cevaplarda verilmiştir. Ancak %60’ı iş bulamamak, pedagojik Formasyon eğitimi sertifikası alamamak, kadroya yerleşememek kaygılarını da belirtmişlerdir. Mesleki beklentileri ise; Farklı çalışma alanları olabilir, akademik kariyere ilişkin beklentileri ise şöyledir: akademik kariyer düşünmüyorum, yüksek lisans yapmak ve alanımda ilerlemek, akademik alana yönelik çeşitli ulusal, uluslararası çeşitli çalışmalar yapmak, saygı görmek olarak belirtmişlerdir.

Kaya, Güvenir, Balcı ve Aykaç (2021)’ın mezuniyet aşamasındaki öğrencilerin meslektaşlarına ilişkin görüşlerinin ve mesleki beklentilerinin belirlenmesi (paramedik bölümü) adına yaptıkları çalışmada öğrencilerin meslektaşlarına yönelik görüşlerinin ve mesleki beklenti düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin meslektaşları hakkında görüşleri iyi, mesleki beklenti düzeyleri yüksek olsa da aksini belirttikleri ifadeler de mevcuttur (Kaya, Güvenir, Balcı ve Aykaç, 2021).

Yıldız ve Buyrukçu (2005)’nin aday öğretmenlerin mesleki beklentilerine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışma Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalı son sınıf öğrencileri arasından ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiş öğretmenleri tarafından gerçekleştirilmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğinin maaşlarının yetersizliği ve mesleğe olan alan dışı atama yapılmasının kendilerini meslekten soğuttuğu ve gelecek kaygısı yaşamalarına neden olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Gönüllüoğlu ve Çakmak (2022)’in yapmış olduğu mesleki sonuç beklenti düzeyi ile kariyer kaygı durumu arasındaki ilişkinin İncelenmesi: Ferizli MYO Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama adlı çalışmasında üniversite öğrencilerinin mesleki sonuç beklentileri ile kariyer kaygı durumları arasında negatif yönlü bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Analiz

sonuçlarından elde edilmesi öğrencilerin mesleki beklentilerinin yüksek olması durumunda kariyere ilişkin kaygılarının düşük olduğu fikrini verebilir (Gönüllüoğlu ve akmak, 2022).

Sevim ve Altun (2017)'un sosyal hizmet bölümü ğrencilerinin geleceğe yönelik mesleki ve akademik beklentileri adlı çalışmasında elde edilen bulgulara göre sosyal hizmet ğrencilerinin mezun olduktan sonra en çok ocuk refahı alanında çalışmayı istedikleri görülmüştür. En az çalışmak istedikleri alan ise belediyeler olarak ifade edilmiştir. Sosyal hizmetin en önemli çalışma sahalarından biri olan yerel yönetimlere karşı ilgilerinin düşük olması, belediyeler ile sosyal hizmet bölümlerinin karşılıklı iş birliklerinin az olduğu ya da öğrencilerin bu alanı yeterinde tanımamaları kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Çalışmadan genel olarak elde edilen en önemli sonuçlardan biri de sosyal hizmet bölümü ğrencilerinin mesleki gelecek kaygılarının yüksek olduğudur. Bu bağlamda bölüm sayısının ve ğrenci kontenjanlarının kontrolsüzce artması bu durumun en önemli nedenleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilerden elde edilen verilere göre öğrencilerin çok büyük bir çoğunluğu istihdam olanaklarının da yeterli olduğunu düşünmemektedir (Sevim ve Altun, 2017).

Elmaoğlu ve Eriş (2022)'in yapmış olduğu çalışmada pediatri bölümü hemşirelerinin mesleki beklentileri saptanmaya çalışılmıştır. 30 hemşirenin katılımcı olduğu çalışmada verdiği yanıtlar incelendiğinde: saygınlık, branşlaşma, ekonomik iyileşme, güvenli ortam hizmet içi eğitim, mesleki örgütlenme ve görev tanımı olmak üzere 7 ana tema belirlenmiştir. Pediatri hemşirelerinin meslekten beklentilerinin öncelikli olarak sosyal statü ve mesleklerinin gelişimi ile ilgili ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir (Elmaoğlu ve Eriş, 2022).

zakmak ve Köroğlu'nun 2015 yılında Türkçe ğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik beklentilerini tespit etmek amacıyla yaptığı çalışmaya 2014-2015 Eğitim ğretim yılında Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümünde ğrenim gören dördüncü sınıf ğretmen adayı 80 kişi katılmıştır. Betimsel tarama modeli kullanılan çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekildedir (zakmak ve Köroğlu, 2015):

1. Öğretmen adaylarının çoğu öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu beklentiye sahiptir.
2. Bayan ğretmen adayları, ğretmen olarak atanacaklarına, erkek ğretmen adaylarından daha fazla inanmaktadır.

3. Yüksek başarı düzeyine sahip öğretmen adayları, düşük ve orta seviye akademik başarı düzeyine sahip öğretmen adaylarına göre öğretmenlik mesleği hakkında daha olumlu düşünmektedir.

2.2.3. Kariyer Planlama

“Kariyer gelişimi, yaşam boyu devam eden bir süreçtir ve bu süreç içinde kariyer kararlarının alındığı ve kariyer gelişiminde ilerlemelerin olduğu farklı dönemler bulunmaktadır. Bu dönemlerden birisi de üniversite öğrencilerinin içinde bulunduğu beliren yetişkinlik dönemidir” (Amir ve Gati, 2006; Di Fabio ve ark., 2013; Fouad ve ark., 2006; Kelly ve Lee, 2002; Saka ve Gati, 2007, akt. Mutlu, Özdemir ve Ulaş-Kılıç, 2019:2). Üniversiteler, kariyer planlama etkinliklerini planlamak ve uygulamak üzere öğrencilerinin ihtiyaçlarını öğrenmek isterler. Üniversite öğrencilerinin eğitsel, kişisel, sosyal ve kariyer gelişim alanlarında çeşitli deneme davranışlarında bulunarak kendi yaşamlarına yön verecek ve kimliklerini keşfedecek çalışmalar yapılmalıdır. Türkiye’de yapılan çalışmalarda (Aydın, Sarier, Uysal, Aydoğdu Özoğlu ve Özer, 2014; Büyükgöze Kavas ve Topkaya, 2014; Büyükgöze Kavas ve Yerin Güneri, 2011; Yıldız Akyol ve Bacanlı, 2019) beliren yetişkinlik döneminde olan üniversite öğrencilerinin yaşadığı sorunlarının içerisinde özellikle kariyer seçimi konusunda kararsızlık yaşadıkları belirtilmektedir”.

Akçay (2005) yapmış olduğu çalışmasında Türkiye’deki öğretmenlik kariyerinin çok durağan ve öznel, az dinamik ve etkin olan geleneksel perspektive dayalı olduğunu bulmuştur.

Ertem, Engin-Demir ve Gökalp (2017) çalışmalarında öğretmen adayları çoğunlukla lisansüstü eğitimin desteklenmesi ile ilgili beklentilere sahiptir. Öğretmen adaylarının amaçları, özyeterlik algıları ve beklentileri kariyer planlaması ile yakından ilgili olup genellikle lisansüstü eğitime yoğunlaşmaktadır.

2.2.4. Mesleki Kimlik

Mesleki kimlik kuramının alt yapısı kişinin içsel benliği ile dışsal mesleki ve meslek ile ilgili konuları arasında gerçekleşen dinamiklere odaklanmaktadır. Mesleki kimlik bireyin kendi kimliği ve sosyal kimliğinin uzantısı şeklinde düşünülebilir. Mesleki kimlik, değerlere, inançlara, özelliklere ve deneyimlere dayanan mesleki öz olarak tanımlanabilir (Slay ve Smith, 2011, s. 85). Bireyin mesleki kimliği bireyi tanımlayan ve onu farklı kılan rollerden biridir. Birinin kimliğini “mesleki” olarak tanımlaması, kendini bir gruba, mesleğe ve mesleğin normlarına ait olarak tanımlamasıyla doğru orantılıdır. Yani mesleki kimlik bireyin

kendini mesleki seçimi ile değerlendirmesidir. Bu nedenle mesleki kimlik bireysel ve sosyal kimliğe dayanmaktadır. Mesleki kimlik bireyler arası ilişki ve etkileşimle oluşmakta ve bireylerin zaman içerisinde değişebilen rol performansına göre şekillenebilmektedir (King ve Ross, 2004, ss. 53-54; akt. Kavrayıcı, 2019:16)

2.2.5. Mesleki Tutum

Semerci ve Semerci (2004)'ye göre tutum, bireyin psikolojik olarak bir obje, kişi, durum vb. boyutlara ilişkin davranış, düşünce ve duygularına yön verme, ondan yana olma ya da karşı olma durumudur (Küçük, 2012).

Küçük (2012)'ün yılında müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumların saptanması amacıyla yapılmış olan çalışmada özel ve devlet okullarında görev yapmaktan olan 50 müzik öğretmeni ile çalışılmıştır. Elde edilen verilere göre müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik olumlu tutumlara sahip olduklarını, müzik öğretmenlerinin tutumlarının cinsiyet, yaş ve mesleki kıdemlere göre anlamlı farklar yaratmadığı, müzik öğretmenlerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutumlarının çalışılan kurum değişkenine göre, devlet okullarında çalışan müzik öğretmenleri lehine anlamlı bir fark yarattığı saptanmıştır.

Konuk (2011)'un müzik öğretmenliği eğitimi almaktan olan birinci ve dördüncü sınıf müzik öğretmeni adaylarının öğretmenliğe ilişkin tutumları ve mesleki yeterlilik düzeyleri arasında bir ilişki olup olmadığını ortaya koymak amacıyla yapmış olduğu tez çalışmasında öğrencilerin tutum ve yeterlilik düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Bunun yanında ailesinde öğretmen olan öğrencilerin yeterlik düzeyleri diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu görülmüştür.

Dalkıran ve Yıldız (2016)'ın müzik eğitimi anabilim dalı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumlarını belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tüm sınıflarda öğrencilerin yüksek düzeyde mesleki tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Ayrıca cinsiyete göre mesleğe yönelik tutum puanlarında kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir.

2.2.6. Mesleki Kaygı

Kaygı, güçlü bir istek ya da dürtünün amacına ulaşamayacak gibi gözüktüğü durumlarda beliren tedirgin edici bir duygu (TDK, 2009: 1115). Mesleki kaygı ise kişinin meslek alanıyla ilgili olarak hedefine ulaşamama, elde edememe korkusudur.

Yıldız ve Aslan (2021)'ın fen bilgisi, beden eğitimi ve spor, sosyal bilgiler ve müzik öğretmen adaylarının üniversite yaşam kalitesi ve meslek kaygı düzeylerinin bölüm, sınıf, akademik başarı, cinsiyet, yaş ve ekonomik gelir değişkenlerine göre incelenmesi amacıyla yapmış olduğu çalışmada öğretmen adaylarının üniversite yaşam kalitelerinde öğrenim görülen bölüme, sınıf düzeyine, cinsiyete, gelir durumuna göre anlamlı farklılaşmalar olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının mesleki kaygı düzeylerinde öğrenim görülen bölüme, cinsiyete, gelir durumuna göre farklılaşma olmadığı ve sınıf düzeyine göre anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir.

Kurtuldu ve Ayaydın (2010)'ın öğretmen adaylarının mesleki kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi amacıyla yapmış olduğu bu çalışmanın sonuçlarına göre mesleki kaygı düzeyinin sınıf düzeyi arttıkça yükseldiği ortaya çıkmıştır.

Parasız, Okay ve Kardeş (2021) yaptıkları bu çalışmada müzik öğretmenliği adaylarının mesleki kaygı düzeylerinin çalgılarına ve sınıf düzeylerine göre incelemeyi amaçlamaktadır. Yapılan analizlerde bireysel çalgılar bile mesleki kaygı düzeyleri arasında bir ilişkinin olmadığı belirlenmesi, en önemli bulgu olarak öne çıkmıştır. Sınıf düzeyi değişkenine bakıldığında ise diğer araştırmalarda da görüldüğü gibi mesleki kaygının birinci sınıf ve dördüncü sınıf düzeyleri arasında mezuniyet yaklaştıkça arttığı belirlenmiştir.

2.2.7. Mesleki Öz Yeterlik

Öğretmen öz yeterliliği, bir öğretmenin “Görevlerimi yerine getirmek için gerekli düşünceleri ve eylemleri planlayıp, uygulayabilir miyim?” sorusuna verdiği cevaptır (Goddard, Hoy ve Woolfolk Hoy, 2004; Demirtaş, Cömert ve Özer, 2011).

Kürücü (2019)'nün yapmış olduğu araştırmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine ilişkin öz yeterlilik algılarının belirlenmesi ve çeşitli değişkenlere göre farklılaşp farklılaşmadığının ortaya konması amaçlanmıştır. Ulaşılan sonuçlardan bazılarına bakıldığında; müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının, cinsiyet, mezun oldukları lise türü, kursta öğretmenlik yapma sürelerine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının devam ettikleri sınıfa göre anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmektedir. Bu farklılığın 4. Sınıf lehine olduğu, diğer bir ifadeyle 4. Sınıf öğrencilerinin müzik öğretimine yönelik öz yeterlilik algılarının diğer sınıflara göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Birer ve Sonsel (2013)'in çalışmasında müzik öğretmeni adaylarının mesleki öz yeterliliklerinin farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Elde edilen bazı sonuçlar şu şekildedir: Güzel sanatlar ve spor lisesi mezunu adaylar kendilerini eğitim düzeyi ve programa hâkimiyet konusunda daha yeterli görmektedirler. Erkek öğretmen adayları kendilerini öğretim yöntemlerini kullanabilmede daha yeterli görmektedirler. Akademik başarı notu ile mesleksi öz yeterlilik arasında paralel bir bağlantı olduğu söylenebilir.

Yağcı ve Aksoy (2015) yılında yapmış olduğu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterlilikleri ile öğretmenlik öz yeterlilikleri arasındaki ilişkileri incelemektedir. Elde edilen verilere göre müzik öğretmeni adaylarının akademik öz yeterliliklerinin cinsiyete, sınıf düzeyine, akademik not ortalamalarına ve annelerinin eğitim düzeyine göre farklılaştığını göstermektedir. Öğretmenlik öz yeterlilik düzeyleri ise annelerinin eğitim düzeylerine göre farklılaşmıştır. Akademik öz yeterlilikle öğretmenlik öz yeterliliği arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

2.2.8. Mesleki Motivasyon

Her insan mesleğinde mutlu olmak, severek yapmak, daha iyisini yapabilmek için sürekli kendini değerlendirmek, geliştirmek ve başarmak ister. İnsanların taşıdığı bu tür duygu ve düşünceler sahip oldukları mesleki motivasyonla yakından ilişkilidir. Motivasyon, “isteklendirme, güdüleme, teşvik etme” anlamına gelir (Türk Dil Kurumu [TDK], 2018)(Sarı, Canoğulları, Yıldız, 2018).

Günümüzde ortalama ömrün artmasına bağlı olarak emeklilik yaşının hükümetler tarafından daha yukarıya çekilmesi sonucu bu süre yaklaşık olarak 40 yıldır. Bu durum, örgütün bireyin hayatında ne kadar önemli bir yere sahip olduğunu ve örgütteki tüm uygulamaların bireyi doğrudan ya da dolaylı olarak etkilediğini açıkça göstermektedir. Söz konusu etkiler dikkate alındığında bireylerin işlerinden sağladıkları iş doyumunu ve mesleki motivasyon düzeyleri gündeme gelmektedir (Taş ve Selvitopu, 2018).

Öğretmen motivasyonu etkileyen birçok unsur vardır. Bu unsurları temel anlamda içsel ve dışsal unsurlar olarak ayırmak mümkündür. Öğretmenlerin sergiledikleri davranışın nedenleri incelendiğinde sergilenen davranışın nedeni bireyin dışından kaynaklanıyorsa, dışarıdaki uyarıcılar bireyi harekete geçiriyorsa bu durumu dışsal motivasyonla açıklamak mümkündür (Dede ve Argün, 2004; Dündar, Özutku ve Taşpınar, 2007; Uyulgan ve Akkuzu, 2014). Dışsal motivasyonda öğretmenin birtakım somut sonuçları elde etmesi vardır. Örneğin

öğretmenlik mesleğini seçen birinin mesleği seçme nedenini toplumda saygınlık kazanma, ekonomik destek bulma ya da sosyal çevreyi şekillendirme gibi bir amaçla mesleki seçime gitmesi dışsal motivasyonu öne çıkaracaktır. Bu kapsamda öğretmenlere verilen ödül ve cezalar, yönetici, öğrenci ve ailelerden aldıkları sosyal destek ve cesaretlendirmeler dışsal motivasyon kaynaklarıdır. Bilişsel farkındalığı artırma, öğrenmenin hazzına ulaşma gibi nedenlerden ötürü mesleği seçiyorsa bu durum içsel motivasyonla açıklanabilir. İçsel motivasyonda davranışın nedenselliği bireyin içindedir. Bu tür motivasyon bireylerin ihtiyaçlarından kaynaklanır (Wu, 2003) ve gönüllülük esası vardır (Deci ve Ryan, 1985). Bu durumda içsel Motivasyonda gönüllülüğü kırmayacak hususların göz önünde bulundurulması önemlidir. Öğretmenlerde kariyer basamakları, uzman öğretmen, başöğretmen gibi dışsal unsurların içsel unsurları perdelememesi ya da içsel unsurlara zarar vermemesi gereklidir (Arslantaş, Tösten, Marakçı, 2018).

Öğretmenlerin okullarındaki yaşam kalitesine ilişkin algıları ile mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi amacıyla yapılan çalışmada ele alınan bu iki değişken öğretmenlerin cinsiyeti, kıdemi ve mezun olduğu okul türü bakımından incelenmiştir. Daha sonra öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile mesleki motivasyon düzeyleri arasındaki istatistiksel ilişkiler irdelenmiştir. Katılımcılar Adana il merkezinde yer alan beş ilkokulda görev yapan 134 öğretmendir. Okul yaşam kalitesi ölçeği (OYKÖ) ile İlkokul Öğretmeni motivasyon ölçeği (ÖMÖ) kullanılarak toplanan verilerin analizinde betimsel istatistikler incelenmiş, t testi, tek yönlü varyans, korelasyon ve regresyon analizleri yapılmıştır. Analizler sonucunda, öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarının ortanın biraz üzerinde, motivasyon düzeylerinin ise yüksek olduğu belirlenmiştir. Çalışmada cinsiyete göre anlamlı fark bulunmamışken, öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algılarında kıdeme göre anlamlı farklar bulunmuştur. Ayrıca öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile mesleki motivasyon düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler bulunduğu ve OYKÖ puanlarının öğretmen motivasyonunu anlamlı bir şekilde yordadığı belirlenmiştir (Sarı, Canoğulları ve Yıldız, 2018)

Sonuç olarak müzik öğretmen adaylarının ve güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğini etkileyen birçok durum ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada mesleki beklentilerin güzel sanatlar lisesi öğrencileri ile öğretmen adaylarının arasında bir farkın olup olmadığını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

2.3. Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumlar

2.3.1. Devlet Konservatuvarları

Konservatuvarlar, yetenekli öğrencilerin donanımlı eğitim aldıkları yerdir. Türkiye’de ilk konservatuvar 1914 yılında Darülbeyti adıyla kurulmuştur. Türk ve Batı müziği öğretmenleri yetiştirmek için kurulan Darülhan’ın temelini oluşturmaktadır. 1927’den itibaren ise İstanbul Belediye Konservatuvarı adını almış, 1986’da ise İstanbul Üniversitesi’ne dahil olmuştur (Dingeç, 2023). Osmanlı Devleti’nden sonra Cumhuriyet’in ilanı ile birtakım değişiklikler kazanmıştır. Cumhuriyet’in ilanından sonra daha homojenleşmiş toplum, kültürel değerlerini yeniden yapılandığı bir dönemden geçmektedir. Bu dönemde Batı’ya yönelim söz konusu olduğu için müzik kültüründe de bazı değişikliklerin olması kaçınılmaz olmuştur (Şahin ve Duman, 2008). Şu an ise Türkiye’de 39 adet konservatuvar bulunmaktadır (<https://konservatuvar.aku.edu.tr/konservatuvarlar/>). Konservatuvarların en özel ve nihai amacı sahne sanatları temelli “icracı, besteci-araştırmacı ve icra ağırlıklı eğitimci yetiştirmektir (Türkmen, 2013). Ülkemizde sanatçı yetiştirmek amacı taşıyan konservatuvarlar kuruldukları günden bugüne sanatı meslek olarak seçen bireylerin yetişmesini sağlamış, istihdam yaratmış, ülke ve dünya kültürüne hizmet etmişlerdir (Türkmen, 2013; akt. Ergen ve Tanrıseven, 2015).

2.3.2 Güzel Sanatlar Fakülteleri

Güzel Sanatlar Fakülteleri, bilim ve sanatın ortak paydada bulunduğu alanlardır. Buradaki en temel amaç ulusal ve evrensel kültürün oluşmasına olumlu katkı sağlayabilecek nitelikli sanatçı ve sanat bilimcileri yetiştirmektir (Okatan, 2007). *Güzel sanatlar fakültelerinin misyonları; “evrensel düşünce ve değerlerle ülke ve dünya kültürlerini bir araya getirerek sanat yolu ile çağdaş, özgür ve profesyonel sanat eserleri yaratabilen ve bunları icra edebilen; disiplinler arası çalışmalara yatkın, yaratıcı, eleştirebilen bireyler yetiştirerek toplumun sanatla bağını güçlendirmeye katkıda bulunmak ve ülkemizin uluslararası düzeyde tanıtımını ve yaygınlaşmasını sağlamak” olduğu düşünülebilir (Beyhan, 2025).*

2.3.3. Bando

Bando, bakır ve tahta nefesli çalgılar ile vurmali çalgılardan meydana gelen, gerek konser gerekse yürüyüş düzeninde müzik icra edebilen, belirli bir üniforma bütünlüğündeki askeri veya sivil müzik topluluklarıdır. Bandolar, devletlerarası devlet başkanlarını karşılama ve uğurlama törenlerini icra etmek ve resmi devlet törenlerinde ulusal marşları seslendirmek amacıyla görevlendirilirler. Askeri birliklerle yapılan askeri tören ve cenaze törenlerinin

yanı sıra, Ulusal ve Resmi Bayramlar ile Mahalli Kurtuluş Günleri, Atatürk Günleri ve Tarihi Günlerde Yapılacak Tören ve Kutlamalar kapsamında düzenledikleri tören ve konserlerle, bandolar, ordu millet bütünleşmesinin, Silahlı Kuvvetler ile toplumumuz arasındaki birlik ve beraberliğin en önemli unsurlarından biridir (Kılbaş, Deniz, ve Açıksöz, 2019).

Askeri Bando, 23 Kasım 1831 tarihinde İstanbul'da Müsika-i Hümayün adı altında kurulmuştur. 1924 yılında Atatürk'ün yönlendirmesi ile İstanbul'dan Ankara'ya taşınmış ve Riyaset-i Cumhur Musiki Heyeti adı altında yeniden teşkilatlanmıştır. 2003-2004 eğitim-öğretim yılından itibaren Bando Astsubay Hazırlama Okulu ve Bando Astsubay Meslek Yüksekokulundan oluşan Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı adını almıştır. 2016 yılından itibaren lise bölümü kapatılmış ve halen Bando Astsubay Meslek Yüksekokulu olarak Milli Savunma Üniversitesi (MSÜ) bünyesinde eğitim-öğretim faaliyetlerine devam etmektedir (<https://www.msu.edu.tr/tanitim/BAMYO/BAMYOKitapcik.pdf>). Bando Şefliği Sanat Dalı olarak 4 yıl yüksek süreli eğitim-öğretimle Kara-Hava Deniz ve Jandarma Bandolarına yönetici (Şef, Subay) yerleştirilmesine devam edilmektedir.” 51 Yüksek öğrenimini tamamlayan öğrenciler Bando şefi (Teğmen) olarak Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı ve Meslek Yüksek Okulu'na stajyer olarak atanmakta, çeşitli askeri birliklerde ve bandolarda şef olarak veya Silahlı Kuvvetler Bando Okulları Komutanlığı ve Meslek Yüksek Okulu'nda meslek dersleri öğretmeni olarak görev yapmaktadırlar (Karaaslan, 2009).

2.3.4. Güzel Sanatlar Lisesi

Müzik eğitiminin etkili olabilmesi için düzenli ve planlı çalışılması gerekmektedir. Bu durum da ancak müzik eğitimi ağırlıklı eğitim veren kurumlarda söz konusudur. Bu kurumlardan bir tanesi de Güzel Sanatlar Lisesi'dir. 1989-1990 eğitim öğretim yılında Milli Eğitim Bakanı Avni Akyol'un önderliğinde kurulan Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi (AGSL) Müzik Bölümleri müzik eğitimi alanındaki eksiklerin giderilmesi yolunda atılmış önemli adımlardan bir tanesidir. Anadolu Güzel Sanatlar Liselerinde uygulanan müzik eğitimi kapsamındadır. “Mesleki Sanat Eğitimi, sanat alanının bütününü, bir kolunu ya da dalını, o bütün kol uya da dal ile ilgili bir işi meslek olarak seçen, seçmek isteyen, seçme olasılığı bulunan ya da öyle görünen, sanata belli düzeyde yetenekli kişilere yönelik olup, kolun, dalın, işin ya da mesleğin gerektirdiği sanatsal davranışları ve birikimi kazandırmayı amaçlar.”(Orhan, 2006). İlk defa 16 Ekim 1989 yılında İstanbul Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi olarak hizmete açılan bu okulların sayısı günümüzde 60'ı geçmiştir. Anadolu Güzel

Sanatlar Liselerinin öğrencilerine erken yaşta müzik eğitimine başlama şansı tanınması ve bu doğrultuda üniversitelerin ilgili bölümlere hazırlayıcı bir eğitim sunması son derece önemlidir (Apaydınlı, 2009).

2.3.5. Eğitim Fakülteleri

Eğitim Fakülteleri, öğretmen yetiştirme misyonunu üstlenen yükseköğretim kurumları olarak, bireylerin hem mesleki hem de pedagojik açıdan donanımlı bir şekilde yetişmelerini amaçlamaktadır. Bu fakülteler, Türkiye'nin eğitim sistemine nitelikli öğretmenler kazandırarak toplumsal kalkınma ve bireylerin eğitimi açısından hayati bir rol üstlenmektedir. Yükseköğretim Kurulu'nun (YÖK) belirlediği öğretim programları doğrultusunda eğitim veren fakültelerde; alan bilgisi, eğitim bilimleri ve genel kültür dersleri dengeli bir şekilde sunulmaktadır. Öğretmen adayları, meslekî yeterlilik kazanmanın yanı sıra eğitim teknolojilerini kullanabilme, eleştirel düşünme, etkili iletişim kurma gibi 21. yüzyıl becerileriyle de donatılmaktadır.

Eğitim Fakülteleri sadece teorik bilgi değil, uygulamalı öğretmenlik deneyimleri de sunarak mezunlarını mesleğe hazırlamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ile iş birliği içinde yürütülen "öğretmenlik uygulaması" dersleri sayesinde öğretmen adayları, okullarda gerçek sınıf ortamında deneyim kazanmakta ve eğitim sürecini yerinde gözlemleyebilmektedir.

Çelikten, Şanal ve Yeni'ye göre öğretmenlik, eğitim sisteminin en temel ögesidir. Bir ülkenin kalkınması için, nitelik bakımından yeterli insan gücünde, toplumsal olarak huzur ve barış ortamının sağlanmasında, bireylerin sosyalleşmesi ve hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin genç kuşaklara aktarılmasında öğretmen başrolü oynamaktadır. Dünyanın önde gelen eğitim sistemlerinde öğretmenlerin yetkinliğine oldukça önem verilir. *"Bu sistemlerde öğretmenlerin mesleki gelişim ihtiyaçları tespit edilerek iyileştirilmesi yönünde çalışmalar yapılmakta ve öğretmenlerin özlük hakları öğretmenliğin profesyonel bir meslek olmasıyla tutarlılık gösterecek düzeyde belirlenmektedir. Öğretmenlere, meslektaşlarıyla birlikte çalışarak sınıf içi uygulamalarını geliştirebilecekleri uygun ortamlar sağlanırken, öğretmenlik ilerlemeye açık bir kariyer mesleği olarak tasarlanmaktadır. Öğretmenlerle ilgili politikaların özünde, eğitim sisteminin kalitesinin hiçbir şekilde öğretmenlerinin kalitesini geçemeyeceği anlayışı bulunmaktadır"* (TEDMEM, 2023:25).

Türkiye'de öğretmenler hem Eğitim/Eğitim Bilimleri Fakültelerinde lisans düzeyinde hem de lisans sonrası Pedagojik Formasyon eğitimi sertifika programı ile yetiştirilmektedir.

YKS’de öğretmenlik programlarına başvurabilmek için belirlenen en düşük başarı sırası, ilgili puan türünde 300.000’dir.

TEDMEM, (2023:26-28) raporlarına göre Öğretmen yetiştirme süreçlerinde karşılaşılan en temel sorunlardan biri, nitelikli öğretmen hedefiyle uyuşmayan politikaların uygulanmasıdır. Pedagojik formasyon ve seçmeli derslerle öğretmen olmanın kolaylaştırılması, mesleki yatkınlık, tutum ve beceri gibi unsurların dikkate alınmaması, bu da alana uygun olmayan bireylerin öğretmenliğe yönelmesine neden olmaktadır. Ayrıca, eğitim fakültelerinin kontenjanları ülke öğretmen ihtiyacıyla uyumsuz olup mezun fazlası yaratmakta ve istihdam baskısını artırmaktadır. Öğretmen yetiştiren fakülteler ile uygulama okulları arasında yeterli düzeyde iş birliği bulunmaması ikinci bir problem olarak gösterilmiştir. Fakülte öğretim üyeleri sahadan uzak kalması öğretmen adaylarının okullara hazırlıksız çıkmalarına yol açmaktadır. KPSS’nin öğretmen yetiştirme programlarının yapısını belirler hale gelmesi ise öğrencilerin mesleki formasyonuna değil sınav başarısına odaklanmalarına neden olmaktadır. Bu verilen rapordan sonra 2025 öğretmen atamalarında akademiye giriş sınavı adı altında yeni bir sistemin getirilmesi öğretmenlik mesleğinin geleceğini farklı bir boyuta taşıyacağı düşünülmektedir. Atama ve istihdam süreçlerinde ise öğretmen seçiminin niteliği konusunda ciddi sorunların devam edebileceği ön görülmektedir. Bu belirsizlikler adaylar arasında kaygı, adaletsizlik ve kamuoyunda güvensizlik oluşturmaktadır. Bu rapora göre öğretmenlik mesleği toplumda hak ettiği itibarı görememekte; eğitim sistemindeki aksaklıklar doğrudan öğretmenlerin toplumsal konumunu etkilediği belirtilmektedir. Öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarını ve öğrenci başarısını iyileştirmeye dönük mesleki gelişim sistemleri ise yüzeysel ve etkisiz kalmaktadır. Son olarak, Türkiye’de öğretmenlere yönelik performansa dayalı bir kariyer sistemi bulunmaması, mesleki gelişimi teşvik eden bir yapı oluşturulamamasına yol açmaktadır.

2.3.6. Müzik Öğretmenliği

Uçan (1987)’a göre müzik eğitimcisi örgün müzik eğitiminin en temel ögesidir. Öğrenciye belirli müziksel davranışlar kazandırmak veya onun müziksel davranışlarını geliştirmekle yükümlüdür, bu yükümlülük çerçevesindeki görevlerinin üstesinden gelebilmek için de belirli niteliklere sahip olmak zorundadır (Duru ve Köse, 2012). Mesleki müzik eğitimi; müzik alanındaki belirli meslek ya da çalışma dallarının gerektirdiği müziksel bilgi, beceri, anlayış ve alışkanlıkların kazandırılmasına ilişkin olarak verilen müzik eğitimidir (Uçan, 2005; Birer ve Sonsel, 2013).

Tuzcu (2010:2) Uçan (2006)'nın, müzik öğretmenin kavramsal çerçevesini şu şekilde tanımlamaktadır: Genel anlamıyla müzik öğretmeni 'mesleği, müzik öğretmek olan kimse'; 'müzik öğretmek' ise

- 1) Bir kimseye müzik konusunda bilgi ve beceri kazandırmak,
- 2) Müziksel yetenek kazandırmak,
- 3) Müzik alanında veya müzik alanına ilişkin bilinmeyen bir konuda bilgi sahibi olmasını sağlamaktır.

Buna göre müzik öğretmeni,

- 1) Bir eğitim kurumunda çocukların, gençlerin ya da yetişkinlerin istenilen müzik öğrenme yaşantılarını kazanmalarına kılavuzluk etmek ya da yön vermekle görevlendirilmiş kimse;
- 2) Bilgi, görgü ve yaşantısı ile belirli müziksel dal ve alanlarda başkalarının yetişme ve gelişmesine yardım eden kimse;
- 3) Müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği öğrenimini bitirerek ya da yeterlilikleri kazanarak, müzik öğretmenliği yapma yetkisini elde etmiş olan kimse" olarak tanımlanır (Uçan, 2006, s.69).

Müzik öğretmenliği eğitimi, bu mesleğe yönelen veya yöneltlen bireyleri *müzik alanında öğretmenleştirme* sürecidir. Bu süreç genel olarak müzik öğretmenliği mesleğinin gerektirdiği *yeterlikler* üzerinde odaklanır. Bunlara *müzik öğretmenliği yeterlikleri* denir. Bu bakımdan *müzik öğretmenliği eğitimi*, müzik öğretmenliği yeterliklerini kazandırma ve geliştirme sürecidir. Müzik öğretmenliği eğitiminin amacı, öğretmen adaylarına bu yeterlikleri kazandırmak ve kazanmış olan öğretmenlerin bu yeterliklerini geliştirmektir. Müzik öğretmenliği yeterlikleri, genel olarak *hizmet öncesi* eğitimle kazandırılır, *hizmet içi* eğitimle geliştirilir (Uçan, 2006).

BÖLÜM 3

3. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, veri toplama aracı ve veri analizi hakkında bilgi verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu tez çalışmasında Nitel ve Nicel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı Karma model tercih edilmiştir. Karma yöntem, nicel araştırma yöntemleri ile nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanılması oluşturulan modeldir. Karma yöntemle araştırmayı yürütmek çeşitli yöntemler kullanarak olayları bir çerçeve içerisinde sunmak, analiz etmek ve bir araya getirmektir (Baki ve Gökçek, 2012). Karma yöntem araştırması, araştırma problemini kapsamlı ve çok boyutlu biçimde incelemek amacıyla pragmatist felsefenin ilkeleri doğrultusunda nicel ve nitel yöntemleri birlikte kullanarak gerçekleştirilen araştırma olarak tanımlanabilir (Yıldırım & Şimşek, 2013; Dilekçi & Sezgin Nartgün, 2020).

Nitel ve Nicel yaklaşımlarına ait veri toplama kaynaklarının birlikte kullanılması yoluyla, her bir yöntemin ilgili zayıflıkları ile diğer bir yöntemin belirli güçlü yönlerinin birleştirilmesi ile çoklu doğrulamayı sağlayan bir durum ortaya çıkacaktır. Bu çalışmada da müzik öğretmen adayları ile müzik alanında bir mesleği seçecek olan güzel sanatlar lisesi öğrencileri ile ilgili sonuç beklentilerinin incelenmesinde farklı veri toplama araçlarının kullanılması verinin zenginliğini ve durumun daha iyi incelenmesi açısından önemlidir.

3.2. Araştırmanın Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi müzik alanı öğrencileri ile Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği anabilim dalında okumakta olan öğretmen adayları oluşturmaktadır.

Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 2000 yılında kurulmuş olup müzik ve resim Bölümleri olarak ortaokul sonrasında öğrencileri yetenek sınavı ile almaktadır. Resim için 30 müzik bölümü için 30 kontenjanı vardır. 16 müzik öğretmeni ile eğitimine devam etmektedir. Güzel sanatlar lisesi 2018 verilerine göre öğrenci yerleştirme başarıları %70, 2017 yılına göre %69, 2018 yılına göre %64 dür.

Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi 1962 yılında kurulmuş olup 2011-2012 eğitim öğretim yılında Necmettin Erbakan Üniversitesi bünyesine

katılmıştır. Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı Müzik Eğitimi Bilim Dalı 1987-1988 eğitim-öğretim yılında kurulmuştur. Lise eğitimi sonrasında öğrencileri yetenek sınavı ile almaktadır. Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda lisans (Müzik Öğretmenliği), yüksek lisans ve doktora programları yürütülmektedir. 22 Adet akademik personeli ile eğitimine devam etmektedir. Müzik öğretmenliği bölümü için her yıl 30 adet kontenjan açılmaktadır. Müzik öğretmenliği bölümünde 57 adet öğrenci lisans eğitimine devam etmektedir.

Araştırmanın nicel verileri aşağıdaki tabloda gösterilen 101 GSL öğrencisi ve 57 Müzik öğretmen adayından toplanmıştır.

Tablo 3.1. Katılımcıların sınıf seviyelerine göre dağılımı

	Okunulan sınıf	N
GSL Öğrenci	9.Sınıf	32
	10.Sınıf	21
	11.Sınıf	27
	12.Sınıf	21
Toplam		101
	Okunulan sınıf	N
Öğretmen Adayları	Lisans 1	17
	Lisans 2	13
	Lisans 3	13
	Lisans 4	14
Toplam		57

Nitel yöntemin kullanıldığı süreçte çalışma grubunu seçerken örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Kolay ulaşılabilir durum örnekleme diğer örnekleme yöntemlerini kullanma olanağını bulunmadığı durumlarda kullanılır. Araştırmanın sonuçlarının güvenilirliği, genellenebilirliği daha azdır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, s. 140).

Araştırmada belirlenen çalışma grubu sayısı şu şekildedir: GSL öğrenci sayısı toplamda 101 kişi olup 57 GSL öğrencisinden 11.ve 12. sınıf öğrencilerine “Görüşme Formu” ve 9,10,11,12 sınıf öğrencilerine “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği” uygulanmıştır, Müzik Öğretmen adayı öğrencileri ise toplamda 57 kişi olup lisans 3 ve lisans 4. sınıfta olan 23

müzik öğretmen adayına “Görüşme Formu” lisans 1,2,3,4. Sınıf öğrencilerine “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği” uygulanmıştır. Gönüllülük esasına göre araştırmaya katılmışlardır. Araştırmaya katılan kadın ve erkek sayısı ve sınıf düzeyi ile ilgili bilgilere aşağıdaki tabloda yer verilmiştir.

Tablo 3.2. Katılımcıların Sınıf Düzeyi ve Cinsiyet Dağılımına Göre Dağılımı

GSL Öğrencileri	Sınıf Düzeyi	Kadın	Erkek
	9.Sınıf	23	9
	10.Sınıf	17	4
	11.Sınıf	18	9
	12.Sınıf	16	5
MÖA	Sınıf Düzeyi	Kadın	Erkek
	Lisans 1	8	9
	Lisans 2	7	6
	Lisans 3	5	8
	Lisans 4	9	5

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada nicel yaklaşımın tarama modeli çerçevesinde GSL öğrencileri ve müzik öğretmen adaylarına uygulanan Erken Işık’a ait olan “Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği” kullanılmıştır. Aşağıda bu ölçek ile ilgili geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına yer verilmiştir. Son olarak da ölçek içerisindeki 12 madde yer almaktadır.

3.3.1. Veri Toplama Aracı I- Mesleki Sonuç Beklentisi Ölçeği (MSBÖ)

MSBÖ (McWhirter, Rasheed ve Crothers, 2000; Metheny ve McWhirter, 2013) kişilerin belli eğitsel ya da kariyer kararı verme davranışları sonucunda elde edilebilecekleri başarının uzun süreli sonuçlarına ilişkin inançlarını ölçmeye yönelik geliştirilmiş 12 maddelik bir ölçektir. Ölçeğin ilk versiyonu 6 maddeli iken (McWhirter, Rasheed ve Crothers, 2000), 6 maddelik versiyon sonuç beklentisinin üç boyutunu (fiziksel, sosyal ve bireysel) kapsamadığından, Metheny ve McWhirter (2013) bu boyutları da içeren 12 maddelik bir versiyon geliştirmiştir. MSBÖ’den örnek iki madde, “*Kariyer planım sonucunda beni tatmin edecek bir kariyerim olacak*” ve “*Seçtiğim kariyerde/meslekte başarılı olacağım*” şeklindedir. Maddelerin derecelendirilmesi dörtlü bir ölçek üzerinde; tamamıyla *katılıyorum* (4), *katılıyorum* (3), *katılmıyorum* (2), *hiç katılmıyorum* (1) şeklindedir.

Ölçeğin 9 hafta arayla uygulanan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 59 ve Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 83 bulunmuştur. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliği ise Fouad ve Smith (1996) tarafından geliştirilen ve yine sonuç beklentisini ölçmeye yönelik bir araçla test

edilmiş ve $r = .54$ bulunmuştur (McWhirter ve ark., 2000). Ölçek uluslararası literatürde mesleki sonuç beklentisi (vocational outcome expectations) kavramının ölçümünde birçok çalışmada kullanılmış ve geçerli bir ölçme aracı olduğu desteklenmiştir (Gushue, 2006; Gushue ve Whiston, 2006; Metheny, McWhirter ve O'Neil, 2008; Rasheed ve McWhirter, 2006; Rasheed, McWhirter ve Chronister, 2005; Reynolds ve Constatntine, 2007). Elde edilen puanın yüksek olması, mesleki sonuç beklentisinin yüksek olduğunu göstermektedir.

MSBÖ'nün Türkçe formu için geçerlik ve güvenirlik çalışmaları için öncelikli olarak MSBÖ'nin orjinal formunun geliştirildiği ve kullanıldığı çalışmalar incelenmiştir. Yapılan literatür taraması sonucunda, MSBÖ'nin mesleki sonuç beklentisi ($r = .56$, Creed & Patton, 2003; $r = .55$, Gushue, 2006; $r = .50$, McWhirter, Raheed & Crothers, 2000 ; $r = .46$, Metheny, McWhirter & O'Neil, 2008; $r = .48$, Ali, McWhirter & Chronister, 2005) ve algılanan sosyal destek (anne desteği için $r = .38$, baba desteği için $r = .37$, arkadaş için $r = .26$, Ali, McWhirter & Chronister, 2005; aile desteği için $r = .28$, Gushue & Whitson, 2006; algılanan sosyal destek için $r = .29$, Wettersten, Guilmino, Herrick ve ark., 2005) ile ilişkili olduğu gözlenmiştir. MSBÖ'nün benzer ölçekler geçerlik çalışmasını çeşitlendirmek ve Türkçe formunun geçerliğini arttırmak amacı ile ölçeğin orjinal formunu geliştiren Ellen Hawley McWhirter ile diyaloga geçmiş, yazarın bu konudaki önerilerini almıştır. McWhirter, bu konuda yeterli çalışma bulunmadığını, yapılacak çalışmanın literatüre önemli katkıları olabileceği ve mesleki sonuç beklentisinin denetim odağı ile korelasyon gösterebileceğini belirtmiştir (Işık, 2010:58).

MSBÖ'nün yapı geçerliğini belirlemek için Açıklayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Ölçek tek boyutlu olarak kullanılmaktadır. Bu açıdan yapılan faktör analizinin ölçeğin tek boyutluluğuna kanıt olması beklenmektedir. Bu amaçla, öncelikli olarak örneklemin açıklayıcı faktör analizi gerçekleştirmek için yeterli olup olmadığı KMO katsayısı ile incelenmiştir. Uygulama yapılacak örneklem için KMO değerinin 89 olduğu gözlenmiş ve bu değer tatminkar olduğu görülmüştür.

MSBÖ'nün güvenirlik çalışmaları kapsamında iç tutarlılık ve test-tekrar test yöntemi kullanılarak kararlılık katsayısı hesaplanmış, ayrıca madde toplam puan korelasyonları incelenmiştir. Ölçeğin Cronbach alfa içtutarlılık katsayısı 87 olarak hesaplanmıştır. Yapılan farklı çalışmalarda bu katsayının ranjı .72-.92 arasında değişmektedir (Gushue, 2006; McWhirter, Rasheed & Crothers, 2000; Metheny, McWhirter & O'Neil, 2008; Reynolds & Constantine, 2007; Rasheed ve ark., 2005; Wettersten ve ark., 2005). Bulunan değer, diğer

çalışmalardaki iç tutarlık değerlerine oldukça yakındır ve kabul edilebilir düzeydedir. Ölçeğin zaman içindeki kararlılığını belirlemek amacıyla, ölçek üniversite öğrencilerinden oluşan 72 kişilik bir gruba ölçeğin orijinal formu için yapılan güvenirlik çalışmasına benzer şekilde yedi hafta ara ile iki kez uygulanmıştır. Bu iki uygulama arasında hesaplanan Pearson momentler çarpımı korelasyon katsayısı .74 ($p < .01$) olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin orijinal formunu geliştiren McWhirter ve arkadaşları bu değeri dokuz hafta arayla yapılan bir uygulama için .59 olarak bulmuşlardır. MSBÖ Türkçe formu güvenirliği için yapılan çalışmada elde edilen değer orijinal formunun uygulamasından daha yüksek çıkmıştır ve bunun MSBÖ Türkçe formunun güvenirliği için önemli bir kanıt oluşturduğu düşünülmektedir.

Bu şekilde ölçekten alınabilecek puanlar 12-48 arasında değişmektedir. Sorular şu şekildedir: Puanlama, 12 madde için işaretlenen puanlar toplanarak (ters çevirme yoktur) elde edilmektedir.

1. Yaptığım kariyer planı beni tatmin edecek bir sonuca götürecektir.
2. Seçtiğim kariyerde/meslekte başarılı olacağım.
3. Geleceğim iyi olacak.
4. Seçtiğim kariyerde/ meslekte becerilerimi kullanabileceğim.
5. Kariyerimle ilgili verdiğim kararlarda kontrol benim elimdedir.
6. Kendime iyi bir gelecek sağlayabileceğim.
7. Seçtiğim kariyer doğrultusunda istediğim işe girebileceğim.
8. Seçtiğim kariyerde/meslekte becerilerimi kullanabileceğim.
9. Toplumumuzda saygı duyulan bir kariyerim/mesleğim olacak.
10. Kariyer/meslek hedeflerime ulaşacağım.
11. Ailem kariyer/meslek seçimimi onaylayacaktır.
12. Seçtiğim kariyer/meslek istediğim yaşam tarzını sürdürmemi sağlayacak.

3.3.2. Veri Toplama Aracı II- Müzik Alanındaki Meslekleri Tercih Nedenleri ve Beklentileri

GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının müzik alanında mesleki yönelim ve beklenti ile ilgili görüşlerini almak için yarı yapılandırılmış görüşme formu tercih edilmiştir. Belirlenmiş özel bir konuda derinlemesine soru sorma, cevap eksik ya

da açık değilse tekrar sorarak durumu daha açıklayıcı hale getirip cevapları tamamlama fırsatı vermesi açısından, görüşme yöntemi avantajlı bir yöntemdir (Çepni, 2009; akt. Akgün, Duruk ve Gülmez-Güngörmez, 2016). Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ise şu sorular yer almaktadır:

1. Mesleki müzik eğitimini / müzik öğretmenliği mesleğini tercih etme nedenleri?
2. Mesleki müzik eğitimini / müzik öğretmenliği mesleği ile ilgili kendilerini ne kadar uyumlu bulmaktadırlar?
3. Mesleki müzik eğitime / müzik öğretmenliği mesleğine yönelik beklentileri nedir?
4. Mesleki müzik eğitiminde / müzik öğretmenliği mesleğinde kendilerini yetiştirmek için en çok yapmak istedikleri faaliyet nedir?
5. Diğer mesleklerle kıyaslandığında mesleki müzik eğitiminin / müzik öğretmenliği mesleğinin farklı özellikleri hakkında ne düşünmektedirler.
6. Mesleki müzik eğitiminin / (müzik öğretmenliği mesleğinin) zorlayıcı yönleri hakkındaki görüşleri nedir?
7. Müzik öğretmenliğinin toplumdaki itibarı konusundaki düşünceleri nedir?
8. Mesleki müzik eğitiminin / (müzik öğretmenliği mesleğinin yaşantılarında yaratacağı değişiklikler konusundaki düşünceleri nedir?

3.4. Verilerin Toplanması

Çalışma grubundan veri elde edebilmek amacıyla Milli Eğitim Bakanlığı (AYSE) 11/10/2024 sayılı tarih (bkz Ek 1) ve Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulundan 28/06/2024 sayılı tarih (bkz Ek 2) veri toplama aracını uygulamak için gerekli izinler alınmıştır. Verilerin Toplanmasında ayın belirli günleri Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümüne gidilerek ilgili hocaların eşliğinde 101 öğrenciden oluşan 9,10,11,12. Sınıflara öncelikle mesleki sonuç beklenti ölçeği anketi uygulanmış lise 11. ve 12. sınıf öğrencileri için ise 12 sorudan oluşan görüşme formu uygulanmıştır. Görüşmeler araştırmacı ve ilgili hocalar eşliğinde yapılarak gerekli cevaplar alınmıştır. Daha sonrasında Necmettin Erbakan Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği bölümünde 57 Öğrenciden oluşan Lisans 1,2,3,4. Sınıf öğrencilere Mesleki Beklenti Ölçeği uygulanmış sonrasında ilgili hocalar ile Lisans 3. ve 4.

sınıf müzik öğretmen adaylarına 8 sorudan oluşan görüşme formu uygulanarak görüşleri alınmıştır. Görüşmeler hem not alınarak hem de ses kaydı alınarak yapılmıştır. Ses kaydı almadan önce öğrencilerden izin istenmiştir. Her kayıt 10-15 dakika sürmüştür.

3.5. Verilerin Çözümlemesi (Verilerin Analizi)

Nicel verilerin çözümlemesinde SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeylerini tanımlamak ve incelemek için aritmetik ortalama, standart sapma gibi tanımlayıcı istatistikler uygulanmıştır. Uygulanan ölçek sonrasında mesleki sonuç beklenti düzeyleri daha anlaşılır ve kolay tanımlanır hale getirmek amacıyla, veriler dörtlü derecelendirme ölçeği kullanılarak çözümlenmiş ve yorumlanmıştır. Ölçekte dört seçenek bulunmaktadır. Dörtlü ölçekte bulunan üç Aralık (4-1=3) için aralık katsayıları ise (3/4) 0,75'dir. 1-1.75 arası değerler çok düşük, 1.75- 2.50 arası değerler düşük, 2.50-3.25 arası değerler iyi ve 3,25-4 arası değerler çok iyi olarak belirlenmiştir. Bağımsız grup ortalamalarını karşılaştırmak için normal dağılım gösteren veriler için T ve Anova testleri; normal dağılım göstermeyen veriler için Kruskal Wallis istatistikleri yapılmıştır. Bağımsız grup ortalamaları anlamlılık testleri için ön şart ölçek verilerinin aralıklı ya da oransal olması ve normal dağılıma sahip olmasıdır (Büyüköztürk, 2010). Bu ön şartlar incelendiğinde verilerin eşit aralık ölçeğinde olduğu görülmüştür. Verilerin normal dağılıma sahip olması şartına bakmak için ise mesleki sonuç beklenti düzeyleri ölçeği puanlarının çarpıklık, basıklık katsayıları ve Kolmogorov-Smirnov değerleri hesaplanmıştır.

Nitel veriler için "İçerik Analiz" yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde yapılan işlem birbirine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirmektir (Yıldırım & Şimşek, 2003: 227). İçerik analizinde analiz birimi olarak kelime düzeyi esas alınmış ve katılımcı ifadelerinde yer alan kelimeler frekanslarına göre sayısallaştırılmıştır. Bu sayede, metinlerde yer alan kavramların, temaların ya da sözcüklerin hangi sıklıkla kullanıldığı belirlenmiş, böylece verinin nesnel ve sistematik biçimde çözümlenmesi sağlanmıştır. İçerik analizi, belirli metinleri analiz ederek bu metinlerdeki kalıpları, temaları ve anlamları sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlayan bir tekniktir (Krippendorff, 2013). Bu bağlamda, araştırmanın nitel doğasına uygun şekilde betimleyici analiz adımları izlenmiş; veriler, öncelikle dikkatli biçimde okunmuş, ardından her bir metin

içerisindeki anlamlı kelimeler kodlanarak, bu kodlara karşılık gelen frekans değerleri tespit edilmiştir.

Araştırmada uygulanan bu analiz süreci, Mayring (2000) tarafından önerilen “nitel içerik analizinin sistematik kategorileştirme” yaklaşımıyla örtüşmektedir. Özellikle açık uçlu ifadelerde geçen belirleyici kelimeler kodlama işleminin temelini oluşturmuştur. Kategoriler oluşturulurken anlam benzerliği, bağlamsal uyum ve kavramsal bütünlük esas alınmıştır. Daha sonra, bu kategorilere atanan kelimeler frekanslarına göre sıralanmış ve sayısal ağırlıklarına göre yorumlanmıştır.

Bu işlem sırasında manuel kodlama yapılmıştır. Veriler analiz edilmeye başlamadan önce veriler Word 11 belgesinde yazıya dökülmüştür. Bu işlemde sonra görüşme soruları çerçevesinde veriler düzenlenmiş ve görüşme soru sıralamasına göre bir araya getirilmiştir. Bu çalışmada herhangi bir veri dışarıda kalmamıştır. Görüşme yapılan 57 GSL öğrencisine ait birinci sorular bir araya getirilmiştir. Örneğin görüşmenin birinci sorusu “Müzik alanındaki mesleklerden beklentileriniz nedir?” ile ilgili 57 cevap art arda sıralanmıştır. Bu aşamada veriyi okuyup düzenlerken çarpıcı, öne çıkan doğrudan alıntılar da işaretlenmiştir. Tüm veri birkaç defa okunduktan sonra veriler arasında anlamlı kelime veya cümlelere isim verilmiştir.

Verilerin bulunduğu kâğıdın sağ tarafına renkli kalemlerle kodların isimleri yazılmıştır. Verilerin kodlama sürecinde tereddüte düşüldüğü durumlarda veriler tekrar gözden geçirilmiş, gerekirse kod isimleri değiştirilmiştir. Daha sonra elde edilen kodlara ait nicel bir yaklaşımla rakamlarla gösterilmesi uygun görülmüştür. Burada nitel bir çalışma için örneklem sayısının fazla olması nitel verinin sayılara dönüştürülmesine olanak tanımıştır. Bu yaklaşım veri analizi sonucunda ortaya çıkan kodlar arasında karşılaştırma yapılmasına olanak sağlamıştır. Örneğin Müzik öğretmeni adaylarının mesleki beklentileri ile GSL öğrencilerinin mesleki beklentilerini hangi kodlar altında kaç defa tekrarlanmıştır ve aralarındaki sayısal farklılıklar bu beklentileri nasıl yorumlamaktadır? Kaç tane benzer anlamın belirlenen kod içinde olma durumları frekans ve yüzde hesapları ile yapılmıştır.

Bu araştırma sürecinde verinin nitel araştırmalarda arzu edilen inandırıcılığı sağlayabilmesi için tedbirler alınmaya çalışılmıştır. Bu çalışmada nitel verinin inanılabilirliği sağlamak için araştırmacı çalışma yapacağı kültürün özelliklerine olan bilgisi ve deneyimi oldukça önemlidir. Bundan dolayı araştırmacı veri toplayacağı sahada gerekli bir zaman geçirmesi bu çalışma için önemli olmuştur. Konya çimento GSL öğrencileri ve

öğretmenleriyle uzun süreli etkileşimler yaparak öğrencilerin araştırmacıya yakınlığı ve araştırma konusuna ilişkin ön görüşmeler yapılmıştır. Çalışmanın yapıldığı ortamda bulunmak araştırmacının önyargılarını kontrol etmesine ve çevreye uyum sağlamasını desteklemiştir. Aynı şekilde Necmettin Erbakan Üniversitesi GSE Müzik Eğitimi ABD yüksek lisans çalışmaları esnasında öğrencilerle birlikte zaman geçirilmiş gerek sosyal gerekse müziksel ortamlar yaratılmıştır. Bu süreçte çalışma yapılan grubun kültürünü, dilini ya da görüşleri için bir anlayış geliştirilmiştir. Analiz sonucunda öne çıkan kelimeler, araştırma sorularıyla ilişkilendirilerek bulgular kısmında detaylı biçimde sunulmuştur. Elde edilen veriler tablolarla gösterilmiştir. Bu süreçte güvenilirlik için tematik kodlama bağımsız olarak iki araştırmacı tarafından yapılmış, elde edilen kodlar karşılaştırılmıştır ve yüksek düzeyde tutarlılık sağlandığında kodlar sabitlenmiştir. Gerekli durumlarda tartışmalı kodlar birlikte gözden geçirilerek uzlaşma sağlanmıştır.

BÖLÜM 4

4. BULGULAR

4.1. GSL Müzik Bölümü ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri

Çalışmanın birinci alt problem cümlesi “*Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklentileri hangi düzeydedir?*” şeklinde verilmiştir. Bu alt problemi cevaplayabilmek için tanımlayıcı istatistik verilerine bakılmış ve “Tablo 4.1’de güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti puanlarına ilişkin aritmetik ortalamaları ve standart sapma değerleri verilmiştir.

Tablo 4.1. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti puanlarına ilişkin tanımlayıcı istatistik veriler

Mesleki sonuç beklenti	n	X	SS
GSL	101	3,28	,4720
MÖA	57	3,18	,4336

Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti puan ortalaması (3,28), standart sapması (,4720); müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti puan ortalaması (3,18), standart sapması (,4336) bulunmuştur. Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti puanı değerlendirme ölçeğinin 3.25-4 arası dilimine karşılık geldiği için, güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklentilerinin çok iyi düzeyde olduğu söylenebilir. Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti puanları ise değerlendirme ölçeğinin 2.50-3,25 arası dilimine karşılık geldiği için, öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklentilerinin iyi düzeyde olduğu söylenebilir.

4.2. GSL Müzik Bölümü ve Müzik Öğretmen Adaylarının Farklı Değişkenlere Göre Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri

“*Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?*” sorusuna göre; öğrencilerin cinsiyetlerinin mesleki sonuç beklenti düzeylerine etkisi kapsamında hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal

dağılım gösterdiği varsayılan veriler ile yapılan T testi sonucu elde edilen, öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre mesleki sonuç beklentileri puanı verileri Tablo 4.2’de verilmiştir.

Tablo 4.2. Cinsiyete Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanları T Test Sonuçları

Faktör	Cinsiyet	N	X	sd	T	p
GSL Öğrencileri	Kadın	74	3,26	99	-,892	,374
Mesleki Sonuç beklentisi	Erkek	27	3,35			
MÖA Mesleki Sonuç beklentisi	Kadın	29	3,12	55	-,971	,336
	Erkek	28	3,23			

Cinsiyet değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, kadın öğrenciler ($x=3,26$) daha düşük mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Erkek öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları ($x=3,35$)’dir. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,892$, $p>0,05$).

Benzer şekilde, cinsiyet değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, kadın öğrenciler ($x=3,12$) daha düşük mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Erkek öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları ($x=3,23$)’dir. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($t=-,971$, $p>0,05$).

Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanları ortalamaları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemiş ve erkeklerin mesleki sonuç beklentilerinin daha olumlu olduğu tespit edilmiştir.

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin yaşlarına göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sorulmuştur. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım gösteren veriler ile yapılan ANOVA testi sonucu elde edilen öğrencilerinin buldukları yaşa göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.3’te verilmiştir.

Tablo 4.3. Yaş Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı ANOVA Test Sonuçları

Faktör	Yaş	N	X	sd	F	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	14	17	3,28	3	,778	,509	-
	15	34	3,39				
	16	23	3,20				
	17+	27	3,28				

Faktör	Yaş	N	X	sd	F	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	18	11	3,34	3	1,121	,349	-
	19	7	3,07				
	20	7	3,30				
	21+	32	3,11				

Yaş değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, 14 yaşında bulunan öğrenciler ($x=3,28$), 15 yaşında bulunan öğrenciler ($x=3,39$), 16 yaşında bulunan öğrenciler ($x=3,20$), 17+ yaşında bulunan öğrenciler ($x=3,28$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($f=,778$, $p>0,05$).

Benzer şekilde, yaş değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, 18 yaşında bulunan adaylar ($x=3,34$), 19 yaşında bulunan adaylar ($x=3,07$), 20 yaşında bulunan adaylar ($x=3,30$), 21+ yaşında bulunan adaylar ($x=3,11$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($f=1,121$, $p>0,05$).

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin okuduğu sınıf seviyesine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sorulmuştur. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım gösteren veriler ile yapılan ANOVA testi sonucu elde edilen öğrencilerinin buldukları okuduğu sınıfa göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.4’te verilmiştir.

Tablo 4.4. Okunulan Sınıf Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı ANOVA Test Sonuçları

Faktör	Okunulan sınıf	N	X	sd	F	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	9.Sınıf	31	3,33	3	,312	,817	-
	10.Sınıf	22	3,31				
	11.Sınıf	27	3,21				
	12.Sınıf	21	3,27				

Faktör	Okunulan sınıf	N	X	sd	F	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	Lisans 1	16	3,33	3	2,408	,077	-
	Lisans 2	14	2,99				
	Lisans 3	13	3,30				
	Lisans 4	14	3,07				

Okunulan sınıf değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, lise 9. sınıfta okuyan öğrenciler ($x=3,33$), lise 10. sınıfta okuyan öğrenciler ($x=3,31$), lise 11. ci sınıfta okuyan öğrenciler ($x=3,21$), lise 12. sınıfta okuyan öğrenciler ($x=3,27$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($f=,778$, $p>0,05$).

Benzer şekilde, okunulan sınıf değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, lisans 1. sınıfta okuyan adaylar ($x=3,33$), lisans 2. sınıfta okuyan adaylar ($x=2,99$), lisans 3. sınıfta okuyan adaylar ($x=3,30$), lisans 4. sınıfta okuyan adaylar ($x=3,07$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($f=2,408$, $p>0,05$).

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin yetiştiği çevreye göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sorulmuştur. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım göstermeyen veriler ile yapılan Kruskal Wallis testi sonucu elde edilen

öğrencilerinin yetiştiği çevreye göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.5’te verilmiştir.

Tablo 4.5. Yetiştigi Çevre Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları

Faktör	Yetiştigi çevre	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	köy	2	3,83	2	4,690	,096	-
	ilçe	10	3,00				
	il	89	3,32				
Faktör	Yetiştigi çevre	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
MÖA Mesleki sonuç beklenti	köy	1	2,33	3	5,679	,128	-
	ilçe	12	3,05				
	il	16	3,33				
	Büyük şehir	28	3,17				

Yetiştigi çevre değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, köyde yetişen öğrenciler ($x=3,83$), ilçede yetişen öğrenciler ($x=3,00$), ilde yetişen öğrenciler ($x=3,32$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=4,690$, $p>0,05$).

Benzer şekilde, yaş değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, köyde yetişenler ($x=2,33$), ilçede yetişenler ($x=3,05$), ilde yetişenler ($x=3,33$), büyükşehirde yetişenler ($x=3,17$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($f=5,679$, $p>0,05$).

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin baba öğrenim seviyesine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sürdürebiliriz. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım göstermeyen veriler ile yapılan Kruskal Wallis testi sonucu elde edilen öğrencilerinin baba eğitim düzeyine göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.6’da verilmiştir.

Tablo 4.6. Baba Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları

Faktör	Baba eğitim düzeyi	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	İlkokul	4	3,25	5	4,718	,451	-
	Ortaokul	5	3,36				
	Lise	25	3,28				
	Üniversite	54	3,23				
	Yüksek lisans	10	3,58				
	Doktora	3	3,16				
Faktör	Baba eğitim düzeyi	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	İlk okul	7	3,05	5	4,699	,454	-
	Ortaokul	7	3,15				
	Lise	16	3,11				
	Üniversite	23	3,19				
	Yüksek lisans	3	3,61				
	Doktora	1	3,58				

Baba eğitim düzeyi değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, babası ilkokul mezunu öğrenciler ($x=3,25$), babası ortaokul mezunu öğrenciler ($x=3,36$), babası lise mezunu öğrenciler ($x=3,28$), babası üniversite mezunu öğrenciler ($x=3,23$), babası yüksek lisans mezunu öğrenciler ($x=3,58$), babası doktora mezunu öğrenciler ($x=3,16$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=4,718$, $p>0,05$).

Benzer şekilde, baba eğitim düzeyi değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, babası ilkokul mezunu öğrenciler ($x=3,05$), babası ortaokul mezunu öğrenciler ($x=3,15$), babası lise mezunu öğrenciler ($x=3,11$), babası üniversite mezunu öğrenciler ($x=3,19$), babası yüksek lisans mezunu öğrenciler ($x=3,61$), babası doktora mezunu öğrenciler ($x=3,58$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=4,699$, $p>0,05$).

“GSL lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin anne öğrenim seviyesine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sürdürülebilir. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım göstermeyen veriler ile yapılan Kruskal Wallis testi sonucu elde edilen öğrencilerinin anne eğitim düzeyine göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.7’de verilmiştir.

Tablo 4.7. Anne Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları

Faktör	Anne Eğitim düzeyi	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	İlkokul	6	3,38	5	7,183	,207	-
	Ortaokul	12	3,00				
	Lise	22	3,35				
	Üniversite	45	3,00				
	Yüksek lisans	12	3,36				
	Doktora	4	3,06				
Faktör	Anne Eğitim düzeyi	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	İlkokul	15	3,05	4	4,249	,373	-
	Ortaokul	7	3,25				
	Lise	12	3,07				
	Üniversite	22	3,30				
	Yüksek lisans	1	3,16				

Anne eğitim düzeyi değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, annesi ilkokul mezunu öğrenciler ($x=3,38$), annesi ortaokul mezunu öğrenciler ($x=3,00$), annesi lise mezunu öğrenciler ($x=3,35$), annesi üniversite mezunu öğrenciler ($x=3,00$), annesi yüksek lisans mezunu öğrenciler ($x=3,36$), annesi doktora mezunu öğrenciler ($x=3,06$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=7,183$, $p>0,05$).

Benzer şekilde; anne eğitim düzeyi değişkenine göre müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, anne ilkokul mezunu öğrenciler ($x=3,05$), babası ortaokul mezunu öğrenciler ($x=3,25$), annesi lise mezunu öğrenciler ($x=3,07$), annesi üniversite mezunu öğrenciler ($x=3,30$), annesi yüksek lisans

mezunu öğrenciler ($x=3,16$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=4,249$, $p>0,05$).

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin baba mesleğine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sürdürülebilir. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım göstermeyen veriler ile yapılan Kruskal Wallis testi sonucu elde edilen öğrencilerinin baba mesleğine göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.8’de verilmiştir.

Tablo 4.8. Baba Mesleği Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları

Faktör	Baba Mesleği	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	Memur	32	3,28	6	1,652	,949	-
	işçi	7	3,22				
	Esnaf	11	3,23				
	Çiftçi	2	3,29				
	Emekli	16	3,27				
	Serbest	15	3,23				
	Diğer	18	3,38				
Faktör	Baba Mesleği	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	Memur	17	3,21	7	10,018	,188	-
	İşçi	5	3,48				
	Esnaf	4	3,79				
	Çiftçi	2	3,95				
	İşsiz	1	3,50				
	Emekli	15	3,02				
	serbest	8	3,30				
	Diğer	5	3,40				

Baba mesleği değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, baba mesleği memur öğrenciler ($x=3,28$), baba mesleği işçi öğrenciler ($x=3,22$), baba mesleği esnaf öğrenciler ($x=3,23$), baba

mesleği çiftçi öğrenciler ($x=3,29$), baba mesleği emekli olan öğrenciler ($x=3,27$), baba mesleği serbest olan öğrenciler ($x=3,32$), baba mesleği diğer olan öğrenciler ($x=3,38$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=1,652$, $p>0,05$).

Benzer şekilde; Baba mesleği memur öğrenciler ($x=3,21$), baba mesleği işçi öğrenciler ($x=3,48$), baba mesleği esnaf öğrenciler ($x=3,79$), baba mesleği çiftçi öğrenciler ($x=3,95$), baba mesleği işsiz olan öğrenciler ($x=3,50$) baba mesleği emekli öğrenciler ($x=3,02$), baba mesleği serbest meslek olan öğrenciler ($x=3,30$), baba mesleği diğer olan öğrenciler ($x=3,40$), mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=10,018$, $p>0,05$).

“GSL müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin anne mesleğine göre anlamlı bir fark göstermekte midir?” şeklinde sürdürülebilir. Hipotezi test etmek için Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre normal dağılım göstermeyen veriler ile yapılan Kruskal Wallis testi sonucu elde edilen öğrencilerinin anne mesleğine göre mesleki sonuç beklenti puanı verileri Tablo 4.9’da verilmiştir.

Tablo 4.9. Anne Mesleği Değişkenine Göre Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklenti Düzey Puanı Kruskal Wallis Test Sonuçları

Faktör	Anne Mesleği	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
GSL mesleki sonuç beklenti	Memur	29	3,31	5	4,071	,539	-
	İşçi	4	3,35				
	Esnaf	4	3,41				
	Ev hanımı	46	3,19				
	Serbest	3	3,33				
	Diğer	15	3,45				
Faktör	Anne Mesleği	N	X	sd	H	p	Anlamlı fark
MÖA mesleki sonuç beklenti	Memur	12	3,29	7	10,515	,161	-
	İşçi	5	3,06				
	Esnaf	2	3,58				
	Evhanımı	23	3,09				
	Emekli	6	3,31				
	Serbest	1	3,00				
	Diğer	7	3,26				

Anne mesleği değişkenine göre GSL müzik bölümü öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları karşılaştırıldığında, anne mesleği memur öğrenciler ($x=3,31$), anne mesleği işçi öğrenciler ($x=3,35$), anne mesleği esnaf öğrenciler ($x=3,41$), anne mesleği ev hanımı öğrenciler ($x=3,19$), anne mesleği serbest olan öğrenciler ($x=3,33$), anne mesleği diğer olan öğrenciler ($x=3,45$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=4,071$, $p>0,05$).

Benzer şekilde; anne mesleği memur öğrenciler ($x=3,29$), anne mesleği işçi öğrenciler ($x=3,06$), anne mesleği esnaf öğrenciler ($x=3,58$), anne mesleği ev hanımı olan öğrenciler ($x=3,09$), anne mesleği emekli olan öğrenciler ($x=3,31$), anne mesleği serbest meslek olan öğrenciler ($x=3,00$), anne mesleği diğer olan öğrenciler ($x=3,26$) mesleki sonuç beklenti puanına sahip bulunmuştur. Öğrencilerinin mesleki sonuç beklenti düzey puanı ortalamaları arasında farklar mevcuttur. Ortaya çıkan bu ortalama farkları 0,05 anlamlılık düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($H=10,515$, $p>0,05$).

4.3. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanındaki Meslekler İle İlgili Görüşleri

Bu bölümde GSL öğrencilerinden elde edilen görüşme formu sonuçları analiz edilmiştir.

4.3.1. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11. ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Etme Nedenleri

GSL öğrencileri mesleki müzik eğitimi tercih etme nedenlerine ilişkin verdiği cevaplar için oluşturulan kodlar aşağıdaki gibidir:

Tablo 4.10. Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Nedenleri

Kod	Açıklamalar	Frekans (n)	Yüzde (%)
İlgi ve Sevgi Temelli Tercih	“Müzikle uğraşmayı seviyorum.” “Hobimi meslek haline getirmek istediğim için.”	30	44,7
Yetenek ve Kendine Uygunluk	“Alanımdaki yeteneğimi keşfetim ve istediğim şeyi yapmak istiyorum.” “Kendimi Bu mesleğe uygun gördüğüm için”	15	22,3
Gelecek Planları ve Kariyer Hedefleri	“Bizi konservatuara hazırlamanız.” “Hedeflerim müzik üstüne olduğu için seçtim.”	10	14,9
Aile Etkisi ve Sosyal Çevre	“Babam İsteddiği için” “Ailemin de müzisyen olması” “Küçüklükten beri müziğe olan ilgimi mesleğe dönüştürme isteği.”	7	10,4

Öğrencilerin müzik alanındaki meslekleri tercih etme nedenlerine ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde dört ana tema öne çıkmaktadır. En yüksek frekansa sahip tema “İlgi ve Sevgi Temelli Tercih” olup, 30 katılımcı bu tema altında toplanmıştır. İkinci sırada yer alan “Yetenek ve Kendine Uygunluk” teması 15 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Gelecek Planları ve Kariyer Hedefleri” teması altında 10 katılımcı toplanmıştır Son olarak, “Aile Etkisi ve Sosyal Çevre” teması 7 katılımcı tarafından ifade edilmiştir.

4.3.2. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanındaki Meslekleri Kendine Uygun Bulma Durumları

Tablo 4.11. Mesleki Müzik Eğitimi Tercih Nedenleri

Kod	Açıklamalar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Çok Uyumlu	“Müziksiz yaşayamayacak derecede.” “Kendimi müzikle çok uyumlu buluyorum”	36	62,1
Uyumlu	“Yeterince uyumlu buluyorum” “Müzik alanındaki mesleklerle uyumlu olduğumu düşünüyorum. Bu mesleğin disiplinini kaldırabileceğimi düşünüyorum.”	12	20,7
Orta Düzeyde Uyum	“Orta derecede uyumlu bulmaktayım” “Bu mesleği yapabilirim”	7	12,1
Kararsız	“Kişiden kişiye değişir” “Uyumlu olalarda var olmayanlarda”	2	3,4
Uyumlu Bulmuyor	“Uyumlu bulmuyorum”	1	1,7

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklerle kendilerini ne düzeyde uyumlu gördüklerine ilişkin değerlendirmeleri incelendiğinde, katılımcıların büyük çoğunluğunun yüksek düzeyde uyum algısına sahip olduğu görülmektedir. “Uyumlu” kategorisinde yer alan 12 öğrenci, “Orta Düzeyde Uyum” teması altında 7, “Kararsız” 2 öğrenci kendisini “Uyumlu Bulmuyor” diyen sadece 1 öğrenci vardır.

4.3.3. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklere İlişkin Beklentileri

Tablo 4.12. GSL Öğrencilerinin Mesleki Beklentileri

Kod	Açıklamalar	Katılımcı Sayısı	Yüzde (%)
Kariyer ve Başarı	“Müzik alanı ile ilgili mesleklerde başarılı olmayı bekliyorum. Yeterince kazanç elde edebileceğimdüzenli bir sahne hayatım olmasını planlıyorum.” “Güzel Yerlere gelmek alanında başarılı olmak”	27	42,2
Müzik Öğretmenliği	“Müzik Öğretmeni olmak” “Müzik alanı ile ilgili mesleklerde kendimi yeterli derecede uyumlu buluyorum”	10	15,56
Sanatçı / Müzisyen / Konservatuvar	“Her zaman araştırıp daha fazla öğrenmek.Kendimi çalgımda daha fazla geliştirip tatmin olmak” “Piyaniist olmak, Piiano çalmak”	6	9,4
Maddi Kazanç	“Para kazanmak” “Para ve mutluluk getirmesi”	6	9,4
Akademik Kariyer	“Akademisyen olarak kariyer yapmak istiyorum.” “Eğitim fakültesinde akademisyen olmak”	5	7,8
Mutluluk / İş Tatmini	“Beni mutlu hissettirip, sıkılmaması ve güzel bir gelecek sağlaması” “Müzikle iç içe ve emeklerinin karşılığını almak”	4	6,3
Kararsız / Beklentisiz	“Yok kararsızım” “Çok fazla beklentim yok”	4	6,3
Yurt Dışı	“Yurt dışına çıkabilmemi sağlayacağımı düşünüyorum”	1	1,6
Askeri Bando	“Bandoda olup çalışmak”	1	1,6

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik gelecek beklentilerine ilişkin dağılım incelendiğinde, “Kariyer ve Başarı” temasının en yüksek katılımcı sayısına sahip olduğu görülmektedir. Bu temada yer alan 27 katılımcı, meslekte ilerleme, tanınma, iyi bir konuma gelme ve maddi tatmin gibi unsurları öncelikli beklentiler olarak ifade etmiştir. “Müzik Öğretmenliği” teması altında 10 katılımcı yer almakta olup, bu bireyler doğrudan öğretmenlik mesleğine yönelme eğilimindedir. “Sanatçı / Müzisyen / Konservatuvar” teması, 6 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Benzer şekilde, yalnızca “Maddi Kazanç” teması altında 6 katılımcı, mesleği ekonomik kazanç elde etme amacıyla değerlendirmiştir. “Akademik Kariyer” beklentisi 5 katılımcı tarafından dile getirilmiş, bu kişiler müzik alanında yükseköğretim ve akademisyenlik hedeflemektedir. “Mutluluk / İş Tatmini” temasında 4 katılımcı, meslek seçiminde duygusal doyum ve yaşam memnuniyetini öncelmiştir. Aynı katılımcı sayısı ile “Kararsız / Beklentisiz” teması da yer almakta, bu öğrencilerin ise geleceğe dair net bir yönelimi olmadığı görülmektedir.

4.3.4. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanında Kendilerini Geliştirmek İçin En Çok Yapmak İstedikleri Faaliyetler

Tablo 4.13. GSL Öğrencilerinin Kendilerini Geliştirmek İstedikleri Alanlar

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Eğitim Alma (Formal / Masterclass)	“Çalışmak ve eğitim almak” “Ülkemizde ve uluslararası etkinliklere katılarak veya kendine idol olarak gördüğü insanlarla çalışarak kendilerini yetiştirmek”	15	25,9
Kendini Geliştirme ve Çalışma	“Çalgımı geliştirmek ve eğitim almak” “Enstrüman çalışmak”	14	24,1
Konser / Sahne / Orkestra Katılımı	“Konser ve bazı faaliyetlere katılmak ve kendimi geliştirmek” “Konserler vermek ve yurtdışına çıkmak”	10	17,2
Etkinlik / Festival / Söyleşi	“Konserler ve dinletiler” “Etkinliklere, Konser, üniversite gezisi, söyleşi vb katılmak”	7	12,1
Yurt Dışı Olanakları	“Ülkemizde ve uluslararası etkinliklere katılarak veya kendine idol olarak gördüğü insanlarla çalışarak kendilerini yetiştirmek” “Yurt dışında masterclass eğitimlerine katılmak”	5	8,6
Özel Ders Almak / Vermek	“Özel ders vermek” “Ud eğitimine ileri seviyede devam etmek, eğitim almak”	4	6,9
Akademik Hedefler	“Eğitim fakültesine girerek akademisyen olmak” “İnsanlara faydalı olacak tezler yazmak ve enstrüman çalarken farklı tekniklerle işimizi kolaylaştırmak”	2	3,4
Kararsız / Belirtmeyen	“Yapmak istediğim bir faaliyet yok”	1	1,7

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklerde kendilerini geliştirmek için yapmak istedikleri faaliyetlere ilişkin dağılım incelendiğinde, en fazla katılımcı tarafından dile getirilen tema “Eğitim Alma (Formal/ Masterclass)” olmuştur. Bu temada yer alan 15 katılımcı, konservatuvar eğitimi, üniversite düzeyinde formal eğitim veya ustalık sınıfı (masterclass) gibi yapılar aracılığıyla müzikal yeterliliklerini artırmak istediklerini belirtmiştir. İkinci sırada yer alan “Kendini Geliştirme ve Çalışma” teması 14 katılımcı tarafından vurgulanmıştır. Bu ifadeler, bireysel çaba, enstrüman pratiği ve öz-disiplinle gerçekleşen gelişim odaklı yaklaşımları temsil etmektedir. “Konser / Sahne / Orkestra Katılımı” teması 10 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Bu grup, mesleki performans ortamlarında yer alarak sahne deneyimi kazanmayı ve sanatsal üretimde bulunmayı hedeflemektedir. “Etkinlik / Festival / Söyleşi” teması ise 7 katılımcı ile kültürel ve sosyal içerikli sanatsal etkinliklere katılım isteğini ortaya koymaktadır. “Yurt Dışı Olanakları” teması altında 5 katılımcı, uluslararası düzeyde eğitim alma veya sahne deneyimi yaşama arzusunu ifade etmiştir. “Özel Ders Almak / Vermek” teması 4 katılımcı tarafından dile getirilmiş, “Akademik Hedefler” temasında ise yalnızca 2 katılımcı akademisyenlik ve bilimsel üretim amacı taşımaktadır.

4.3.5. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı ile ilgili Mesleklerin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceleri Nedir?

Tablo 4.14. GSL Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Yaşantılarında Yaratacağı Değişikler

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Mutluluk, Huzur ve Keyif	“Daha bilinçli ve mutlu olucağımı hayata bakış açımın değişik yönlerde değişeceğini düşünüyorum” “Daha eğlenceli ve mutlu bir yaşam”	14	24,1
Hayat Tarzı ve Yaşamsal Değişim	“Diğer mesleklere göre daha keyifli bir hayat yaşayacağımı düşünüyorum.” “Yaşayacağım yerleri değiştirebilir ve daha iyi bir gelecek sağlar”	8	13,8
Bakış Açısı ve Duygusal Gelişim	“Hayata bakış açısını değiştirebilir” “Daha saygın ve ilimli bir insan olacağım”	7	12,1
Gelecek ve Hedefler	“Müzik bizi daha entellektüel bir yaşama ulaştıracak ve bize zengin bir hayat sunacak” “Daha çok çalışmak müzikal anlamda iyi yerlere gelmek”	7	12,1
Müzikal ve Sanatsal Etki	“Daha çok çalışmak müzikal anlamda iyi yerlere gelmek” “Müzikle iç içe olmak sanatsal anlamda faydalıdır”	6	10,3
Düzen ve Disiplin	“Disiplin sağlayacak ve düzen kuracak hayatımızda” “Daha çok çalışmak müzikal anlamda iyi yerlere gelmek”	4	6,9
Toplumsal Katkı ve Saygınlık	“Toplumda iyi bir hal alır.” “Daha saygın ve ilimli bir insan olacağım”	4	6,9
Psikolojik ve Ruhsal Etki	“Psikolojide önemli bir yere sahip olduğumu düşünüyorum.”	4	6,9
Stres, Zorluk ve Belirsizlik	“Stres yaratıyor” “Nerede müzik icra edeceklerine göre değişir.”	2	3,4
Olumsuz veya Etkisiz Görüşler	“Pek değiştireceğini düşünmüyorum. Aynı etkide sürebilir” “Hayatım eskiye göre daha zorlaştı”	2	3,4

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklerin yaşantılarında yaratacağı değişimlere ilişkin görüşleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirildiğinde, çeşitli yönelimlerin öne çıktığı görülmektedir. En fazla dile getirilen tema “Mutluluk, Huzur ve Keyif” olup, 14 katılımcı mesleğin bireysel düzeyde haz, memnuniyet ve ruhsal doyum sağladığını ifade etmiştir. “Hayat Tarzı ve Yaşamsal Değişim” teması altında 8 katılımcı, müziğin yalnızca bir meslek değil, aynı zamanda bir yaşam biçimi haline geldiğini ve bireyin günlük yaşamında köklü değişimlere yol açtığını belirtmiştir. “Bakış Açısı ve Duygusal Gelişim” ile “Gelecek ve

Hedefler” temaları, her biri 7 katılımcı tarafından ifade edilmiştir. “Müzikal ve Sanatsal Etki” teması 6 katılımcı tarafından vurgulanmış ve müzik alanı ile ilgili mesleklerin sanatsal yönü, bireysel müzikal yeterlilik ve teknik gelişim açısından etkili olduğu ifade edilmiştir. “Düzen ve Disiplin”, “Toplumsal Katkı ve Saygınlık” ve “Psikolojik ve Ruhsal Etki” temalarının her biri 4 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Stres, Zorluk ve Belirsizlik” teması altında yalnızca 2 katılımcı, mesleğin olası olumsuz yönlerine işaret etmiş, mesleki yaşamda karşılaşılabilecek zorlayıcı koşulları dile getirmiştir.

4.3.6. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Lise Mezuniyetinden Sonra Müzik Eğitimine Nerede Devam Edeceğine İlişkin Düşünceler

Tablo 4.15. GSL Öğrencilerinin Müzik Eğitimine Lise Mezuniyetinden Sonra Devam Etmek İstedikleri Yerler

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Konservatuar	“Keman Ana Sanat Dalı Konservatuar” “İstanbul veya Ankarada konservatuar”	25	43,1
Eğitim Fakültesi (Müzik Öğretmenliği)	“Gazi Üniversitesinde Eğitim Fakültesi” “Müzik Öğretmeni olmak istiyorum”	20	34,5
Konservatuar veya Eğitim Fakültesi	“Ben konservatuar okumak istiyorum ama Eğitim fakültesinde güzel olabilir” “Yapmak istediği mesleği en iyi şekilde yapmak için onu getirecek çok iyi bir Eğitim fakültesine ya da konservatuara gidebilir.”	7	12,1
Askeri Bando	“Milli Savunma Üniversitesinde Askeri Bando eğitimi almak istiyorum” “Askeri Bando”	5	8,6
Diğer / Belirsiz	“Herhangi bir seçim yapmadım”	1	1,7

Öğrencilerin lise sonrası müzik eğitimine yönelik tercihleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirildiğinde, en fazla yönelimin “Konservatuar” seçeneğine olduğu görülmektedir. Toplamda 25 katılımcı, devlet veya vakıf konservatuarlarında müzik eğitimi almayı hedeflediğini ifade etmiştir. İkinci sırada yer alan “Eğitim Fakültesi (Müzik Öğretmenliği)” teması altında 20 katılımcı bulunmaktadır. “Konservatuar veya Eğitim Fakültesi” tercihini ifade eden 7 katılımcı var. “Askeri Bando” teması altında 5 katılımcı yer almakta olup, bu öğrenciler Milli Savunma Üniversitesi Askeri Bando bölümü gibi müzik ile askeri alanın birleştiği özel yapıları tercih etmektedir.

4.3.7. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Alanı ile ilgili Mesleklerin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceleri

Tablo 4.16. GSL Öğrencilerinin Müzik İle İlgili Mesleklerin Diğer Mesleklerden Farkı Konusundaki Düşünceleri

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yetenek / Özel Olma / Yaşam Tarzı	“Müzik yeteneğe ve isteğe bağlı olduğu için daha önemli olduğunu düşünüyorum” “Özel yetenek ve ilgi gerektirdiği için daha keyifli ve güzel”	13	22,4
Eğlenceli ve İlgi Çekici Olması	“Müziğin diğer alanlara göre daha eğlenceli olduğunu düşünüyorum” “Müzik alanı ile ilgili meslekler, diğer mesleklerden gerçekten çok farklı hem işimizi yapıyoruz hemde eğleniyoruz. Sosyalleşiyoruz.”	10	17,2
Zorluk / Disiplin / Emek	“Daha hareketli ve disiplinli sürekli gelişime açık bir meslek” “Disiplin gerektiren ve çok çalışma gerektiren bir meslek”	10	17,2
Mutluluk / Huzur / Keyif	“Müzik insana huzur veren, neşe katan bir alandır.” “Bir kere ruhun gıdası olduğu için stresi azaltır ve bir nevi terapi gibidir.”	6	10,3
Sanatsal / Duygusal / Ruhsal Etki	“Dinlendirdiğini düşünüyorum ve bize huzur veriyor.” “Bence diğer mesleklere göre klasik değil çok havalı bir meslek”	5	8,6
Gelişim ve Sürekli Öğrenme	“Diğer mesleklerle kıyaslandığında seviyeyi korumak için sürekli çalışmak gerekmektedir.” “Emek verilmesi gereken bir alan olduğunu düşünüyorum”	3	5,2
Toplumsal Algı / Değer / Kaygı	“Toplum tarafından dışlanan bir meslek” “Müzik evrensel olduğundan daha geniş toplumlara hitap eder. Diğer mesleklere kıyasla anlaşılabilirlik açısından kolaydır.” “Toplumda bir meslek olarak görülmemesi beni üzüyor”	3	5,2
Maddi Zorluklar / Kazanç Endişesi	“Parasız olmak ama istediğin işi yapmak” “Kıyaslama yaptığımız zaman çoğu insanın yapmak istediği ama maddi sebeplerden ötürü yapamadıkları bir meslek”	3	5,2
Entelektüel / Özgünlük / Özgürlük	“Çok daha entelektüel bir meslek olması” “Huzur verici eğlencelidir.”	3	5,2
Hobi ile Meslek Arasında Olması	“Hobiyle başlayıp meslek haline dönüşebilir.”	2	3,4

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik algıları tematik analiz çerçevesinde değerlendirildiğinde, en çok dile getirilen tema “Yetenek / Özel Olma / Yaşam Tarzı” olup, 13 katılımcı müzik alanı ile ilgili mesleklerin özel yetenek gerektiren, bireysel niteliklere dayalı ve yaşam tarzı haline gelen bir alan olarak tanımlamıştır. “Eğlenceli ve İlgi Çekici Olması” ve “Zorluk / Disiplin / Emek” temaları, her biri 10 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Mutluluk / Huzur / Keyif” teması kapsamında 6 katılımcı, müziğin bireysel

düzyeyde huzur verici, rahatlatıcı ve mutluluk kaynağı olduğunu ifade etmiştir. “Sanatsal / Duygusal / Ruhsal Etki” teması altında yer alan 5 katılımcı, müzik alanı ile ilgili mesleklerin estetik, duygusal ve içsel yönlerini öne çıkarmıştır. “Gelişim ve Sürekli Öğrenme”, “Toplumsal Algı / Değer / Kaygı”, “Maddi Zorluklar / Kazanç Endişesi” ve “Entelektüel / Özgünlük / Özgürlük” temalarının her biri 3 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Hobi ile Meslek Arasında Olması” teması ise yalnızca 2 katılımcı tarafından belirtilmiştir.

4.3.8. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Alanı İle İlgili Mesleklerin Zorlayıcı Yönleri Hakkındaki Görüşler

Tablo 4.17. GSL Öğrencilerinin Müzik İle İlgili Mesleklerin Zorlayıcı Yönleri Konusundaki Düşünceleri

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yoğun Çalışma ve Süreklilik	“Hem kültür dersleri hemde aynı anda müzik derslerine çalışmak zor oluyor.” “Çok sık çalışılmalı”	14	24,1
Disiplin Gerekliliği	“Çalışma ve disiplin gerektirir” “Çok iyi disiplin gerektiren bir alan, sürekli tekrar etmek gerektirir.”	10	17,2
Psikolojik ve Mental Zorluklar	“Bazen mental olarak zorlasada mentalimi yükseltmemi sağlıyor.” “Kendimize yaptığımız psikolojik baskı”	7	12,1
Toplumsal Saygı ve Algı Sorunları	“Müziği halkın ciddiye almaması basit bir meslek olarak görmesi” “İnsanlar her zaman olumlu olmadığı için zorlayıcı olduğunu düşünüyorum”	6	10,3
İşsizlik ve Maddi Koşullar	“İş bulmak Kabul görmek zor” “İmkanların az olması”	6	10,3
Teorik ve Teknik Zorluklar	“Müziğinde zorlayıcı noktaları vardır, verilen yeni parçalar veya konularda ilk başta öğrenme aşamasında zorlanabilir.” “Müzik ders saatleri yeterli değil zorlanmamız için dersler almamız lazım”	4	6,9
Zaman / Ders Programı Yetersizliği	“Evde çalışmak için zaman az geliyor” “Hem kültür dersi hemde müzik dersi gördüğümüzden dolayı zorlanıyoruz”	3	5,2
Performans Kaygısı ve Sahne Stresi	“Çok fazla stress oluyorum. Özellikle sahne performansında heyecan yaparsak uzun süreli çalışma boşa gidiyor” “Heyecan ve stres gibi duyguların sahne arkasında yaşanması”	3	5,2
Eğitim Eşitsizliği ve Rekabet	“Müzik geri planda kalıyor ve bu zorlayıcı yönüdür” “Müzik eğitime başlama tarihi farklılığı yani çocukluktan bu yana eğitim gören ayrımcılığı”	3	5,2
Motivasyon ve Mesleki Yıpranma	“Her mesleğin kendi içinde zorlukları olduğunu kabul ediyorum fakat müziğin stresli ve zorlayıcı kısımlarıyla başa çıkmak bazen fazla yorucu oluyor.”	2	3,4

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklerde karşılaştıkları güçlükler ve zorluklara ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde, en sık dile getirilen tema “Yoğun Çalışma ve Süreklilik”

olup, 14 katılımcı tarafından belirtilmiştir. “Disiplin Gerekliliği” teması altında 10 katılımcı, sistemli çalışma, planlama ve rutin oluşturma gerekliliğine dikkat çekmiştir. “Psikolojik ve Mental Zorluklar” teması kapsamında 7 katılımcı, stres, sahne heyecanı ve mental yorgunluk gibi duygusal zorluklara değinmiştir. “Toplumsal Saygı ve Algı Sorunları” ve “İşsizlik ve Maddi Koşullar” temaları, her biri 6 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Zaman / Ders Programı Yetersizliği”, “Performans Kaygısı ve Sahne Stresi” ve “Eğitim Eşitsizliği ve Rekabet” temaları, her biri 3 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Son olarak, “Motivasyon ve Mesleki Yıpranma” teması altında yer alan 2 katılımcı, uzun süreli emek süreçlerinin yıpratıcı etkisi ve beklenti baskısının motivasyonu olumsuz etkilediğini ifade etmiştir.

4.3.9. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik alanı İle İlgili Mesleklerin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceler

Tablo 4.18. GSL Öğrencilerinin Müzik Alanındaki Mesleklerin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceleri

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Değer Görmeme ve Saygı Eksikliği	“Müzik alanındaki mesleklerin toplumda bazı yerler hariç çok önemsememektedir.” “Bence toplum tarafından çoğu zaman küçük görülüyor ve çoğu insan müziği şarkı okuyup geçmek sanıyor, sığ düşünüyorlar”	14	24,1
Toplumsal Önyargı ve Küçümseme	“Türkiyede yeterli değeri görmüyor ve anlamıyor.” “Değer verilmeyen, sanki işsiz kalmışta zorla yaptırıyorlar gibi bir algı olması”	13	22,4
İşsizlik Algısı ve Maddi Yetersizlik	“Bazı insanlar para kazanma konusunda yetersiz olduğunu söylüyor ve bir meslek olamayacağını söylüyorlar.” “İnsanlar işsiz olarak düşünüyor, öğrenciler aşırı rahatsız bu durumdan”	8	13,8
Pozitif / Saygın Görüşler	“Eğlence katıyor, duygusal bağları güçlendiriyor.” “Saygın bir meslek olduğunu düşünüyorum.”	6	10,3
Toplumun Bakış Açısı ve İki Yönlü Algı	“Kimi kişilere göre çok yanlış bir meslek gibi karşılanırken kimi kişilere göreyse gayet sanatsal bir meslektir.” “Boş olduğunu işsiz kalacağımı düşünüyorlar.”	5	8,6
Sanatın Önemi ve Geliştirici Yönü	“Entellektüel insanlar için önemli bir sanat dalı.” “Müzik insanların ihtiyaç duyabileceği birşeydir sanatı canlı tutmak için önemlidir”	4	6,9
Yurt Dışı ile Karşılaştırma	“Yurt dışında müziğe olan saygının daha çok olduğunu düşünüyorum.” “Ülkemizde sanata çok değer verilmediğini düşünüyorum.”	3	5,2
Kişisel Deneyim ve Gelişimle Artan İtibar	“İşimizin hafife alındığını düşünüyorum.” “Eğer mesleğin hakkını veriyorsa diğer insanlardan çok çok yüksektir.”	3	5,2
Hiçbir Görüş Belirtilmeyenler	“Hiçbir değeri yok”	2	3,4

Öğrencilerin toplumun müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik bakış açısına ilişkin görüşleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirildiğinde, en yüksek frekansa sahip tema “Değer Görmeme ve Saygı Eksikliği” olup, 14 katılımcı müzik ile ilgili mesleklerin toplumda

yeterince değer görmediğini ve saygıyla karşılanmadığını belirtmiştir. “Toplumsal Önyargı ve Küçümseme” teması ise 13 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Katılımcılar, müziğin meslek olarak ciddiye alınmadığını, küçümsendiğini ve toplumda saygın bir yere sahip olmanın zor olduğunu vurgulamıştır. “İşsizlik Algısı ve Maddi Yetersizlik” teması 8 katılımcı tarafından ifade edilmiş olup, müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik ekonomik güvencesizlik ve iş bulamama kaygısı dikkat çekmektedir. Öte yandan, “Pozitif / Saygın Görüşler” teması 6 katılımcı tarafından dile getirilmiş ve müziğin saygın, anlamlı ve değerli bir meslek olduğu yönünde olumlu ifadeler sunulmuştur. “Toplumun Bakış Açısı ve İki Yönlü Algı” teması altında 5 katılımcı, toplumun müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik hem olumlu hem olumsuz yaklaşımları eşzamanlı olarak barındırdığını belirtmiştir. “Sanatın Önemi ve Geliştirici Yönü” temasında yer alan 4 katılımcı, müziğin birey ve toplum üzerindeki entelektüel ve duygusal etkisine dikkat çekmiş; sanatsal ifadenin değerini vurgulamıştır. “Yurt Dışı ile Karşılaştırma” ve “Kişisel Deneyim ve Gelişimle Artan İtibar” temaları, her biri 3 katılımcı tarafından dile getirilmiş, bu ifadelerde yurt dışında müziğe verilen değerle Türkiye'deki durum karşılaştırılmış ve bireyin gelişimiyle toplumdan daha fazla saygı görebileceği inancı öne çıkarılmıştır. Son olarak, “Hiçbir Görüş Belirtilmeyenler” kategorisinde yer alan 2 katılımcı doğrudan bir görüş ifade etmemiştir.

4.3.10. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Almada ve Yönlenmede Ailenin Rolü

Tablo 4.19. GSL Öğrencilerinin Müzik Eğitimi Almada ve Yönlenmede Ailenin Rolü

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Ailenin Desteği (Maddi/Manevi)	“Ellerinden geldikçe maddi ve manevi destek olurlar” “Ailem küçük yaştan itibaren müzik alanında maddi ve manevi beni çok desteklediler.”	41	53,9
Yönlendirme ve Karar Sürecine Katkı	“Ailem beni bir yeteneğim olduğunu fark ettiğinden beri beni bu alana yönlendiriyor.” “Müziğe annem yönlendirmişti ve bende meslek olarak yapmak istediğimde annem ve babam destekledi.”	18	23,7
Saygı ve Karara Destek	“Ailem her zaman beni desteklediği için her türlü karar vermem daha kolay oldu.” “Ailem benim seçimim ne olursa olsun hep arkamdadır.”	7	9,2
Ailenin Sanatla İlişkisi / Bilinci	“Beni kemana başlatıp, dersler aldırıp bu okula göndermesi” “Ailemde güzel sanatlar okuyan ve müzik öğretmeni olan çok fazla kişi olması”	5	6,6
Aile Bireylerinin Rolü (Anne/Baba/Ablalar)	“Bu bölümü seçmemde ailemin rolü büyük özellikle ablamın rolü çok büyük”.	4	5,3
Olumsuz Yönlendirme veya	“Babamın zoruyla başladım.”	1	1,3

Öğrencilerin ailelerinin müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik tutumlarını ve bu sürece olan katkılarını değerlendirdiğinde En fazla dile getirilen tema “Ailenin Desteği (Maddi/Manevi)” olup, 41 katılımcı ailesinden sürekli olarak maddi ve/veya manevi destek aldığını, ailelerinin kendilerini cesaretlendirdiğini ve bu süreçte yanlarında olduklarını ifade etmiştir. “Yönlendirme ve Karar Sürecine Katkı” teması altında 18 katılımcı, ailelerinin müzikle ilk tanışmalarında etkin rol oynadığını, özellikle çalgıya başlama ya da müzik eğitimi sürecine yönlendirme noktasında katkı sunduğunu belirtmiştir. “Saygı ve Karara Destek” teması 7 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Ailenin Sanatla İlişkisi / Bilinci” teması altında yer alan 5 katılımcı, aile bireylerinden birinin müzikle uğraşması ya da sanat konusunda bilinçli olması nedeniyle daha anlayışlı ve teşvik edici bir ortamda büyüdüğünü ifade etmiştir. Son olarak, “Olumsuz Yönlendirme veya Baskı” teması yalnızca 1 katılımcı tarafından belirtilmiştir.

4.3.11. Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi 11 ve 12. Sınıf Öğrencilerinin Okulun Meslek Seçimindeki Rolü

Tablo 4.20 GSL Öğrencileri İçin Okulun Meslek Seçimindeki Rolü

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Olumlu ve Destekleyici Yönlendirme Tarafsız/Objektif Bilgilendirme	“Okulum bir harika ve bizi sürekli destekleyerek yönlendiriyor.” “Objektif bir şekilde olabilecek bütün mesleklerin iyi yada kötü yönlerini söyleyerek bilgilendirmek”	26	44,8
Bireysel İlgilenme ve Öğretmen Rolü	“Beni bu alanda ilerlemeye teşvik ediyorlar.” “Okulumun değil öğretmenimin rolü beni etkiliyor.”	10	17,2
Yetersizlik veya İlgisizlik	“Çok fazla yardımı olduğu söylenemez, çünkü hocalar elinden geleni yapmıyor ve sonuç olarak tercih yine bizim görüşlerimize kalıyor.” “Bana hiç yardımcı olmuyor. Almam gereken eğitimleri okulda yetersiz olduğu için dışarıdan tamamlıyorum.”	9	15,5
Eğitim Fakültesine Ağırlıklı Yönlendirme	“Okul Eğitim Fakültesine yönlendiriyor.” “Okul çoğunlukla bizim açımızdan en iyisi olması için Konservatuvar yerine Eğitim Fakültesine yönlendiriyor.”	8	13,8
Etkinlikler ve Uygulamalar Yoluyla Destek	“Okulumda müzik etkinliklerine katılıp yararlanabiliyorum fakat her öğrencinin yeterli ilgiyi gördüğünü düşünüyorum.”	3	5,2
Okulun Rolünü Belirsiz Görenler	“Okulum henüz meslek konusunda detaylı bir bilgi vermesede bu alanda olmak ve ileride bu alanda okumam, meslek edinmem konusunda yalnızca bir örnek”	2	3,4

Öğrencilerin okulun meslek seçimi sürecindeki rolüne ilişkin görüşleri incelendiğinde, en yüksek katılımcı sayısına sahip tema “Olumlu ve Destekleyici Yönlendirme / Tarafsız-Objektif Bilgilendirme” olup, 26 katılımcı okulun meslek seçiminde rehberlik edici, bilgilendirici ve tarafsız bir yaklaşım sergilediğini belirtmiştir. “Bireysel İlgilenme ve Öğretmen Rolü” teması altında 10 katılımcı, öğretmenlerin bireysel ilgisinin, örnek alınan rol model kimliklerinin meslek seçiminde etkili olduğunu ifade etmiştir. Öte yandan, “Yetersizlik veya İlgisizlik” teması 9 katılımcı tarafından dile getirilmiş; bu öğrenciler, okulun veya öğretmenlerin yeterli yönlendirme yapmadığını, meslek seçimine dair ilgisiz kaldıklarını belirtmiştir. “Eğitim Fakültesine Ağırlıklı Yönlendirme” teması kapsamında 8 katılımcı, okulun yalnızca eğitim fakültesi yönünde yönlendirme yaptığını ifade etmişler. “Etkinlikler ve Uygulamalar Yoluyla Destek” teması 3 katılımcı tarafından belirtilmiştir. Son olarak, “Okulun Rolünü Belirsiz Görenler” teması altında yer alan 2 katılımcı vardır.

4.4. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Eğitimi İle İlgili Görüşleri

Müzik öğretmenleri ile yapılan görüşme formunun bulguları lisans düzeyi öğretmen adayları görüşme formu analizi

4.4.1. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Tercih Etme Nedenleri

Tablo 4.21 Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Tercih Etme Nedenleri

Kod	Açıklama	Frekans (n)	Yüzde (%)
Öğretme İsteği ve Rehberlik	“Öğretmenlik kısmına gelince ise birilerine yol göstermek ve hayatları boyunca yürüdükleri yolda ışık olmayı istiyor olmamdan ötürüydü.” “Hayatım boyunca severek ve zevk duyarak yapmak istediğim bir alan müzik bunu öğretmen olarak başkalarının hayatına dokunmak istedim seviyorum yapacağım mesleği bu yüzden.”	5	31,2
Yetenek ve Uygunluk	“Bu alanda az da olsa yetenekli olduğumu düşünüyorum ve bu bölümü seviyorum.” “Öğretmeyi seviyorum aynı şekilde öğrenmeyide seviyorum. Kişiliğimle uyumlu buluyorum.”	4	25,0
Aile Etkisi	“Müzik hayatımda hep vardı. Aile içindedey çok aktif olarak bir müzik dalı vardı. Öğretmenliği de yine aile içinde görüp şahit oldukça ikisini birlikte yapmaya karar verdim ve bu mesleği tercih ettim.”	2	12,5
Gelecek ve İş Güvencesi	“Müziği çok seviyor oluşumdan dolayı tercih ettim. Normalde konservatuar isterdim fakat garantilik ve elimde maddi bir gelir olma açısından öğretmenliği seçtim. Hem maddi hem manevi yönden daha sağlıklı olduğunu düşündüm.”	2	12,5
İlgi, Sevgi ve Tutku	“Küçüklüğümde beri müziğe hep ilgim vardı o yüzden de bu bölümü tercih ettim.” “Müziği çok seviyor ve kendi müziğimi yapmaktanda çok keyif alıyorum bu alanda kendimi geliştirmemle birlikte edindiğim bilgi tecrübe ve donanımları gelecek nesillere aktarmak istiyorum.”	2	12,5
Sanatsal ve Bireysel Gelişim	“Müziğe olan ilgim ve tutkumu öğrencilerle paylaşmak, onları sanatsal açıdan geliştirmek en büyük sebeplerden biri”	1	6,2

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliği tercih etme nedenlerine ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Öğretme İsteği ve Rehberlik” olup, 5 katılımcı bu tema altında toplanmıştır. İkinci sırada yer alan “Yetenek ve Uygunluk” teması 4 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Üçüncü sırada “Aile Etkisi” teması altında 2 katılımcı toplanmıştır. Dördüncü sırada “Gelecek ve İş Güvencesi” teması altında 2 katılımcı toplanmıştır. Beşinci sırada “İlgi, Sevgi ve Tutku” teması altında 2 katılımcı toplanmıştır. Son olarak “Sanatsal ve Bireysel Gelişim” teması altında 1 katılımcı vardır.

4.4.2 Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleği İle İlgili Kendilerini Ne Kadar Uyumlu Bulma Durumları

Tablo 4.22. Müzik Öğretmenliği Mesleği İle İlgili Kendilerini Ne Kadar Uyumlu Buldukları

Kod	Yorumlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Uyumlu Bulanlar	“Ben kendimi çok uyumlu buluyorum. Beni yansıttığını ve bu alanda yeni şeyler yaratabileceğimi düşünüyorum.” “Kendimi gayet uygun bulmaktayım çünkü çocukları seviyorum.”	15	68,18
Kısmen uyumlu bulanlar	“Bu mesleği kendime %80 uyumlu buluyorum. Doğru iletişim ve öğrenme tekniği kullanabileceğimi düşünüyorum. %20’lik aksi düşüncemin sebebi henüz öğretmenlik mesleğini yapmıyor olmam. “Doğru bölümde olduğumu düşünüyorum fakat bazen eğitim derslerinden ötürü kafam çok fazla karışıyor.”	6	27,27
Olumsuz/düşük uyum bildirenler	“Karakter bakımından çok uyumlu olduğumu düşünmüyorum çünkü eğitim sürem boyunca çekingenliğim ve içine kapanıklığım ders başarımla olumsuz yönde etkiledi ve sınıf arkadaşlarıma nazaran daha çok Efor sarf etmek zorunda kaldım bu da beni hem zihinsel hem de fiziksel yönden olumsuz etkiledi.”	1	4,55

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliği mesleği ile ilgili kendilerini ne kadar uyumlu bulma durumlarına ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Uyumlu Bulanlar” olup, 15 katılımcı bu tema altında toplanmıştır. İkinci sırada yer alan “Kısmen Uyumlu Bulanlar” teması 6 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. Üçüncü sırada “Olumsuz/düşük uyum bildirenler” teması altında 1 katılımcı toplanmıştır.

4.4.3. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Beklentileri

Tablo 4.23. Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Beklentiler

Kod	Yorumlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Öğrencilere Müziği Sevdirmek /Bireysel Gelişimine katkı/Kültürel değerlerin aktarımı/Sanat sevgisi	“Öğrencilerime müziği sevdirmek, onların yeteneklerini keşfetmelerine yardımcı olmak ve onları müziğin iyileştirici gücüyle buluşturmak istiyorum.” ” Öğrencilere çok yönlü, kapsamlı; en azından temel düzeyde bir bireyin bilmesi gereken Teorik alt yapıyı oluşturmak.” “Öğretmenlikten dolayı öncelikle öğrencilere gelecekte ahlaklı ve vatanını seven bireyler olma yolunda bir şeyler öğretmek. Ayrıca müziği, sanatı sevdirmek, kültürümüzü sevdirmek ve bu alanda yetenekli çocukları ileri taşımak.”	18	41,86
Mesleğe/derse daha fazla değer verilmesi (saygınlık)	“Daha çok önemsenmesini istedim.”	8	18,60
Atanmak ve istihdam beklentisi Maddi güvence ve finansal beklenti	“İlk senemde atanıp mesleğimi layıkıyla yerine getirmek, içinde müziğe sevgi ve hayranlık duyan, yeteneği olan gönüllere ışık tutmak.” “Kendimi öğretmenlik alanında düşünecek olursak maddi açıdan beklentim var.”	8	18,60

Uygun fiziksel ortam ve materyal ihtiyacı	“Meslek hayatına atıldığımda öncelikli olarak görev yapacağı kurumda maddi imkân ve materyal yeterliliğinin olmasını ve müzik eğitimciliğimi en verimli şekilde yerine getirmeyi bekliyorum.”	5	11,63
Eğitimcinin kendini gerçekleştirme isteği (iyi öğretmen olma)	“İşini iyi yapan bir öğretmen olmak istiyorum.”	4	9,30

Müzik öğretmen adaylarının müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik beklentilerine ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekandan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En yüksek frekansa sahip tema 18 Katılımcı “Öğrencilere Müziği Sevdirmek/ Bireysel Gelişimine Katkı/ Kültürel Değerlerin Aktarımı/Sanat Sevgisi”, bir alt temada 8 katılımcı “Mesleğe ve Derse Daha Fazla Değer Verilmesi”, 8 Katılımcı “Atanmak ve İstihdam Beklentisi/ Maddi Güvence ve Finansal Beklenti”, 5 Katılımcı “Uygun Fiziksel Ortam ve Materyal İhtiyacı”, 4 Katılımcı “Eğitimcinin Kendini Gerçekleştirme İsteği” teması altında toplanmıştır.

4.4.4. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinde Kendilerini Yetiştirmek İçin En Çok Yapmak İstedikleri Faaliyet

Tablo 4.24. Müzik Öğretmenliğinde Kendilerini Yetiştirmek İçin En Çok Yapmak İstedikleri Faaliyetler

Kod	Yorumlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Enstrüman Gelişimi	“Şu an bireysel ders saatimiz çok az 1 saat bu da enstrüman icramızda eksiklik bırakıyor biraz daha düzeltebiliriz.”	9	25,71
Müzikal Performans ve Sahne Deneyimi	“Sahne alarak kendimi geliştirmek istiyorum.”	8	22,86
Uygulamalı Öğretmenlik ve Saha Deneyimi	“Mevcut uygulamalı derslerimizin öğrenciye yönelik boyutunu da çalışmak isterim.”	7	20,00
Eğitim/Seminer/Workshop Katılımı	“Çeşitli eğitim, müzik eğitimi seminerlerine katılmak.”	6	17,14
Müzik Pedagojisi ve Müzik Kültürüne Katkı	“Daha fazla kitlelere hitap edebilmek ve müziği herkese sevdirebilmek.”	5	14,29

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinde kendilerini yetiştirmek için en çok yapmak istedikleri faaliyetler ile ilgili veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Enstrüman Gelişimi” olup, 9 katılımcı bu tema altında toplanmıştır. İkinci sırada yer alan “Müzikal Performans ve Sahne Deneyimi” teması 8 katılımcı tarafından dile getirilmiştir. “Uygulamalı Öğretmenlik ve Saha deneyimi” teması altında 7 katılımcı toplanmıştır. Dördüncü sırada “Eğitim/Seminer/Workshop Katılımı” teması altında 6 katılımcı toplanmıştır. Son olarak Beşinci sırada “Müzik Pedagojisi ve Müzik Kültürüne Katkı” teması altında 5 katılımcı toplanmıştır.

4.4.5. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceler

Tablo 4.25. Müzik Öğretmenliğinin Yaşantılarında Yaratacağı Değişiklikler Konusundaki Düşünceler

Kod	Yorumlar	Frekans (n)	Yüzde (%)
Öğrencilere dokunmak, değişim yaratmak ve topluma katkı sağlamak	“Çocuklarla anlaşabilmek bence nerdeyse toplumun çoğuyla anlaşmayı kolaylaştırıyor. Yaptığımız işin bir ruhu olduğunu düşünüyorum...”	9	25,00
Yaşam tarzında olumlu değişiklik beklentisi Müzik öğretmenliğinin meslek dışı sosyal ve kültürel etkileri	“Müzik neşedir, hırstır, başarı ve yetenektir. Sonu olmayan müthiş bir dünya. Bu nedenle insanı sürekli dinç tutar mutlu eder...” “Daha düzenli bir yaşantıya geçeceğimi düşünüyorum.”	7	19,44
Kişisel gelişim: Disiplin, sabır, yaratıcılık, iletişim, özgüven	“Bu meslek bana disiplin, sabır ve yaratıcılık kazandırıyor...”	7	19,44
Müzikle iç içe bir hayat ve manevi tatmin	“Çalışma saatlerim rutin zamanlı olacak ve hayatımın bir yarısı müzik olacak.”	6	16,67
Değişim beklentisinin olmaması veya sınırlı değişim	“Açıkçası bir şeylerin değişeceğini düşünmüyorum. Değişecekse de şuan bunu öngöremiyorum.”	4	11,11
Rol model olmak, örnek birey olma sorumluluğu	“Ben müzik dinlerken mutlu ve huzurlu olduğum gibi alanımda bir şeyleri aktarmaktan da mutluluk duyuyorum...”	3	8,33

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinin yaşantılarında yaratacağı değişiklikler konusundaki düşünceleri ile ilgili veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Öğrencilere Dokunmak/Değişim yaratmak/Topluma Katkı Sağlamak” olup, 9 katılımcı bu tema altında toplanmıştır.

İkinci sırada yer alan “Yaşam Tarzında Olumlu Değişiklik Beklentisi/Müzik Öğretmenliğinin Meslek Dışı Sosyal ve Kültürel Etkileri” teması 7 katılımcı toplanmıştır. “Kişisel Gelişim/Disiplin/Sabır/Yaratıcılık/İletişim/Özgüven” teması altında 7 katılımcı toplanmıştır. Dördüncü sırada “Müzikle İç İçe Bir Hayat ve Manevi Tatmin” teması altında 6 katılımcı toplanmıştır. Beşinci sırada “Değişim Beklentisinin olmaması veya Sınırlı Değişim” teması altında 5 katılımcı toplanmıştır. Son olarak Altıncı sırada “Rol Model Olmak, Örnek Birey Olma Sorumluluğu” 3 katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

4.4.6. Müzik Öğretmen Adaylarının Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Öğretmenliğinin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceler

Tablo 4.26. Diğer Mesleklerle Kıyaslandığında Müzik Öğretmenliğinin Farklı Özellikleri Hakkındaki Düşünceler

Kod	Yorumlar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Duygusal, ruhsal ve yaratıcı yönü güçlü bir meslek olması Sosyal, hareketli ve iletişim odaklı olması	“Geleceğe yetişen nesillerin kendi duygularını, ifade yeteneklerini ve ruhlarının gelişmesini sağlayan, çocuklara pozitif bakış açısı kazandıran, çocukların bilmedikleri yeteneklerini keşfetmesini sağlayan oldukça farklı bir meslek.” “Öğretmenlerin daha hareketli ve sosyal olması beklenir.”	12	30,00
Uygulamalı, pratik ve sanat temelli meslek olması	“Diğer bölümlere nazaran daha aktif ve yetenek isteyen bir bölüm olduğunu düşünmekteyim.”	10	25,00
Sürekli gelişim, güncellik ve tekrar gerektirmesi Piyasaya ve özel sektöre açık, atılganlık gerektiren bir meslek	“Bir sanat öğretisi yapıldığı için hiç bitmeyen bir kendini geliştirme süreci hâkim. Sürekli güncel kalmak.” “Havalı bir bölüm ki herkes tarafından da böyle dile getiriliyor. Diğer öğretmenlik branşlarından farkı ise özel sektör ve piyasada daha atılgan olunması gerektiği diyebilirim.”	7	17,50
Eğlenceli, keyifli ve tercih edilir olması	“Bu mesleği tercih eden kişiler genelde kendi tercihi ile buraya geldikleri için diğer bölümlere nazaran insanın okuması, sevmesi daha kolay oluyor.”	6	15,00
Diğer derslere kıyasla zorlayıcı yönleri (sınav dışılığı, dikkat çekme zorluğu)	“Herkesin müziği algılama seviyesi farklı olduğundan müzik eğitimi biraz daha zorlayıcı olabilir.”	3	7,50
İş güvencesi/maaş/çalışma koşulları bakımından rahat görülmesi	“Genele anlamda öğretmenlik, yapabilecek insanlar için en rahat mesleklerden biri. Maaş, çalışma oranının iyi olduğunu düşünüyorum.”	2	5,00

Müzik öğretmen adaylarının diğer mesleklerle kıyaslandığında müzik öğretmenliğinin farklı özellikleri hakkındaki düşünceleri ilgili veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Öğrencilere Dokunmak/Değişim yaratmak/Topluma Katkı Sağlamak” olup, 9 katılımcı bu tema altında toplanmıştır.

İkinci sırada yer alan “Yaşam Tarzında Olumlu Değişiklik Beklentisi/Müzik Öğretmenliğinin Meslek Dışı Sosyal ve Kültürel Etkileri” teması 7 katılımcı toplanmıştır. “Kişisel Gelişim/Disiplin/Sabır/Yaratıcılık/İletişim/Özgüven” teması altında 7 katılımcı toplanmıştır. Dördüncü sırada “Müzikle İç İçe Bir Hayat ve Manevi Tatmin” teması altında 6 katılımcı toplanmıştır. Beşinci sırada “Değişim Beklentisinin olmaması veya Sınırlı Değişim” teması altında 5 katılımcı toplanmıştır. Son olarak Altıncı sırada “Rol Model Olmak, Örnek Birey Olma Sorumluluğu” 3 katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

4.4.7. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Zorlayıcı Yönleri Hakkındaki Görüşler

Tablo 4.27. Müzik Öğretmenlerinin Zorlayıcı Yönleri

Kod	Yorumlar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Sürekli bireysel çalışma ve yüksek düzeyde pratik gereksinimi	“Çoğu bölümün aksine müzik öğrencileri olarak her gün saatlerce çalgılarımızla meşgul olmamız gerekiyor”	8	19,05
Müzik dersinin ciddiye alınmaması/toplumda ve okulda değersiz görülmesi	“Öğrencilerin dikkatini toplamak ve sınavda çıkmayacak bir ey için odaklanmasını istediğimizde gerek öğrencilerin gerekse velilerin tepkisini almak en zorlayıcı yönü.”	7	16,67
Öğrenci farklılıklarıyla baş etme (ilgi, yetenek, müzik kulağı eksikliği)	“Yeteneği olmayan veya çabalayan öğrencilere bir eyler öğretebilmek.”	7	16,67
Donanım eksikliği (Enstrüman, fiziksel koşullar, sınıf ortamı)	“Okullarda enstrüman bulunmaması durumunda kalıcılık sağlama konusunda zorluk yaşanıyor.”	4	9,52
Psikolojik baskılar ve duygusal zorlanma (heyecan, stres, sabır)	“Sahnelerde heyecan ve stres çok oluyor. Çalışmaya ara verdiği zaman tekrar ısınıp çalmak zor oluyor.”	4	9,52
Öğretmenin çok yönlü ve üstün becerili olması beklentisi	“Müzik öğretmenin öğrenciye bir şey aktarmadan önce kendi müzikal becerilerini en üst düzeyde tutması gerekiyor.”	3	7,14
Toplumun ve meslektaşların ön yargısı, küçümseme	“Diğer meslek grupları ve başka öğretmenlik alanları tarafından küçümsemek ve okullarda yeterli desteğin sağlanmaması.”	3	7,14
Müfredatın ve sistemin müzik eğitime uygun olmaması	“Okullarda uygulanan müfredatların gerçekçi bir müzik eğitimini yansıtmaması...”	3	7,14
Soyut kavramlarla öğretimin zorluğu	“Müzik çok soyut bir daldır. Bu benim için zorlayıcı bir durum.”	2	4,76
Atama ve mesleki gelecek kaygısı	“Her öğretmenlik mesleğinde olduğu gibi atanma konusu çok sıkıntılı ve zor olabiliyor.”	1	2,38

4.4.8. Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliğinin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceleri

Tablo 4.28. Müzik Öğretmenliğinin Toplumdaki İtibarı Konusundaki Düşünceler

Kod	Yorumlar	Frekans(n)	Yüzde (%)
Toplumda müzik öğretmenliğinin değersiz görülmesi Müzik öğretmenliğinin hak ettiği saygıyı görmesi gerektiği düşüncesi Öğretmenliğin genel itibarsızlaşması (Branş ayrımı olmadan)	“Normal şartlar altında çok saygı görmesi gerekiyor. Ülkemizdeki kadrolu müzik eğitimcilerinin meslek itibarını zedelediğini düşünüyorum.” ” Öğretmen olarak bir itibar görmesi lazım Branş olarak ayırmamak lazım bence.” “Öğretmenliğe gerekli önemin verilmediğini düşünüyorum.”	22	53,66
Son yıllarda artan farkındalık ve olumlu değişim sinyalleri İtibar algısının bireye ve çevreye göre değişmesi	“Müzik öğretmenliği, bir doktor, mühendis gibi ilgi görmese de yavaş yavaş günümüzde değerini arttırmaya devam ediyor.” “Toplumda öğretmen sayılmadığımız bir kesim varken aynı zamanda çok saygı duyan bir kesim de var.	9	21,95
Diğer branşlara kıyasla daha az ciddiye alınması	“Müzik eğitimi ne yazık ki birçok kişi tarafından akademik dersler kadar önemli görülüyor. Oysaki müzik, bireyin sanatsal gelişimini destekleyen ve kültürel mirası aktaran önemli bir değer.”	7	17,07
Ailelerin ve toplumun sınav odaklı bakış açısının etkisi	“Ailelerin sınava yönelik olan dersleri ön planda görmeleri sebebiyle müzik eğitimini önemsiz görüyorlar.”	3	7,32

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinin toplumdaki itibarı konusundaki düşünceleri yaş ile ilgili veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Toplumda Müzik Öğretmenlerinin Değersiz Görülmesi/Müzik Öğretmenliğinin Hak Ettiği Saygıyı Görmesi Gerektiği Düşüncesi/Öğretmenliğin Genel itibarsızlaşması” olup, 22 katılımcı bu tema altında toplanmıştır.

İkinci sırada yer alan “Son Yıllarda Artan Farkındalık ve Olumlu Değişim Sinyalleri/İtibar Algısının Bireye ve Çevreye Göre Değişmesi” teması 9 katılımcı toplanmıştır. “Diğer Branşlara Kıyasla Daha Az Ciddiye Alınması” teması altında 7 katılımcı toplanmıştır. Son olarak Dördüncü sırada “Ailelerin ve Toplumun Sınav Odaklı Bakış Açısının Etkisi” teması altında 6 katılımcı tarafından dile getirilmiştir.

BÖLÜM 5

5.TARTIŞMA SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırma sorularına göre veriler toplanmış ve bulgularımıza dayanarak tartışma ve sonuçlar verilmiştir.

5.1. Konya Çimento GSL Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Sonuç Beklentileri

Araştırmanın bulgularına göre, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin müzik öğretmenliğine ilişkin mesleki beklentilerinin "çok iyi" düzeyde, müzik öğretmen adaylarının ise "iyi" düzeyde olduğu görülmektedir. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin yüksek düzeyde mesleki beklentilere sahip olmaları, müziğe ilişkin yönelimlerinin erken yaşta başlaması, sanatla iç içe bir eğitim almaları ve bu mesleği bir yaşam tarzı olarak benimsemeleriyle ilişkilendirilebilir. Bu durum, öğretmenliğe ilişkin olumlu algıların bireyin eğitim aldığı ortam ve sanatsal kimliğiyle yakından ilişkili olduğunu gösteren literatürle de örtüşmektedir (Erdem & Kaya, 2013; Gür-Erdoğan & Zafer-Güneş, 2012). Müzik öğretmen adaylarının beklentilerinin "iyi" düzeyde olması ise öğretmen yetiştirme sürecinde karşılaşılan uygulama güçlükleri, sistemseller sorunlar (atama, iş güvencesi, toplumda saygınlık gibi) ve öğretmenliğin genel itibarsızlaşması ile ilişkili olabilir (Day & Gu, 2010; Gökçe & Sezer, 2012). Öğretmen adayları, eğitim süreçleri boyunca meslekle ilgili daha gerçekçi ve eleştirel bir bakış geliştirmekte, bu da beklentilerin idealist düzeyden daha ölçülü bir düzeye çekilmesine neden olabilmektedir (Kelchtermans, 2009). Bu bulgular, daha önce farklı branş öğretmen adaylarıyla yapılan çalışmalarla da paralellik göstermektedir. Örneğin Kebab'ın (2022) çalışmasında matematik öğretmen adaylarının mesleki beklentileri yüksek düzeyde bulunmuş, bu da sayısal alanlardaki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik daha yüksek statü ve iş güvencesi algısına sahip olabileceğini göstermektedir. Benzer şekilde Özçakmak ve Köroğlu'nun (2015) çalışması da öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu beklentilere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Buldur ve Bursal (2015) ise fen bilgisi öğretmen adaylarının mesleki geleceklerine yönelik olumlu beklentiler taşıdıklarını saptamıştır. Yüce ve Demirtaş (2013) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının da mesleki beklentilerinin büyük oranda olumlu olduğunu belirtmişlerdir. Bu, farklı alanlardaki öğretmen adaylarının mesleki motivasyonlarının branş özellikleri, iş güvencesi algısı, akademik doyum ve toplumsal statü ile doğrudan ilişkili olduğunu göstermektedir. Çelik ve Yıldız (2019) ise

öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarının öğretim yılı ilerledikçe değiştiğini, özellikle 3. ve 4. sınıf düzeyinde beklentilerin daha gerçekçi hale geldiğini vurgulamıştır. Araştırmanın bulguları hem sanat eğitimi bağlamında hem de genel öğretmen yetiştirme literatürüyle tutarlılık göstermektedir. Ancak müzik öğretmeni adaylarının mesleki beklentilerinin yüksek düzeyde sürdürülebilmesi için mesleki doyumunu destekleyecek koşulların güçlendirilmesi (örneğin; fiziki olanaklar, atama sistemi, toplumsal farkındalık) ve öğretmenlik mesleğine ilişkin olumlu algıların erken yaşlardan itibaren desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

5.2. Konya Çimento GSL Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve NEÜ AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD Müzik Öğretmen Adaylarının Farklı Değişkenlere Göre Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyleri

Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanları ortalamaları cinsiyet değişkenine göre farklılık göstermemiştir. Bu bulgudan farklı olarak yapılan araştırmalar kadınların erkeklere göre mesleki beklentilerinin daha olumlu olduğu görülmüştür. Örneğin; Bursal ve Buldur (2015) ilköğretim öğretmen adayları için kızların erkek adaylara göre geleceğe yönelik mesleki beklentilerinin olumlu olduğunu bulmuştur. Benzer şekilde, Kebab (2022) bayan matematik öğretmen adaylarının mesleki beklentilerinin matematik öğretmen adaylarının mesleki beklentilerinden anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bahsedilen çalışmaların tersine müzik alanındaki mesleklerle uğraşacak ya da müzik öğretmenliği yapacak erkeklerin mesleki sonuç beklentileri kadınlara göre biraz daha olumlu olduğu söylenebilir.

Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve müzik öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzey puanları ortalamaları sınıf ve yaş değişkenine göre farklılık göstermemiştir. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça mesleki beklenti ortalama puanlarında düşmeler meydana gelmiştir. Bununla birlikte müzik öğretmen adaylarının lisans 1. Sınıf öğrencileri ile lisans 4. Sınıf öğrencileri arasında anlamlı bir fark olmasa da yeni başlayan 1. Sınıf öğrencilerinin mesleki beklentilerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Benzer bir çalışmada da sınıf değişkenlerine dayalı yapılan karşılaştırmalar sonucunda farklı sınıf düzeylerindeki matematik öğretmen adaylarının mesleki beklentileri arasında anlamlı bir farklılığın olmadığı görülmüştür Kebab (2022). Benzer bir çalışmada görülen birinci sınıftaki öğretmen adaylarının beklentilerinin dördüncü sınıftaki öğretmen

adaylarının beklentilerinden daha yüksek düzeyde olduğu (Akman, 1992) görülmüştür. Öte yandan Özder, Konedralı ve Zeki (2010) yaptıkları çalışmanın sonucunda farklı sınıf düzeylerindeki öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumları arasında anlamlı bir farklılığın olmadığını, üçüncü sınıftaki öğretmen adaylarının tutumlarının en düşük ve dördüncü sınıftaki öğretmen adaylarının tutumlarının en yüksek düzeyde olduğunu belirlemişler ve bu durumu, dördüncü sınıfta teorik derslerin azalmasına dayalı olarak açıklamışlardır.

Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen adaylarının mesleki sonuç beklenti düzeyleri, öğrencilerin yetiştiği çevreye, anne baba eğitim düzeyi ve meslek gruplarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür. Bireylerin beklentileri, bilişsel özelliklerinden, motivasyonlarından, tutumlarından, çevresel faktörlerden etkilenmekte ve mesleki beklentiler buna bağlı olarak farklı düzeylerde gelişim gösterebilen çalışmalar mevcuttur (Başaran ve Dedeoğlu–Orhun, 2014; Gökdere, 2013).

Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen adaylarının anne-baba eğitim seviyesi açısından incelenmesi sonucunda öğretmenliğe yönelik tutumlarında anlamlı bir farklılık elde edilememiştir. Anne-baba eğitim seviyesi (Akkaya, 2009; Eret-Orhan ve Ok, 2014; Kocaarslan, 2014; Köğce ve diğ., 2010; Şahin, 2009; Taşdemir, 2014; Uslu, 2015) ve öğretmen adayının büyüdüğü ortamın (Akkaya, 2009; Bozdoğan ve diğ., 2007) öğretmenliğe yönelik tutumlarda anlamlı farklılıklar oluşturmadığı sonuçlarına varılmıştır. Bu da yapılan çalışma ile benzerlik göstermektedir.

Özgeldi ve Kılıç (2019) meslek seçiminde ailenin etkisini belirlemek adına yaptığı çalışmada anne ve babanın eğitim düzeyi arttıkça bir mesleği seçme ve o mesleğe yönelik uygulamalarda harekete geçme noktasında bir artış gösterdiği belirlenmiştir.

Diğer taraftan, ilgili literatürde anne eğitim seviyesinin öğretmen adaylarının mesleğe yönelik tutumlarında etkili olduğunu öne süren bazı çalışmalar (Aydın ve Sağlam, 2012; Pektaş ve Kamer, 2011) yer almaktadır. Buna göre anne ve babanın eğitim seviyesinin yüksek olduğu öğrencilerin en düşük ortalamaya sahip oldukları görülmüştür.

5.3 Konya Çimento GSL 11. Ve 12. Sınıf Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müzik Alanında Mesleki Yönelim ve Beklentilerine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) öğrencilerinin müzik öğretmenliği mesleğine yönelik algı, tutum ve yönelimleri incelenmiş; elde edilen bulgular nitel temalar doğrultusunda sınıflandırılarak üç temel başlık altında tartışılmıştır. Birincisi; Bireysel Eğilimler: Meslek Tercihini Etki Eden Unsurlar, Mesleğe İlişkin Kimlik Oluşturma ve Mesleki Gelişim, İkincisi; Müzik Alanındaki Meslekleri Diğer Alan Meslekleri ile Karşılaştırma, Üçüncüsü; Mesleki Yönlendirme

5.3.1 Bireysel Eğilimler: Meslek Tercihini Etki Eden Unsurlar, Mesleğe İlişkin Kimlik Oluşturma ve Mesleki Gelişim

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili meslekleri tercih etme nedenlerine ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre “İlgi ve Sevgi Temelli Tercih”, “Yetenek ve Kendine Uygunluk”, “Gelecek Planları ve Kariyer Hedefleri”, “Aile Etkisi ve Sosyal Çevre” temaları takip etmiştir. GSL öğrencilerin müzik alanı ile ilgili meslekleri tercih etmelerinde en yaygın belirleyicinin “ilgi ve sevgi” olması, Holland’ın Mesleki Tipler Kuramı (RIASEC modeli) ile açıklanabilir. Holland (1997), bireylerin mesleki doyumunun, kişisel ilgi ve yetenekleriyle örtüşen ortamlarda daha yüksek olduğunu belirtir. Isaacson (1993) da bireylerin erken yaşlardaki mesleki yönelimlerinin, ilgi ve tutku temelli olduğunu vurgulamaktadır. Müzik alanında yetenekli olduğunu düşünen öğrenciler, bu alanı kendilerini gerçekleştirme fırsatı olarak görmekte, bu da bireysel doyum beklentisini yükseltmektedir (Super, 1990). Bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer şekilde Schmidt (2005), de müzik öğretmeni adaylarının müzik alanına yöneliminde duygusal bağ ve sanatsal ilgi düzeyinin yüksek olduğunu göstermiştir.

Bu çalışmada GSL öğrencilerinin büyük çoğunluğunun müzik ile ilgili meslek ile kendilerini uyumlu olduğu görülmektedir. GSL öğrencilerinin meslekle kendilerini uyumlu görmeleri, alandaki yeterlikleri ile ilgili olabileceği ve Bandura’nın Öz-yeterlik Kuramı (1986) ile açıklanabileceği düşünülmüştür. Bireylerin kendilerini yeterli görmeleri, mesleklerine yönelik olumlu algılar geliştirmelerini ve daha yüksek motivasyon göstermelerini sağlar. Bu durum, meslek seçiminde bireysel farkındalığın yüksek olduğunu göstermektedir. Aydın (2013), sanatla ilgilenen bireylerde öz-yeterlik algısının yüksek olduğunu ve bu algının kariyer tercihini olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedir. Ancak bu

içsel yönelimin, toplumun ve eğitim sisteminin destekleyici olmasıyla pekiştirilebileceği de unutulmamalıdır. Kebab (2021) matematik öğretmen adaylarının pek çoğunun kendisini matematik öğretmenliği ile uyumlu gördüğü tespit edilmiştir. Çalışmanın nicel ve nitel araştırma kısımları üzerinden elde edilen sonuçların birbiriyle tutarlı olduğunu göstermektedir.

Müzik alanında seçeceği mesleği ile ilgili gelecek beklentilerine ilişkin dağılım incelendiğinde “Kariyer ve Başarı” temasının öne çıktığı görülmüştür. Daha sonra ise meslek alanlarından “Müzik Öğretmenliği”, “Sanatçı / Müzisyen / Konservatuvar”, “Maddi Kazanç” ve “Akademik Kariyer”, “Mutluluk / İş Tatmini” temaları takip etmiştir. “Kariyer ve başarı” temasıyla öne çıkan gelecek beklentileri, Lent, Brown ve Hackett’in Sosyal Bilişsel Kariyer Kuramı (SCCT) (1994) çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu kurama göre bireyler, kariyer hedeflerini öz-yeterlilik algıları, sonuç beklentileri ve kişisel hedefler doğrultusunda şekillendirir. Hargreaves ve Marshall (2003), müzik öğretmenlerinin sanatsal ve pedagojik kariyer hedeflerini aynı anda taşıdıklarını belirtir. Schmidt (2009), müzik öğretmenliği öğrencilerinin kariyer beklentilerinde öğretmenlik, performans ve akademik gelişimin bir arada bulunduğunu ortaya koyar. Müzik öğretmeni adaylarının hem istihdam güvencesi hem de sanatsal başarı beklentisi taşıması, bu çoklu hedef yapısını açıklar.

Aynı zamanda GSL öğrencileri Lise eğitimlerinden sonra en fazla yönelimin “Konservatuvar” seçeneğine olduğu görülmektedir. “Eğitim Fakültesi (Müzik Öğretmenliği)”, “Askeri Bando” temaları takip etmiştir. Öğrencilerin bu tercihlerinde, öğretmenleri ya da çevresindeki sanatçı figürlerin etkili olması olasıdır. Temiz (2012), müzik öğretmeni adaylarının konservatuvar ve öğretmenlik yöneliminin lise döneminde şekillendiğini belirtmiştir. Leong (2012), sanat eğitimi alan öğrencilerde kariyer yolunun büyük ölçüde sosyal çevre ve yönlendirme etkisiyle belirlendiğini ortaya koymuştur.

Öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklere kendilerini geliştirmek için yapmak istedikleri faaliyetlere ilişkin dağılım incelendiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. Öğrencilerin en fazla dile getirdiği gelişim teması “Eğitim Alma (Formal / Masterclass)” olmuştur. Benzer şekilde “Kendini Geliştirme ve Çalışma” teması, “Konser / Sahne / Orkestra Katılımı” teması, “Yurt Dışı Olanakları” “Özel Ders Almak / Vermek” “Akademik Hedefler” temaları takip etmiştir. GSL öğrencilerinin müzik öğretmeni rolü dışında sanatsal kimliklerini de beslemek istemeleri, çoklu profesyonel kimlik (multi-dimensional identity) kavramını gündeme getirir (Froehlich & L'Esperance, 2014).

Bernard (2009), öğretmen adaylarının performans, akademi ve pedagojik gelişim arasında denge kurma ihtiyacına dikkat çekmiştir. Mesleki beklentileri yüksek düzeyde olduğu belirlenen GSL öğrencilerinin çeşitli faaliyetler ile kendilerini geliştirmek istediklerini ifade etmelerinin nitelikli bir öğretmen olabilmek adına kendilerini geliştirmeye açık olmalarından (Kabaklı-Çimen, 2019; Kuzu, Demir ve Canpolat, 2015; Yılmaz, 2007) kaynaklandığı söylenebilir. Özmenteş & Kılınçer (2018), Türkiye’deki müzik öğretmeni adaylarının %80’inin yüksek lisans ya da sahne eğitimi almayı planladığını bildirmiştir.

Öğrencilerin müzik ile ilgili bir mesleğin yaşantılarında yaratacağı değişimlere ilişkin görüşleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. “Mutluluk, Huzur ve Keyif” olup, “Hayat Tarzı ve Yaşamsal Değişim” “Bakış Açısı ve Duygusal Gelişim” “Gelecek ve Hedefler” “Düzen ve Disiplin”, “Toplumsal Katkı ve Saygınlık” “Psikolojik ve Ruhsal Etki” “Stres, Zorluk ve Belirsizlik” temaları takip etmiştir. “Mutluluk, huzur,” gibi temalar, GSL öğrencilerinin meslekle yaşamlarını ne denli bütünleştirdiklerini göstermektedir. Isbell (2008), müzik öğretmenlerinin mesleki doyum düzeylerinin genel yaşam doyumu ile güçlü şekilde ilişkili olduğunu vurgulamıştır. Ryan (2004), sanat ve müzik öğretmenlerinin mesleki yaşamlarını kişisel yaşamlarıyla daha fazla bütünleştirdiklerini bulmuştur.

5.3.2. Müzik Alanındaki Meslekleri Diğer Alan Meslekleri İle Karşılaştırma

GSL öğrencilerin Müzik ile ilgili mesleklerde öne çıkan temalar “Yetenek / Özel Olma / Yaşam Tarzı”, “Eğlenceli ve İlgi Çekici Olması”, “Mutluluk / Huzur / Keyif”, “Sanatsal / Duygusal / Ruhsal Etki” “Entelektüel / Özgünlük / Özgürlük”, “Hobi ile Meslek Arasında Olması” Müzik alanı ile ilgili mesleklerin “özel yetenek gerektirmesi”, “yaşam tarzı haline gelmesi” ve “eğlenceli olması” gibi öne çıkan temaları, meslek seçiminde sanatsal kimlik ve kişisel anlam gibi kavramlarla ilişkilendirilebilir. Müzik ile ilgili mesleklere dair sahip olunan zevkler, pratikler ve sosyal alışkanlıklar, bireyin yaşam tarzını şekillendirmekte ve bu meslek ile olan bağımlı güçlendirmektedir. Bu bulgular, Lave ve Wenger’in Topluluk Temelli Öğrenme Kuramı (1991) kapsamında, mesleğin yalnızca bir iş değil aynı zamanda bir aidiyet ve kimlik süreci olduğunu gösterir. Öğrencilerin müzik alanı içindeki meslekleri bir yaşam tarzı olarak görmeleri, Bourdieu’nün habitus kavramıyla açıklanabilir. Sanatsal/duygusal/ruhsal etki temaları ise müzik öğretmenliğinin yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir süreç olmadığını, aynı zamanda bireyin estetik ve duygusal yönlerini geliştiren bir alan olduğunu göstermektedir. Bu durum, Dewey’in Sanat Eğitimi Felsefesi (1934) ile

paralellik taşır; çünkü Dewey'e göre sanat, bireyin yaşamla olan ilişkisini derinleştiren deneyimlerin başında gelir. Ayrıca, “hobi ile meslek arasındaki konum” gibi daha marjinal temalar da mesleki kimlik çatışmalarını gündeme getirmektedir. Özellikle sanatsal alanlarda bireylerin profesyonel kimlik ile amatör/hobici kimliği arasında denge kurmakta zorlandıkları bilinmektedir (Bennett, 2009).

GSL öğrencilerin müzik alanı ile ilgili mesleklerin zorlayıcı yönlerine ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En sık dile getirilen tema “Yoğun Çalışma ve Süreklilik”, “Disiplin Gerekliliği”, “Psikolojik ve Mental Zorluklar”, “Toplumsal Saygı ve Algı Sorunları” ve “İşsizlik ve Maddi Koşullar”, “Zaman / Ders Programı Yetersizliği”, “Performans Kaygısı ve Sahne Stresi” ve “Eğitim Eşitsizliği ve Rekabet”, “Motivasyon ve Mesleki Yıpranma” temaları takip etmiştir.

Öğrencilerin müzik alanındaki mesleklerde karşılaştıkları zorluklar tematik analizde hem içsel (psikolojik, motivasyonel) hem de dışsal (toplumsal algı, işsizlik, eğitim eşitsizliği) boyutlarıyla ortaya çıkmıştır. “Yoğun çalışma”, “disiplin” ve “psikolojik zorluklar” temaları, müzik öğretmenliğinin duygusal emek gerektiren bir meslek olduğunu göstermektedir. Hochschild’ın (1983) duygusal emek kuramı, bireylerin meslekleri gereği duygularını kontrol etmeye çalışırken yıprandıklarını ifade eder. Bu kapsamda müzik öğretmen adaylarının sahne stresi, yorgunluk ve motivasyon kaybı gibi psikolojik yükler taşıması, meslek doyumunu ve sürekliliği açısından kritik öneme sahiptir (Isbell, 2008). Öte yandan, “işsizlik”, “toplumsal algı” ve “eğitim eşitsizliği” gibi temalar yapısal engelleri gündeme getirmektedir. Bu tür mesleki belirsizlikler ve maddi zorluklar, Eccles ve Wigfield’ın Beklenti-Değer Modeli (2002) çerçevesinde bireyin meslekten elde etmeyi umduğu değer ile mevcut durum arasında çatışma yaşamasına neden olmaktadır.

GSL öğrencilerinin müzik alanı ile ilgili mesleklerin toplumdaki itibarına ilişkin görüşleri tematik analiz yöntemiyle değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En yüksek frekansa sahip tema “Değer Görmeme ve Saygı Eksikliği”, “Toplumsal Önyargı ve Küçümseme”, “İşsizlik Algısı ve Maddi Yetersizlik”, “Pozitif / Saygın Görüşler”, “Sanatın Önemi ve Geliştirici Yönü”, “Yurt Dışı ile Karşılaştırma” ve “Kişisel Deneyim ve Gelişimle Artan İtibar”, “Hiçbir Görüş Belirtilmeyenler” temaları takip etmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğu toplumun müzik alanı ile ilgili mesleklere yeterince değer vermediğini, saygı eksikliği ve küçümseme ile karşılaştıklarını ifade etmiştir. Bu durum, Bourdieu’nün kültürel sermaye ve sembolik şiddet

kavramlarıyla açıklanabilir. Sanat ve müzik alanları, ekonomik sermaye ile doğrudan ilişkilendirilmediği için toplumda “meslekten sayılmama” tehlikesiyle karşı karşıyadır (Bourdieu, 1986). “İşsizlik ve maddi kaygılar” teması, bu algı sorunlarını daha da pekiştirmekte; mesleğe yönelik güveni zedelemektedir.

Aslan ve Ersoy (2016), müzik öğretmenliği mesleğinin toplumsal statü açısından diğer öğretmenlik branşlarına göre daha geri planda kaldığını ve bu durumun meslek tercihinin doğrudan etkileyebildiğini belirtmektedir. Benzer şekilde Duman (2021), sanatsal mesleklerin toplumsal düzeyde hak ettiği değeri görmemesinin öğrencilerin mesleki motivasyonunu düşürdüğünü vurgulamıştır. Müzik öğretmen adaylarının bazıları ise mezuniyet sonrası iş bulamama korkusu ve atanma sorunu ile karşı karşıya olduklarını belirtmişlerdir. Bu bulgu, Akyol ve Bacanlı'nın (2019) kariyer kararsızlığı üzerine yaptığı çalışmayla da örtüşmektedir. Araştırmacılar, belirsiz iş piyasasının ve istihdam güvencesizliğinin, bireylerin mesleklerine olan bağlılıklarını azalttığını savunmaktadır.

Ancak “pozitif görüşler” ve “sanatın önemi” gibi azınlık temaları da, bazı bireylerin müziğe entelektüel ve duygusal bir değer atfettiğini göstermektedir. Bu iki yönlü algı, toplumsal tabakalaşma ve mesleki saygınlık tartışmalarını gündeme getirir. Ayrıca, “yurt dışı ile karşılaştırma” teması kültürel farkındalığın geliştiğini göstermektedir. Öğrencilerin farklı kültürlerde sanata verilen değeri gözlemlenmeleri, kendi toplumsal sistemlerine eleştirel bakabilmelerini sağlamaktadır (Leong, 2012).

Bireylerin içsel motivasyonları yüksek olmasına rağmen, dışsal koşulların yetersizliği bu motivasyonu baskılamakta ve gelecek kaygısını artırmaktadır. Eğitim politikalarının, sanatsal alanlarda kariyer hedefleyen öğrencilere yönelik daha fazla destek sunması ve bu alanlardaki toplumsal farkındalığın artırılması gerekmektedir. Bununla birlikte toplumun sınav odaklı yapısı da bu algıyı pekiştirmekte ve öğrencilerin mesleklerine dair inançlarını zayıflatmaktadır. Çakabey, Mete ve Ketenalp (2023) tarafından yapılan çalışmada, öğrencilerin sanat alanlarını tercih ederken karşılaştıkları en büyük engelin akademik başarıya odaklanan bir çevrede bulunmaları olduğu ifade edilmiştir. Bu durum, Yelken'in (2008) de belirttiği gibi, bireyin içsel yönelimi ile çevresel beklentiler arasındaki çatışmanın tipik bir örneğidir.

5.3.3. Mesleki Yönlendirme

GSL öğrencilerinin ailelerinin müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik tutumlarını ve bu sürece olan katkılarını değerlendirdiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En fazla dile getirilen tema “Ailenin Desteği (Maddi/Manevi)”, “Yönlendirme ve Karar Sürecine Katkı”, “Saygı ve Karara Destek” “Ailenin Sanatla İlişkisi / Bilinci”, “Olumsuz Yönlendirme veya Baskı” temaları takip etmiştir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu ailelerinden güçlü maddi ve manevi destek aldıklarını belirtmiştir. Bu bulgu, Sosyal Destek Kuramı ve Aile Temelli Kariyer Gelişimi Modelleri ile açıklanabilir. Özellikle Whiston ve Keller’in (2004) araştırmaları, ailenin çocukların kariyer kararlarındaki etkisinin duygusal destek, yönlendirme ve rol model olma yoluyla şekillendiğini göstermektedir. Aile desteği, gençlerin meslek seçimlerinde özgüvenle hareket etmelerini sağlamakta; karar süreçlerine anlam katmaktadır. “Ailenin yönlendirmesi” teması, Bandura’nın Sosyal Bilişsel Kuramı kapsamında değerlendirildiğinde, bireyin meslekle tanışmasında gözlem yoluyla öğrenme (modelleme) ve çevresel destekleyicilerin etkisi vurgulanmaktadır. Özellikle müziğe erken yaşta başlama veya çalgıya yönlendirme süreci, ailenin aktif rol aldığını ortaya koymaktadır. “Ailenin sanatla ilişkisi” gibi daha nitelikli temalar ise kültürel sermaye kavramı ile açıklanabilir (Bourdieu, 1986). Sanata dair bilinçli ve deneyimli bir aile ortamında büyüyen bireyler, müzik alanı ile ilgili mesleklere dair olumlu tutumlar geliştirir ve bu alanı daha değerli görürler. Tek bir katılımcı tarafından dile getirilen “olumsuz yönlendirme” teması ise, toplumsal ya da ekonomik kaygıların ailelerin sanatsal mesleklere karşı temkinli davranmasına yol açabileceğini düşündürmektedir. Bu durum, bazı ailelerin müzik alanındaki meslekleri “riskli” ve “istikrarsız” olarak algılamalarına bağlanabilir (Dietrich & Kracke, 2009).

Karasar (2020), bireylerin mesleki hedeflerine ulaşmasında yalnızca kişisel isteklerin değil; ekonomik, psikolojik ve sosyal destek sistemlerinin de belirleyici olduğunu ifade eder. Nitekim Küçük ve Baş (2022) da güzel sanatlar lisesi öğrencilerinin üniversiteye geçiş sürecinde destek eksikliği ve rehberlik yetersizliği nedeniyle kariyer kaygıları yaşadığını vurgulamıştır.

Öğrencilerin okulun meslek seçimi sürecindeki rolüne ilişkin görüşleri değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En yüksek katılımcı sayısına sahip tema “Olumlu ve Destekleyici Yönlendirme / Tarafsız-Objektif Bilgilendirme” olup “Bireysel İlgilenme ve Öğretmen Rolü”, “Yetersizlik veya

İlgisizlik”, “Eğitim Fakültesine Ağırlıklı Yönlendirme”, “Etkinlikler ve Uygulamalar Yoluyla Destek”, “Okulun Rolünü Belirsiz Görenler” temaları takip etmiştir.

Katılımcılar arasında en yaygın tema, okulun tarafsız ve destekleyici yönlendirme işlevi olduğudur. Bu bulgu, Okul Temelli Mesleki Rehberlik Modelleri ile örtüşmektedir. Özellikle Gati & Asher’in (2001) belirttiği gibi, etkili yönlendirme süreci tarafsız bilgi sunma, ilgi alanlarını belirleme ve alternatif meslekler hakkında bilgi verme aşamalarını kapsar. Öğrencilerin çoğu okulun bu sorumluluğu üstlendiğini ifade etmiştir. “Bireysel öğretmen ilgisi” teması ise, öğretmenlerin rol model olarak algılanmalarının, sosyal öğrenme ve mentor etkisi çerçevesinde değerlendirilebileceğini gösterir (Schunk, 2012). Öğretmenin birebir ilgisi, özellikle sanat ve müzik gibi öznel yönelimlerin söz konusu olduğu mesleklerde önemli rol oynar. Örnek alınan öğretmen figürleri, öğrencinin mesleki kimlik geliştirmesini ve alana yönelmesini doğrudan etkileyebilir. Konuya ilişkin literatürde öğretmen adaylarının model aldıkları kişilerden etkilendikleri için bu mesleği tercih ettiklerini ve bu mesleğe yönelik olumlu görüşlere sahip olduklarını belirleyen çalışmaların (Kabaklı-Çimen, 2019; Yurdakal, 2019; Ateş ve Kılınç, 2013; Boz ve Boz, 2008) sonuçları, araştırmanın sonucunu destekler niteliktedir.

Ancak azımsanamayacak sayıda katılımcı “yetersiz yönlendirme” ve “eğitim fakültesine ağırlıklı yönlendirme” temalarına dikkat çekmiştir. Bu durum, okul rehberlik hizmetlerinin yeterince kapsayıcı olamadığını ve alternatif meslek yollarının tanıtılmadığını göstermektedir. Lapan et al. (2000) bu tür durumların öğrencilerin kariyer gelişiminde dar görüşlü kararlar almalarına yol açabileceğini belirtir. “Etkinlikler yoluyla yönlendirme” gibi daha az dile getirilen ancak etkili yöntemler, yaparak-yaşayarak öğrenme anlayışına dayanan kariyer eğitimi modelleriyle ilişkilidir. Öğrencilerin bu tür uygulamalara maruz kalmaları, mesleki kararlarında bilinç düzeylerini artırabilir (Super, 1990).

5.4 Necmettin Erbakan Üniversitesi AKEF GSE Müzik Eğitimi ABD Lisans 3. ve 4. Sınıf Müzik Öğretmen Adaylarının Müzik Öğretmenliği İle İlgili Beklenti ve Görüşleri

Bu bölümde Müzik Öğretmeni Adaylarının müzik öğretmenliği mesleğine yönelik algı, tutum ve yönelimleri incelenmiş; elde edilen bulgular nitel temalar doğrultusunda sınıflandırılarak iki temel başlık altında tartışılmıştır. Birincisi; Müzik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Beklentileri, Uyum Düzeyleri ve Mesleki Kimlik Gelişimleri İkincisi; Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Beklentileri, Kariyer Kaygıları, Toplumsal Algı, Zorluklar ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri

5.4.1. Müzik Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Beklentileri, Uyum Düzeyleri ve Mesleki Kimlik Gelişimleri

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliği mesleğini tercih etme nedenlerine ilişkin veriler tematik analiz yaklaşımıyla değerlendirildiğinde en yüksek frekanstan düşük frekansa göre temalar şöyle sıralanmıştır. En yüksek frekansa sahip tema “Öğretme isteği ve Rehberlik” olarak belirlenmiştir. “Yetenek ve Kendine Uygunluk”, “Aile Etkisi”, “Gelecek ve İş Güvencesi”, “İlgi, Sevgi ve Tutku”, “Sanatsal ve Bireysel Tutku” teması sırasıyla yer almıştır.

Müzik öğretmen adayları mesleklerine yönelik genellikle olumlu bir tutum sergilemektedir. Yapılan araştırmalarda öğretmen adaylarının mesleğini severek tercih etmeleri ve bu meslekte kendilerini geliştirme arzuları, mesleki kimliklerinin şekillenmesinde etkili bir faktör olarak dikkat çekmektedir (Gönüllüoğlu ve Çakmak, 2022). Benzer şekilde, müzik öğretmen adaylarının mesleklerine uyum sağladıkları ve bu mesleğin kendilerine uygun olduğunu düşünmeleri, mesleki bağlılıklarını arttıran bir unsur olmuştur. Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğini tercih etme nedenleri çoğunlukla idealist ve içsel motivasyonlarıyla ilgili olabilir. Müzik öğretmen adaylarının mesleğe yönelik içsel bir bağlılık ve sosyal sorumluluk duygusunun güçlü olduğunu söylenebilir. Bu durum aynı zamanda adaylara yöneltilen sorunun cevabında da görülmektedir. Meslekle ne kadar uyumlu oldukları sorulduğunda; adayların büyük çoğunluğu kendilerini meslekle uyumlu gördüğünü belirtmiştir. Bu durum mesleki motivasyonlarının yüksek olduğunu göstermektedir. Sadece birkaç aday, çekingenlik ve yeterli deneyim eksikliği nedeniyle mesleğe dair uyum konusunda kararsızlık yaşamaktadır.

Bu çalışmada müzik öğretmen adaylarının mesleklerine yönelik beklentilerine ilişkin sorulan soruda en fazla “Öğrencilere Müziği Sevdirmek/ Bireysel Gelişimine Katkı/ Kültürel Değerlerin Aktarımı/Sanat Sevgisi” ortaya çıkmıştır. Diğer temalar ise şöyledir: “Mesleğe ve Derse Daha Fazla Değer Verilmesi”, “Atanmak ve İstihdam Beklentisi/ Maddi Güvence ve Finansal Beklenti”, “Uygun Fiziksel Ortam ve Materyal İhtiyacı”, “Eğitiminin Kendini Gerçekleştirme İsteği”. Bu bulgular müzik, öğretmen adaylarının hem mesleki idealizmleri hem de yapısal gereksinimlere ilişkin farkındalıklarıyla şekillenen çok boyutlu bir beklenti profiline sahip olduklarına işaret etmektedir. En yüksek frekansa sahip tema olan “Öğrencilere müziği sevdirmek, bireysel gelişimlerine katkı sunmak, kültürel değerleri aktarmak ve sanat sevgisi kazandırmak”, adayların öğretmenlik mesleğini yalnızca bir geçim kaynağı değil; aynı zamanda sanatsal ve toplumsal bir misyon olarak gördüklerini

göstermektedir. Bu bulgu, müzik eğitiminin müziksel gelişim, kültürel aktarım ve değer eğitimi gibi çok yönlü amaçlarını ön plana çıkaran çalışmaları destekler niteliktedir (Çiftçi & Unutkan, 2016; Green, 2002). Nitekim öğretmen adaylarının “müziği sevdirme” yönündeki idealist beklentileri, müzik eğitiminin bireyde duygusal, bilişsel ve toplumsal gelişim sağlama potansiyeline duyulan inancı yansıtmaktadır. “Mesleğe ve derse daha fazla değer verilmesi” yönündeki beklenti ise, öğretmen adaylarının mesleki statü algılarına ilişkin kaygılarını ortaya koymaktadır. Türkiye'deki müzik öğretmenlerinin, diğer branşlara kıyasla daha düşük toplumsal statüye sahip olduklarına ilişkin algılar, literatürde de sıkça vurgulanmaktadır (Öztürk & Demir, 2018). Adayların bu temayı vurgulaması, sanat eğitiminin eğitim sistemi içerisindeki konumunun güçlendirilmesine duyulan gereksinimi ifade etmektedir.

“Atanma, istihdam ve maddi güvence beklentisi” gibi yapısal temalar ise, adayların mesleki geleceklerine ilişkin daha somut kaygılara sahip olduklarını göstermektedir. Benzer şekilde, öğretmen adaylarının iş güvencesi, maaş ve atama beklentileri çeşitli çalışmalarda da yüksek frekansta dile getirilmektedir (Bursal & Buldur, 2016; Gökçe & Sezer, 2012). Bu bulgu, öğretmen adaylarının ekonomik koşulları ve devlet politikalarını dikkate alarak mesleki yönelimlerini şekillendirdiklerini göstermektedir. Yıldız ve Buyrukçu (2005), öğretmen adaylarının mesleklerindeki ekonomik yetersizlikler ve alan dışı atamalar nedeniyle zaman zaman meslekten uzaklaştıklarını belirtmiştir. “Fiziksel ortam ve materyal ihtiyacı” teması da eğitim ortamının kalitesi ile öğretme süreci arasındaki doğrudan ilişkiyi yansıtmaktadır. Müzik eğitiminin nitelikli bir biçimde sürdürülebilmesi için uygun akustik yapılar, çalgılar, nota sistemleri ve teknoloji destekli öğretim materyallerine duyulan ihtiyaç önemlidir (Yalçın & Kutluk, 2012). Adayların bu yöndeki talepleri, öğretimin niteliğine doğrudan katkı sağlayacak çevresel faktörlerin göz ardı edilmemesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Bu araştırmada müzik öğretmen adaylarının mesleki gelişim için en çok yapmak istedikleri faaliyetlere yönelik sorulan açık uçlu soruya verilen cevaplarda; müzik öğretmen adaylarının gelişimsel ihtiyaçlarını hem bireysel performans hem de öğretim yeterlikleri düzeyinde değerlendirdiklerini göstermektedir. En yüksek frekansa sahip tema olan “Enstrüman gelişimi”, öğretmen adaylarının müzikal becerilerinin merkezine bireysel çalgı performansını koyduklarını ve bu alanda ilerlemeyi mesleki yeterliğin vazgeçilmez bir parçası olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Nitekim çalgı çalma becerisi, öğretmenlerin hem model olma hem de aktif müzik üretimi bağlamında öğrencilerine rehberlik etmelerini kolaylaştıran temel bir yeterliktir (Eroğlu, 2014; Juchniewicz, 2010). Benzer şekilde “Müzikal

performans ve sahne deneyimi” temasının yüksek frekansta yer alması da bu durumu desteklemektedir. Sahne deneyimi, yalnızca teknik yeterlik kazandırmakla kalmayıp aynı zamanda öğretmen adaylarının özgüven, iletişim, beden dili ve sanatçı kimliğini geliştirme süreçlerini desteklemektedir (Biasutti, 2010). Ayrıca, sahne pratiği kazanan öğretmen adayları öğrencilerine müziksel ifade ve performans konusunda daha etkili liderlik yapabilmektedir.

Bunun yanı sıra “Uygulamalı öğretmenlik ve saha deneyimi” temasının öne çıkması, müzik öğretmenliği mesleğinin yalnızca bireysel müzikal yeterliklerle değil, sınıf içi uygulama bilgisi ve pedagojik deneyimle bütünleşmesi gerektiğini düşündüklerini göstermektedir. Alan yazında da belirtildiği üzere, öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulamaları ve gerçek sınıf deneyimleri ile mesleki becerileri önemli ölçüde gelişmektedir (Conway, 2002; Gholami & Husu, 2010). Bu bulgu, öğretmen yetiştirme programlarında teori-pratik dengesinin ne denli kritik olduğunu bir kez daha ortaya koymaktadır. Yine benzer şekilde “Eğitim/seminer/workshop katılımı” teması ise adayların meslek içi öğrenmeye açık olduklarını ve yaşam boyu öğrenme ilkesine uygun şekilde kendilerini geliştirmek istediklerini göstermektedir. Alanında güncel bilgi ve becerilere sahip olma isteği, öğretmenlerin pedagojik ve teknolojik gelişmeleri yakından takip etme çabalarıyla yakından ilişkilidir (Koç, 2017). Özellikle dijitalleşen eğitim ortamlarında öğretmenlerin bu tür programlara aktif olarak katılması hem mesleki yenilikçiliği hem de öğrenci başarısını artırmaktadır. Son olarak, “Müzik pedagojisi ve müzik kültürüne katkı” teması adayların öğretmenliğe yalnızca bilgi aktarıcı değil, kültürel taşıyıcı ve dönüştürücü bir rol biçtiklerini göstermektedir. Bu bulgu, öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğini kültürel mirasın aktarımı ve toplumun sanatsal bilincinin gelişimi açısından da sorumluluk gerektiren bir alan olarak gördüklerini ortaya koymaktadır (Öztürk, 2021; Westerlund, 2008).

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinin yaşantılarında yaratacağı değişikliklere ilişkin açık uçlu sorulara verilen cevaplar değerlendirildiğinde en yüksek frekansa sahip tema “Öğrencilere Dokunmak/Değişim Yaratmak ve Topluma Katkı Sağlamak” olarak öne çıkmıştır. Bu tema müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yüklediği yüksek anlam düzeyini ve toplumsal sorumluluk bilincini yansıtmaktadır. Bu bulgu, öğretmenliğin yalnızca bilgi aktaran bir rol değil, öğrencilerin hayatlarında fark yaratan bir rehberlik görevi taşıdığını vurgulayan literatürle paralellik göstermektedir (Day & Gu, 2010; Aydoğdu, 2019). Adayların bu mesleği bir “değişim aracı” olarak görmeleri, onların idealist yönelimlerini ve mesleğin dönüştürücü potansiyeline olan inançlarını ortaya koymaktadır. Özellikle sanat temelli disiplinlerde öğretmenlerin, öğrenciler üzerinde estetik duyarlılık,

yaratıcılık ve sosyal farkındalık gibi soyut ancak derin etkiler bırakabildiği bilinmektedir (Westerlund, 2008).

Bu açık uçlu soruda ortaya çıkan diğer tema ise; “Yaşam Tarzında Olumlu Değişiklik Beklentisi/Müzik Öğretmenliğinin Meslek Dışı Sosyal ve Kültürel Etkileri”dir. Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğini yaşam biçimiyle bütünleşik bir meslek olarak görmektedirler. Bu durum, sanat eğitiminin bireyde yalnızca mesleki değil; kültürel katılım, sosyal ilişkiler ve kişisel tatmin gibi alanlarda da zenginleştirici etkileri olduğunu gösteren çalışmaları desteklemektedir (Eros, 2013; Jorgensen, 2003). Adayların müzikle iç içe bir yaşamı içselleştirme isteği, sanat eğitiminin yaşam boyu öğrenme ve sürekli dönüşüm ilkeleriyle de örtüşmektedir.

“Kişisel gelişim, disiplin, sabır, yaratıcılık, iletişim ve özgüven” teması ise öğretmenliğin bireyin iç dünyasında da güçlü dönüşümlere neden olduğunu göstermektedir. Nitekim öğretmen adaylarının iletişim becerilerinin, empati düzeylerinin ve öz farkındalıklarının geliştiği; yaratıcı problem çözme gibi beceriler kazandıkları birçok çalışmada vurgulanmaktadır (Legette, 2013; Karasar & Korkmaz, 2017). Bu bulgu, öğretmenlik mesleğinin bireysel niteliklerin gelişimine katkı sağlayan yönünü de öne çıkarmaktadır. “Müzikle iç içe bir hayat ve manevi tatmin” teması da dikkat çekicidir. Bu tema, öğretmen adaylarının mesleki doyumu yalnızca maddi ve statüsel değil; anlam arayışı ve içsel tatmin ekseninde değerlendirdiklerini göstermektedir. Müzik öğretmenliğini bir “yaşam çağrısı” olarak gören bu yaklaşım, sanatsal faaliyetlerin bireyde anlam üretimi, kimlik inşası ve ruhsal denge sağlamadaki rolünü de doğrulamaktadır (DeNora, 2000).

Diğer yandan, az sayıda katılımcı tarafından dile getirilen “değişim beklentisinin olmaması veya sınırlı değişim” teması, öğretmen adayları arasında mesleğe dair daha gerçekçi ya da temkinli bakış açılarını da barındırdığını göstermektedir. Bu grup, öğretmenliğin potansiyel etkilerini sınırlandırılmış bir çerçevede değerlendirmekte ve belki de sistemsel kısıtlamalara dikkat çekmektedir (Kelchtermans, 2009). Bu da mesleki motivasyonların bireysel ve bağlamsal değişkenlere bağlı olarak farklılaşabileceğini ortaya koymaktadır.

“Rol Model Olmak/Örnek Birey Olma Sorumluluğu” temaları takip etmiştir. Müzik öğretmeni adaylarının, müzik öğretmenliğinin bireysel yaşantıları üzerindeki etkilerine ilişkin değerlendirmeleri, mesleği yalnızca bir iş ya da uzmanlık alanı olarak değil; aynı zamanda yaşam biçimini ve değer sistemini dönüştüren bir süreç olarak ele aldıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin örnek alınan bireyler olma potansiyeli, özellikle genç bireylerin sosyal gelişimlerinde önemli rol oynamaktadır (Goodlad, 1990). Bu durum, öğretmen adaylarının mesleği yalnızca bilgi aktarma aracı değil, aynı zamanda değer aktarıcı bir rehberlik rolü olarak da gördüklerine işaret etmektedir.

5.4.2. Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Beklentileri, Kariyer Kaygıları, Toplumsal Algı, Zorluklar ve Mesleki Gelişim Faaliyetleri

Müzik öğretmen adaylarının mesleklerinin farklı özelliklerine yönelik görüşleri değerlendirildiğinde “Duygusal, Ruhsal ve Yaratıcı Yönü Güçlü Bir Meslek Olması/ Sosyal, Hareketli ve İletişim Odaklı Olması” en yüksek frekansa sahip tema olarak öne çıkmıştır. Bunu “Uygulamalı ve Sanat Temelli Meslek olması”, “Sürekli Gelişim ve Tekrar Gerektirmesi/ Piyasaya ve Özel Sektöre Açık/ Atılganlık Gerektiren Bir Meslek”, “Eğlenceli/ Keyifli ve Tercih Edilir Olması”, “Diğer Derslere Kıyasla Zorlayıcı yönleri/ Sınav Dışılığı/ Dikkat Çekme Zorluğu”, “İş Güvencesi/Maaş/Çalışma Koşulları Bakımından Rahat Görülmesi” temaları takip etmiştir

En yüksek frekansa sahip tema olan “Duygusal, ruhsal ve yaratıcı yönü güçlü bir meslek olması / sosyal, hareketli ve iletişim odaklı olması”, adayların müzik öğretmenliğini yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir meslek olarak değil; aynı zamanda insan ilişkilerini önceleyen, empati temelli, duygusal zekâya dayalı ve yaratıcılığı besleyen bir meslek olarak gördüklerini ortaya koymaktadır. Bu bakış açısı, müzik öğretmenliğinin “duygu merkezli pedagojik bir alan” olduğuna işaret eden literatürle uyumludur (Jellison, 2000; Hallam, 2006). Sanat eğitiminin bireyin içsel dünyasını zenginleştirme, özgünlük üretme ve duygusal ifade geliştirme gibi nitelikleri, öğretmen adaylarının mesleğe dair tanımlarına da yansımaktadır. Özellikle müzik gibi estetik temelli alanlarda öğretmenlik, duyuşsal deneyimle profesyonelliğin kesiştiği, sanatçı ve eğitimci kimliğin birlikte var olduğu bir meslek yapısı sunmaktadır (Eros, 2013).

İkinci sırada yer alan “Uygulamalı ve sanat temelli meslek olması” teması, müzik öğretmenliğinin teorik bilgi kadar uygulama temelli yeterlikler gerektirdiğini vurgulamaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarının bireysel çalgı, ses eğitimi, performans ve sahne deneyimi gibi alanlarda aktif katılım ve sürekli pratik yapma ihtiyacını fark ettiklerini göstermektedir. Bu özellik, müzik öğretmenliğini geleneksel akademik branşlardan ayıran temel unsurlardan biridir (Conway, 2002; Koza, 2008).

“Sürekli gelişim / tekrar gerektirmesi ve özel sektöre açık atılğan bir meslek olması” teması ise öğretmen adaylarının mesleki farkındalığının yalnızca sınıf içi uygulamalarla sınırlı olmadığını, aynı zamanda müzik sektörüyle, müzik teknolojileri ve güncel eğilimlerle iç içe bir gelişim süreci gerektirdiğini gösterdiği söylenebilir. Bu bulgu, müzik öğretmenliğinin sürekli yenilenme ve değişen müzik kültürlerine adaptasyon gerektirdiği yönündeki araştırmaları desteklemektedir (Westerlund, 2008; Abril & Gault, 2008). Ancak öğretmen adayları, müzik öğretmenliğinin yoğun çalışma gerektiren bir alan olduğunu da vurgulamıştır. Bu bulgu, mesleki kimlik oluşturma sürecinde karşılaşılan zorluklara rağmen mesleklerine olan bağlılıklarını sürdürdüklerini göstermektedir.

Dördüncü sırada yer alan “Eğlenceli, keyifli ve tercih edilir olması” teması ise müzik öğretmenliğinin bireyde pozitif duygular uyandıran ve öğrencilerle doğal bağ kurulmasına olanak sağlayan bir meslek olarak algılandığını göstermektedir. Ancak bu algı, kimi zaman mesleğin ciddiyetini gölgeleyecek şekilde “hafif”, “hobi” temelli algılanmasına da neden olabilmektedir (Öztürk & Demir, 2018). Bu noktada öğretmen adaylarının, mesleğin eğlenceli yönü ile profesyonel sorumluluklar arasında bir denge kurmaları gerektiği vurgulanmalıdır.

“Diğer derslere kıyasla zorlayıcı yönleri, sınav dışılığı ve dikkat çekme zorluğu” teması, müzik öğretmenliğinin özellikle ölçme-değerlendirme sistemleri açısından dezavantajlı algılandığını ortaya koymaktadır. Adaylar, müzik dersinin sınav merkezli sistemlerde geri planda kaldığını, öğrenciler tarafından yeterince ciddiye alınmadığını belirtmektedirler. Bu durum, müzik eğitiminin eğitim sistemi içerisindeki yapısal konumuyla ilgili olarak literatürde sıkça ele alınmaktadır (Sözer, 2019; Leung, 2004).

Son olarak, “İş güvencesi / maaş / çalışma koşulları bakımından rahat görülmesi” teması, adayların mesleğe ilişkin bazı dışsal motivasyonlar taşıdığını göstermektedir. Bazı adaylar, müzik öğretmenliğini diğer mesleklere kıyasla daha az stresli veya daha yaratıcı alanlara açık bir meslek olarak değerlendirmektedir. Ancak bu görüşün bir kısmı, gerçek çalışma koşulları ve atama sorunlarıyla çelişebilir. Bu durum, öğretmen adaylarının mesleki beklentilerinin gerçekçi ve eleştirel değerlendirmelerle yeniden şekillendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir (Gökçe & Sezer, 2012; Bursal & Buldur, 2016). Özçakmak ve Köroğlu (2015) çalışmasında öğretmen adaylarının çoğunluğunun öğretmenlik mesleğine yönelik olumlu bir bakışa sahip olduğu, ancak bazı öğretmen adaylarının mesleki gelecek konusunda belirsizlik yaşadığı ifade edilmiştir. Müzik öğretmen adayları mesleklerinden sosyal statü, iş güvencesi ve mesleki gelişim imkânları beklemektedir. Ancak özellikle atanma ve iş bulma

konularında yaygın bir kaygı gözlenmektedir. Gönüllüoğlu ve Çakmak (2022) çalışmasında mesleki beklentileri yüksek olan bireylerin kariyer kaygılarının daha az olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda müzik öğretmen adaylarının mesleki beklentilerinin yüksek olması, mesleklerini daha bilinçli tercih ettiklerini göstermektedir.

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinin zorlayıcı yönleri hakkındaki açık uçlu soruya verilen cevaplar değerlendirildiğinde en yüksek frekans “Sürekli Bireysel Çalışma ve Yüksek Düzeyde Pratik Gereksinimi” olarak öne çıkmıştır. Bunu “Müzik Dersinin Ciddiye Alınmaması/ Toplumda ve Okulda Değersiz Görülmesi”, ” Öğrenci Farklılıklarıyla Baş Etme/İlgi /Yetenek/ Müzik/ Kulağı Eksikliği”, “Donanım Eksikliği/Enstrüman/ Fiziksel Koşullar/ Sınıf Ortamı”, “Psikolojik Baskılar ve Duygusal Zorlanma/Heyecan/ Stres/ Sabır”, “Öğretmenin Çok Yönlü ve Üstün Becerili Olması Beklentisi”, “Toplumun ve Meslektaşların Ön Yargısı/ Küçümseme”, “Müfredatın ve Sistemin Müzik Eğitimine Uygun Olmaması”, “Soyut Kavramlarla Öğretimin Zorluğu”, “Atama ve Mesleki Gelecek kaygısı” temaları takip etmiştir. Bu çalışmanın bulguları, müzik öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin değerlendirmelerinde yalnızca ideallerine değil, aynı zamanda karşılaşılabilecekleri çok boyutlu zorluklara da farkındalıkla yaklaştıklarını göstermektedir. En yüksek frekansa sahip tema olan “Sürekli bireysel çalışma ve yüksek düzeyde pratik gereksinimi”, müzik öğretmenliğinin diğer birçok öğretmenlik alanından farklı olarak, yalnızca sınıf içi pedagojik yeterliklerle değil; bireysel performansa ve teknik becerilere dayalı sürekli bir gelişim süreci gerektirdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, müzik öğretmenlerinin hem sanatçı hem de eğitici kimliklerini aynı anda sürdürebilme zorunluluğunun yarattığı yükü yansıtmaktadır (Eros, 2013; Hennessy, 2000).

İkinci sırada yer alan “Müzik dersinin ciddiye alınmaması / toplumda ve okulda değersiz görülmesi” teması, öğretmen adaylarının sistemsel ve kültürel düzeyde karşılaştıkları görünmez engellere dikkat çektiklerini göstermektedir. Bu algı, müzik derslerinin sınav merkezli eğitim sistemlerinde önemsizleştirilmesi, akademik başarıyla doğrudan ilişkilendirilmemesi ve bazı okul yöneticileri ya da veliler tarafından “ikincil” bir ders olarak değerlendirilmesinden kaynaklanmaktadır (Leung, 2004; Öztürk & Demir, 2018). Bu durum, öğretmenlerin mesleki motivasyonunu zedeleyebilir ve müzik eğitiminde sürdürülebilirlik sorunları yaratabilir.

“Öğrenci farklılıklarıyla baş etme” teması ise öğretmen adaylarının sınıf içi uygulamalarda bireysel yetenek farkları, ilgi düzeyleri ve müzikal altyapı eksiklikleriyle başa

çıkarmakta zorlanabileceklerine ilişkin kaygılarını yansıtmaktadır. Nitekim müzik eğitimi, çoklu zekâ ve bireyselleştirilmiş öğretim gibi esnek pedagojik yaklaşımlar gerektirmekte olup, bu durum öğretmenin metodolojik çeşitlilik konusunda yetkin olmasını zorunlu kılmaktadır (Hallam, 2006; Green, 2002).

Bir diğer önemli tema olan “Donanım eksikliği / enstrüman / sınıf ortamı”, müzik eğitiminde fiziki koşulların merkezi önemine işaret etmektedir. Araştırmalar, yetersiz donanıma sahip sınıflarda müzik derslerinin etkinliğinin düştüğünü ve bu durumun hem öğretim kalitesini hem de öğretmenlerin motivasyonunu olumsuz etkilediğini göstermektedir (Yalçın & Kutluk, 2012). Öğretmen adaylarının bu konudaki farkındalıkları, mesleki gerçeklikleri doğru okuyabildiklerinin göstergesidir.

“Psikolojik baskılar, heyecan ve sabır gereksinimi” temasında ise öğretmen adaylarının mesleki süreçte yaşayacakları duygusal yükü dile getirdikleri görülmektedir. Müzik öğretimi, sahne önünde performans, birebir uygulamalı öğretim ve dışsal değerlendirme süreçleri nedeniyle öğretilmekte zaman zaman yoğun stres, heyecan ve tükenmişlik yaratabilir (Biasutti, 2010). Bu yönüyle mesleki dayanıklılığın geliştirilmesi, öğretmen yetiştirme programlarında dikkate alınması gereken bir boyuttur.

Ayrıca, “Öğretmenin çok yönlü ve üstün becerili olması beklentisi” teması, öğretmenlik rolünün yalnızca teknik bilgi değil; yaratıcılık, iletişim, liderlik, problem çözme gibi çoklu yeterlikleri kapsadığına dair algıyı yansıtmaktadır. Bu beklentiler adaylarda yetersizlik hissi oluşturabilir ve meslekten soğuma riski doğurabilir (Kelchtermans, 2009).

Diğer düşük frekanslı fakat önemli temalar arasında yer alan “Toplumsal ve meslektaş önyargısı”, “müfredatın uygunsuzluğu”, “soyut kavramlarla öğretim güçlüğü” ve “atama kaygısı”, öğretmen adaylarının sistem düzeyinde karşılaştıkları engellere ışık tutmaktadır. Özellikle atama ve gelecek belirsizliği, öğretmenlik mesleğinin sürdürülebilirliğini ve adayların mesleğe bağlılıklarını doğrudan etkileyen faktörlerdendir (Bursal & Buldur, 2016).

Müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğinin toplumdaki itibarı konusundaki düşünceleri sorulduğunda en yüksek frekansa sahip tema “Toplumda Müzik Öğretmenliğinin Değersiz görülmesi/ Müzik Öğretmenliğinin Hak Ettiği Saygıyı Görmesi Gerektiği Düşüncesi”dir. Bunu takiben “Öğretmenliğin Genel İtibarsızlaşması”, “Son Yıllarda Artan Farkındalık ve Olumlu Değişim Sinyalleri/ İtibar Algısının Bireye ve Çevreye Göre Değişmesi”, “Diğer Branşlara Kıyasla Daha Az Ciddiye Alınması”, “Ailelerin ve Toplumun

Sınav Odaklı Bakış Açısının Etkisi” temaları takip ortaya çıkmıştır. “Toplumda müzik öğretmenliğinin değersiz görülmesi / hak ettiği saygıyı görmemesi” teması, adayların toplumsal algının mesleki kimlik oluşumu üzerindeki belirleyici etkisini içselleştirdiğini ortaya koymaktadır. Müzik öğretmenliği, bireysel gelişimi destekleyen, estetik duyarlılığı artıran ve kültürel sürekliliği sağlayan bir alan olmasına karşın, hem okul topluluğu içinde hem de genel toplumda kimi zaman “ikincil” veya “eğlence odaklı” bir meslek olarak algılanmaktadır (Öztürk & Demir, 2018; Leung, 2004). Bu durum, öğretmen adaylarında mesleki motivasyon kaybı ve rol belirsizliği yaratma riski taşımaktadır.

Adayların sıklıkla dile getirdiği ikinci tema olan “Öğretmenliğin genel itibarsızlaşması”, yalnızca müzik öğretmenliğine değil, genel olarak öğretmenlik mesleğine yönelik bir statü erozyonunu da ortaya koymaktadır. Küresel ölçekte öğretmenlik mesleği, son yıllarda özlük haklarının zayıflaması, öğretmenin karar alma süreçlerinden dışlanması ve performans odaklı değerlendirmelerin artmasıyla birlikte saygınlığını yitirmeye başlamıştır (Day & Gu, 2010; Gökçe & Sezer, 2012). Bu bağlamda müzik öğretmenliği, hem genel statü düşüşünden hem de bransa özel sorunlardan çift yönlü etkilenmektedir.

Üçüncü sıradaki “Son yıllarda artan farkındalık ve olumlu değişim sinyalleri / itibar algısının bireye ve çevreye göre değişmesi” teması, algının mutlak değil, bağlamsal olarak şekillendiğini göstermektedir. Özellikle sanat temelli eğitim etkinliklerinin yaygınlaşması, sosyal medyada sanat öğretmenlerinin daha görünür hale gelmesi ve müzikle terapi gibi alanların toplumda daha çok kabul görmesi, bu olumlu değişim eğilimlerini desteklemektedir (Sözer, 2019).

“Diğer branşlara kıyasla daha az ciddiye alınma” teması ise, müzik öğretmenliğinin özellikle sınav merkezli branşlarla (matematik, fen, Türkçe gibi) kıyaslandığında ikincil konumda değerlendirildiği algısını göstermektedir. Bu durum hem öğretmenlerin kurumsal değer algısını zedelerken hem de öğrenciler tarafından derse yönelik motivasyonu azaltabilmektedir (Abril & Gault, 2008). Bu bağlamda müzik öğretmenliğinin “sanatsal emek” yönü yeterince tanınmamakta ve öğretmenlerin çok yönlü mesleki çabaları göz ardı edilebilmektedir. Benzer şekilde “Ailelerin ve toplumun sınav odaklı bakış açısının etkisi” teması, Türkiye’deki eğitim sisteminin yükseköğretim sınavı merkezli yapısının sanat eğitimi derslerini ikinci plana iten bir etki yarattığını ortaya koymaktadır. Müzik dersinin sınav sistemlerinde ölçülmeyen ya da merkezi sınavlara etkisi olmayan bir alan olması, ailelerin ve öğrencilerin bu derse yaklaşımını şekillendirmektedir (Hallam, 2006; Öztürk, 2021). Bu

durum, yalnızca müzik öğretmenliğinin değil, sanat eğitiminin genel olarak eğitim sistemindeki konumunun güçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

5.5. Sonuç

Bu araştırmada, Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri ile müzik öğretmen adaylarının müzik öğretmenliğine ilişkin mesleki beklentileri ve bu beklentilerin farklı boyutları içerik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Elde edilen bulgular, her iki grubun da mesleğe dair olumlu bir tutuma sahip olduğunu ancak beklenti düzeylerinde ve odaklandıkları alanlarda farklılaşmalar yaşandığını ortaya koymuştur. Güzel Sanatlar Lisesi öğrencileri müzik alanı ile ilgili mesleklere yönelik daha idealist ve yüksek düzeyde beklentiler taşıırken; müzik öğretmen adaylarının beklentileri daha gerçekçi, mesleki deneyimlere dayalı ve sistemseller koşulları da içeren bir yapıya sahiptir. Öğretmen adaylarının en fazla vurguladıkları beklentiler arasında öğrencilere müziği sevdirmek, toplumsal katkı sağlamak, sahne deneyimi kazanmak ve mesleki tatmin yer almaktadır. Ancak bununla birlikte, müzik öğretmenliğinin toplumda yeterince değer görmemesi, fiziksel ve materyal yetersizlikleri, atama ve iş güvencesi gibi yapısal sorunlar da ciddi kaygı alanları olarak belirlenmiştir.

5.6. Öneriler

Güzel Sanatlar Liselerindeki müzik öğretim programlarının, mesleki gerçeklikler ve kariyer planlamasıyla ilgili içeriklerle zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Mesleki müzik eğitimi alan farklı grupların mesleki beklentilerinin karşılaştırmalı olarak incelendiği, daha geniş örneklemliler çalışmalar yapılması önerilmektedir.

Müzik öğrencilerinin meslek tercihlerine ilişkin tutum ve yönelimleri zamanla değişebileceğinden, gelecekte yapılacak araştırmalarda boylamsal (uzun süreli) araştırma desenlerinin kullanılması önerilir. Bu sayede tercih sürecindeki değişim ve etkenler daha sağlıklı bir şekilde izlenebilir

KAYNAKÇA

- Akçay, R. C. (2005). Öğretmenlik Mesleğinin Kariyer Yönetimindeki Değişmelerden Kaynaklanan Sorunları ve Bir Kariyer Sistemi Modeli. *Eurasian Journal of Educational Research*, 0(18), 17 - 27.
- Aydın, A. (1998). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Abalı Öztürk, Y., & Demir, M. K. (2018). Erken Çocukluk Eğitimi Üzerine Yapılan Lisansüstü Tezlerin Analizi: Türkiye Örneği. *Uluslararası Elektronik İlköğretim Dergisi*, 10(5), 583-590.
- Abril, C. R., & Gault, B. M. (2008). The State of Music in Secondary Schools: The Pincipal's Perspective. *Journal of Research in Music Education*, 56(1), 68–81. <https://doi.org/10.1177/0022429408323075>
- Akgün, A., Duruk, Ü., & Gülmez Güngörmez, H. (2016). Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Ortak Bilgi Yapılandırma Modeline İlişkin Görüşleri. *Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 5(1), 184-203.
- Akman, Y. (1992). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Meslek, Evlilik ve Geleceğe Yönelik Beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(7).
- Akyol, E. Y., & Bacanlı, F. (2019). Building a solution-focused career counselling strategy for career indecision. *Australian Journal of Career Development*, 28(1), 73–79. <https://doi.org/10.1177/1038416218786690>
- Apaydınlı, K. (2009). Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Müziksel İşitme-Okuma-Yazma Dersinde Karşılaştıkları Sorunlar ve Çözüm Önerileri. 8. Ulusal Müzik E itimi Sempozyumu, 23–25 Eylül 2009,
- Araz, Ç. (2019). Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ve Ailelerin Meslek Seçimlerine Etkisinin İncelenmesi [Yüksek lisans tezi, Trabzon Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=585833>
- Arslantaş, H. İ., Tösten, R., & Bektaş Marakçı, D. (2018). Lise Öğretmenlerinde Mesleki Motivasyon Unsurları: Karma Yöntemli Bir Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(3), 880–895. <https://doi.org/10.17860/mersinefd.485161>
- Aydoğdu, F. (2019). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 19(3), 415–432.
- Baki, A., & Gökçek, T. (2012). Karma Yöntem Araştırmalarına Genel Bir Bakış. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(42), 1-21.
- Betz, N. E. (2007). Career Self-Efficacy: Exemplary Recent Research and Emerging Directions. *Journal of Career Assessment*, 15(4), 403–422.

- Beyhan, K. S. G. (2025). Güzel Sanatlar Fakültelerinde Korrepetisyon: Öğrenci, Öğretim Elemanı ve Yönetici Görüşleri. [Sanatta Yeterlik. Süleyman Demirel Üniversitesi].
- Biasutti, M. (2010). Investigating Tainee Music Teachers' Beliefs on Musical Abilities and Learning: A Quantitative Study. *Music Education Research*, 12(1), 47–69. <https://doi.org/10.1080/14613800903568266>
- Birer, A. R. H., & Sonsel, Ö. B. (2013). Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Öz-Yeterlik Durumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından incelenmesi: Selçuk Üniversitesi örneği. *Fine Arts*, 8(4), 389–398. <https://doi.org/10.12739/NWSA.2013.8.4.D0142>
- Bourdieu, P., 1986, "The Forms of Capital", Handbook of Theory and Research far the Sociology of Education, ed. John G. Richardson, s. 241-58, New York: Greenwood Press.
- Boz, Y., & Boz, N. (2008). Kimya ve Matematik Öğretmen Adaylarının Öğretmen Olma Nedenleri. *Kastamonu Education Journal*, 16(1), 137-144.
- Bozdoğan, A. E., Aydın, D., & Yıldırım, K. (2007). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine ilişkin Tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 83-97.
- Bozgeyikli, H. (2004). Meslek Kararı Verme Yetkinlik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (11), 221–234.
- Brown, J. (2002). Training Needs Assessment: A Must For Developing an Effective Training Program. *Public Personnel Management*, 31(4), 569–578.
- Buldur, S., & Bursal, M. (2015). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Nedenlerinin Etki Düzeyleri ve Mesleki Geleceklerine Yönelik Beklentileri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 9(1), 81–107.
- Bursal, M., & Buldur, S. (2016). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Meslek Tercih Nedenleri ve Geleceklerine Yönelik Beklentileri: Karşılaştırmalı Bir Analiz. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 16(2), 351–376.
- Bursal, M., & Buldur, S. (2016). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Motivasyon Kaynakları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 90–98.
- Wettersten, K. B., Guilmino, A., Herrick, C. G., Hunter, P. J., Kim, G. Y., Jagow, D., Beecher, T., Faul, K., Baker, A. A., Rudolph, S. E., Ellenbecker, K., & McCormick, J. (2005). Predicting Educational and Vocational Attitudes Among Rural High School Students. *Journal of Counseling Psychology*, 52(4), 658–663.
- Celik, B., & Yıldız, Y. (2019). The Role of Foreign Language Culture on Teaching the Language and Learner Motivation. *International Journal of Social Sciences & Educational Studies*, 5(4), 150-161.

- Conway, C. M. (2002). Perceptions of Beginning Teachers, Their Mentors, and Administrators Regarding Pre-service Music Teacher Preparation. *Journal of Research in Music Education*, 50(1), 20–36.
- Çakabay, S., Mete, P., & Ketenalp, B. (2023). Şehir Merkezi İle Köy Okulu Öğrencilerinin Hayat Bilgisi Dersine İlişkin Başarı ve Tutumlarının İncelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (58), 2388–2408.
- Çark, Ö. (2022). Digital Conflicts in Strategic Business Management. In *Conflict Management in Digital Business: New Strategy and Approach* (pp. 205-222). Emerald Publishing Limited.
- Çiftçi, E., & Unutkan, Ö. P. (2016). Sanat Eğitiminin Kültürel Değerlerin Aktarımındaki Rolü. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 12(3), 569–590.
- Dalkıran, E., & Yıldız, G. (2016). Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleği Tutumlarının İncelenmesi. *Fine Arts*, 11(4), 143–152.
- Day, C., & Gu, Q. (2010). *The new lives of teachers*. Routledge.
- DeNora, T. (2000). *Music in Everyday Life*. Cambridge University Press.
- DeVahl, J., King, R., & Williamson, J. W. (2005). Academic Incentives for Students Can Increase Participation in and Effectiveness of a Physical Activity Program. *Journal of American College Health*, 53(6), 295–298.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). The General Causality Orientations Scale: Self-Determination in Personality. *Journal of Research in Personality*, 19(2), 109-134.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (Ed.). (2004). *Kendi Kaderini Tayin Araştırması El Kitabı*. Rochester Üniversitesi Yayınları.
- Demirel Dengeç, Ş. (2023). Türkiye’deki Konservatuvarlarda Müzik Alanında Özel Yetenekli Öğrencilerin Eğitimcilerinin Özellikleri. *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (12), 1494-1504.
- Demirtaş, H., Cömert, M., & Özer, N. (2011). Öğretmen Adaylarının Özyeterlik İnançları ve Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve bilim*, 36(159).
- Dietrich, J., & Kracke, B. (2009). Career-Specific Parental Behaviors in Adolescents’ Development. *Journal of Vocational Behavior*, 75(2), 109-119.
- Dilekçi, Ü., & Nartgün, Ş. S. (2020). Öğretmenlerin Algıladıkları Uyumsal Performans Ölçeği’nin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik-Güvenirlik ve Betimsel Analiz. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35(2), 448-465.
- Duffy, R. D., & Dik, B. J. (2013). Research on Calling: What Have We Learned and Where are We Going? *Journal of Vocational Behavior*, 83(3), 428–436.

- Elmacı, E. N. (2007). Ortaöğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Gelecek İle İlgili Mesleki Beklentilerinin Bazı Özlük Nitelikleri Açısından İncelenmesi [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. Tez No: 211360.
- Elmaoğlu, E., & Eriş, H. (2022). Pediatri Hemşirelerinin Mesleki Beklentileri. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(3), 1227–1237.
- Ergen, Ö. B., & Tanrıseven, I. (2015). Conservatory of Music and Performing Arts High School Students' Opinions on General Culture Courses.
- Eros, J. (2013). Second-Stage Music Teachers' Career Identity. *Journal of Research in Music Education*, 61(1), 89–105.
- Eroğlu, E. (2014). Müzik Öğretmeni Adaylarının Bireysel Çalgı Dersine Yönelik Görüşleri. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 2(2), 32–49.
- Ertem, H. Y., Engin-Demir, C., & Gökalp, G. (2017). Öğretmen Adaylarının Kariyer Planlaması: Bir ihtiyaç Analizi Çalışması. *Uluslararası Eğitimde Yenilikçi Yaklaşımlar Kongresi (UEYK)*, 11–13 Mayıs 2017.
- Eryetiş, M. V. (2016). Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44).
- Gati, I. ve Levin, N. (2014). Kariyer Karar Verme Güçlükleri İçin Danışmanlık: Önlemler ve Yöntemler. *Kariyer Geliştirme Dergisi*, 62(2), 98–113.
- Gati, I., & Asher, I. (2001). Prescreening, In-Depth Exploration, and Choice: From Decision Theory to Career Counseling Practice. *The Career Development Quarterly*, 50(2), 140-157.
- Gholami, K., & Husu, J. (2010). How do Teachers Reason About Their Practice?. *Teaching and Teacher Education*, 26(1), 1520–1529.
- Ginzberg E. Ginsburg SW, Axelrad S, Herma JL (1951). Occupational Choice. *New York, Columbia University Press*.
- Goodlad, J. I. (1990). Teachers for Our Nation's Schools. Jossey-Bass.
- Green, L. (2002). How Popular Musicians Learn: A Way Ahead for Music Education. Ashgate.
- Gür Erdoğan, D., & Zafer Güneş, D., (2012). Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine Karşı Tutumları. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, vol.25, no.1, 51-62.
- Gökdere, E. (2013). Öğretmen Beklentilerinin Yönetimi. 21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum, 2(5), 179-183.

- Gökçe, F., & Sezer, A. (2012). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Eğitim ve Bilim*, 37(164), 175–188.
- Gökçe, F., & Sezer, G. O. (2012). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları (Uludağ Üniversitesi Örneği). *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(1), 1-23.
- Gönüllüoğlu, S., & Çakmak, D. (2022). Mesleki Sonuç Beklenti Düzeyi İle Kariyer Kaygı Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ferizli MYO Öğrencileri Üzerine Bir Uygulama. *Sakarya İktisat Dergisi*, 11(1), 149–170.
- Güleri, M. (1998). Üniversiteli ve İşçi Gençliğin Gelecek Beklentileri ve Kötümserlik-İyimserlik Düzeyleri. *Kriz Dergisi*, 6(1).
- Hamamcı, Z., & Çoban, A. (2007). Mesleki Ogunluk ve Mesleki Kararsızlığın Akılcı Olmayan İnançlarla İlişkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 27(3).
- Halis, M., & Cumaliyeva, D. (2016). Kariyer Seçiminde Manevi Değerlerin Kariyer Değerlerine Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Route Educational and Social Science Journal*, 3(2), 17-30.
- Hallam, S. (2006). *Music Psychology in Education*. Institute of Education, University of London.
- Hamamcı, Z. ve Hamurlu, K. (2005). Anne Babaların Meslek Gelişimine Yardımcı Olmaya Yönelik Tutumları ve Bilgi Düzeylerinin Çocuklarının Mesleki Kararsızlıkları İle İlişkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10, 55–69
- Hennessy, S. (2000). Overcoming the Red-Feeling: The Development of Confidence to Teach Music in Primary School. *British Journal of Music Education*, 17(2), 183–196.
- Hietanen, L., Uusiautti, S., & Määttä, K. (2014). Enhancing Entrepreneurship in Learners – An Implementation and Evaluation of Entrepreneurship Education Through Music Education. *Problems of Education in the 21st Century*, 59(1), 34–48. <https://doi.org/10.33225/pec/14.59.34>
- Hochschild A. (1983). *The Managed Heart: The Commercialization of Human Feeling*. Berkeley: Univ. Calif. Press
- Holland, J. L. (1997). *Making Vocational Choices: A Theory of Vocational Personalities and Work Environments*. Psychological Assessment Resources.
- Isbell, D. S. (2008). Müzisyenler ve Öğretmenler: Müzik Öğretmeni Adaylarının Sosyalleşmesi ve Mesleki Kimliği. *Müzik Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 56(2), 162-178.
- Işık, E. (2010). Sosyal Bilişsel Kariyer Teorisi Temelli Bir Grup Müdahalesinin Üniversite Öğrencilerinin Kariyer Kararı Yetkinlik ve Mesleki Sonuç Beklenti Düzeylerine Etkisi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.

- Jellison, J. A. (2000). How Can All People Continue to be Involved in Meaningful Music Participation? *Music Educators Journal*, 86(5), 27–31.
- Jorgensen, E. R. (2003). *Transforming Music Education*. Indiana University Press.
- Journal of Counseling Psychology*, Vol 52(4), Oct 2005, 658-66
- Juchniewicz, J. (2010). The Influence of Social Intelligence on Effective Music Teaching. *Journal of Research in Music Education*, 58(3), 276–293.
- Karaaslan, E. (2009). Gazi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalından Mezun Olan Öğrencilerin İstihdam Durumlarının İncelenmesi. [Yüksek lisans tezi. Gazi üniversitesi].
- Karasar, S., & Korkmaz, Ö. (2017). Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilimleri ve İletişim Becerileri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 13(1), 92–112.
- Kavrayıcı, C. (2019). Öğretmenlik Mesleki Kimlik Algıları ve Örgütsel Bağlılıkları Arasındaki İlişki [Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi]. Tez No: 544087.
- Kaya, U., Güvenir, M., Balcı, T., & Aykaç, A. (2021). Mezuniyet Aşamasındaki Öğrencilerin Meslektaşları İlişki Görüşlerinin ve Meslek Beklentilerini Belirlenmesi: Paramedik Bölümü Örneği. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 24(4), 461–467.
- Kebap, M. (2022). Matematik Öğretmen Adaylarının Mesleki Beklentilerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi. [Necmettin Erbakan Üniversitesi]. Yüksek Lisans Tezi,
- Kelchtermans, G. (2009). Who I am in How I Teach is the Message: Self-Understanding, Vulnerability and Reflection. *Teachers and Teaching*, 15(2), 257–272.
- King, G. (1989). *Unifying Political Methodology: The Likelihood Theory of Statistical Inference*. Cambridge University Press.
- Konakcı, N. (2010). Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı Öğrencilerinin Bireysel Çalgı Eğitimi Dersine Yönelik Tutumlarının İncelenmesi [master's thesis, Marmara Üniversitesi (Turkey)].
- Konuk, N. E. (2011). Müzik Öğretmeni Adaylarının Öğretmenliğe İlişkin Tutum ve Mesleki Yeterli Algı Düzeylerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. Tez No. 298648 [Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Doktora Tezi. İstanbul
- Koza, J. E. (2008). Listening for Whiteness: Hearing Race in the Music Classroom. *Philosophy of Music Education Review*, 16(2), 145–155.
- Koç, K. (2018). Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Yaşam Doyum Düzeyleri ile Akademik Motivasyon Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 58-65.

- Koç, M. (2017). Meslekî Gelişim ve Hizmet İçi Eğitim Bağlamında Öğretmenlerin Öğrenme Gereksinimleri. *Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Dergisi*, 7(13), 41–60.
- Krippendorff, K. (2013) Content Analysis. An Introduction to Its Methodology (3rd ed). California, CA: Sage Publications.
- Krumboltz, J.D. (1979). A Social Learning Theory of Career Decision Making. In A. M. Mitchell, G. B. Jones, & J. D. Krumboltz (Eds.), *Social learning and career decision making* (pp. 19-49). Cranston, RI: Carroll Press.
- Kurtuldu, M., & Ayaydın, A. (2010). Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Öğrencilerinin Mesleki Kaygı Düzeylerinin İncelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (28), 111-118.
- Kuzgun Y. (2000). *Meslek Danışmanlığı: Kuramlar, Uygulamalar*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Küpana, M. N. (2007). Mesleki Müzik Eğitim Alan Öğrencilerin İş Umudu Düzeylerinin İncelenmesi. *Original Article*. 7(2), 350-362.
- Kürücü, N. (2019). Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretimi Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi (Order No. 28242721). Available from ProQuest Dissertations & Theses Global. (2473436112). Retrieved from
- Küçük, D. P. (2012). Müzik Öğretmenlerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumları. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* (19), 151-161.
- Kılbaş, M., Deniz, L., & Açıksoz, M. A. (2019). Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin Bando Astabay Meslek Yüksekokuluna Yönelik Algıları İle Üniversite Eğilimlerinin İncelenmesi. *Sahne ve Müzik*, (8), 55-88.
- Legette, R. M. (2013). The Impact of Music Education on Academic Achievement and Social Development. *Arts Education Policy Review*, 114(4), 162–169.
- Lent, R. W. (2005). A Social Cognitive View of Career Development and Counseling. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 101–127). John Wiley & Sons, Inc.
- Lent, R. W., & Brown, S. D. (2006). On Conceptualizing and Assessing Social Cognitive Constructs in Career Research: A Measurement Guide. *Journal of Career Assessment*, 14(1), 12-35.
- Leung, B. W. (2004). Music Curriculum Reform in Hong Kong: A Case of Tradition and Change. *Visions of Research in Music Education*, 4(1).
- Levinson, E. M., Ohler, D. L., Caswell, S., & Kiewra K. (1998). Six Approaches to the Assessment of Career Maturity. *Journal of Counseling and Development*, 76, 475-482.
- Locke, E. A., & Latham, G. P. (2002). Building a Practically Useful Theory of Goal Setting and Task Motivation: A 35-year odyssey. *American Psychologist*, 57(9), 705–717.

- MEB. (2022). Milli Eğitim Bakanlığı 2022–2023 Öğretim Yılına Ait Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Programları. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı. <https://www.meb.gov.tr>
- Maslow, A. H. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review*, 50(4), 370–396.
- Mayring, P. (2000). Nitel İçerik Analizi. *Forum Niteliksel Sozialforschung Forumu: Nitel Sosyal Araştırma*, 1(2).
- McCabe, K. M., & Barnett, D. (2000). The Relation Between Familial Factors And The Future Orientation of Urban, African American sixth graders. *Journal of Child and Family Studies*, 9, 491-508.
- McWhirter, E. H., Rasheed, S., & Crothers, M. (2000). Perceptions of Educational Barriers Scale (PEB) [Database record]. APA PsycTests.
- Kurtuldu, M. K. Bakıoğlu, Ç. (2016). Üç Farklı Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Seviyelerinin Çeşitli Değişkenler Yardımıyla Karşılaştırılması. *The Journal of Academic Social Science Studies*
- Metheny, J., & McWhirter, E. H. (2013). Contributions of Social Status and Family Support to College Students' Career Decision Self-Efficacy and Outcome Expectations. *Journal of Career Assessment*, 21(3), 378-394.
- Mutlu, T., Korkut Owen, F., Özdemir, S., Ulaş Kılıç, Ö. (2019). Beliren Yetişkinlerin Kariyer Planları, Yaşadıkları Kariyer Kararsızlıkları ve Bununla Baş Etme Stratejileri. *Kariyer Psikolojik Danışmanlığı Dergisi*, 2(1), 1-31.
- Nauta, M. M. (2010). Development, Evolution, and Status of Holland's Theory of Vocational Personalities: Reflections and Future Directions for Counseling Psychology. *Journal of Counseling Psychology*, 57(1), 11–22.
- Okatan, Ş. İ. (2007). Güzel Sanatlar Fakültelerinin İşlevi. *Sanat Dergisi*, (11).
- Orhan, Ş. (2006). Anadolu Güzel Sanatlar Liseleri Çalgı Eğitiminde Motivasyon. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi* (20).
- Özgeldi, M., & Kılıç, E. (2019). Meslek Seçiminde Ailenin Etkisi. In *Proceedings of the International Congress on Business and Marketing* (pp. 453-466).
- Özdemir, M.A., & Kaymak, H. (2024). Coğrafya Son Sınıf Öğrencilerinin Coğrafya Mesleğine Bakış Açıları. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 51, 26-47.
- Özder, H., Bölümü, A. Ö. A. Ö. M., Konedralı, G., Zeki, C. P. (2010). Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 2(2), 253-275.

- Özmenteş, G; Özmenteş, S, (2008), “Müzik Yeteneğine Yönelik Özyeterlik Ölçeğinin Geliştirilmesi”, 1. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi’nde sunulmuş bildiri, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara.
- Özsarı, İ. (2008). Eğitim Fakültesi Son Sınıf Öğrencilerinin Kpss Merkezi Sınavı Odaklı Gelecek Kaygıları ve Mesleki Beklentileri. İstanbul Üniversitesi.
- Öztürk, A. (2021). Müzik Öğretmenlerinin Müzik Eğitimi Sürecinde Kültürel Aktarım İşlevi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 9(2), 65–78.
- Öztürk, S., & Demir, E. (2018). Müzik Öğretmenlerinin Mesleklerine İlişkin Statü Algıları. *Journal of Research in Music Education*, 6(2), 101–120.
- Özçakmak, H. ve Köroğlu, M. (2015). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Beklentileri. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 3(4), 49–58.
- Parasız, G., Okay, H., & Kardeş, B. (2021). Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Kaygı Düzeylerinin Bireysel Çalgıları ve Sınıf Düzeyleri Bakımından İncelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(1), 125-138.
- Parsons, F. (1909). *Choosing a Vocation*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
- Pektaş, M., & Kamer, S. T. (2011). Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 9(4), 829-850.
- Pandit Project. (2022, May 30). Potter K. "Isaacson 1993".
- Reynolds, A. L., & Constantine, M. G. (2007). Cultural Adjustment Difficulties and Career Development of International College Students. *Journal of Career Assessment*, 15(3), 338-350.
- Roe, A. (1957). Early determinants of Vocational Choice. *Journal of Counseling Psychology*, 4(3), 212–217.
- Sarı, M., Canoğulları, E., Yıldız, E. (2018). Öğretmenlerin Okul Yaşam Kalitesi Algıları İle Mesleki Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversite Eğitim Fakültesi Dergisi* (47), 387-409. <https://doi.org/10.21764/maeuefd.364454>
- Sarıkaya, T. ve Khorshid, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Bahar 2009, 7(2), 393-423
- Savickas, M. L. (2013). *Career Construction Theory and Practice*. *Career Development and Counseling: Putting Theory and Research to Work*, 2, 144-180.
- Schunk, D. H., & DiBenedetto, M. K. (2020). Motivation And Social Cognitive Theory. *Contemporary Educational Psychology*, 60, Article 101832.

- Schunk, D. H. (2012). Social Cognitive Theory.
- Selvitopu, A., & Taş, A. (2020). Lise Öğretmenlerinin İş Doyumu ve Mesleki Motivasyon Düzeylerinin İncelenmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(29), 23-42.
- Sevim, K. ve Altun, F. (2017). Sosyal Hizmet Bölümü Öğrencilerinin Geleceğe Yönelik Mesleki ve Akademik Beklentileri. *Artvin Çoruh Üniversitesi Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(2), 51–65. doi:10.22466/acusbd.346958
- Slay, H. S., & Smith, D. A. (2011). Professional Identity Construction: Using Narrative to Understand the Negotiation of Professional And Stigmatized Cultural Identities. *Human relations*, 64(1), 85-107.
- Steger, M. F., Dik, B. J., & Duffy, R. D. (2012). Measuring Meaningful Work: The Work And Meaning Inventory (WAMI). *Journal of Career Assessment*, 20(3), 322–337.
- Super, D. E. (1990). A Lifespan, Life-Space Approach to Career Development. In D. Brown & L. Brooks (Eds.), *Career Choice and Development* (2nd ed., pp. 197–261). Jossey-Bass.
- Super, D. E. (1957). *The Psychology of Careers; An Introduction To Vocational Development*. Harper & Bros.,
- Sözer, M. A. (2019). Müzik Dersine Karşı Tutumlar: Öğrenci, Öğretmen ve Veli Perspektifi. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(2), 130–149.
- TEDMEM. (2023). *Yeni Bir Eğitim Anlayışı Şart (TEDMEM Güncel Yayınlar Dizisi 9)*. Ankara: Türk Eğitim Derneği Yayınları
- Tağ, M. N., & Çetinkaya, B. (2019). Öznel İyi Oluş Hali, Başkasına Güven Ve İş Motivasyonu Arasındaki İlişki: Beklenti Teorisi Çerçevesinde Çok Düzeyli Analiz. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 15(3), 858-888.
- Temiz, T. (2012). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Matematik Öğretimine Yönelik Öz-Yeterlik Algıları İle Kaygıları Arasındaki İlişki. Tez No.324458 [Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü]. Yüksek Lisans Tezi.VAN
- Tuzcu, Ö. (2010). Müzik Öğretmeni Adaylarının Mesleki Güdülenme Düzeyleri İle Akademik Başarı Algıları Arasındaki İlişki. Tez No. 264130[Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü]. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2019). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Türk Dil Kurumu [TDK] (2022). *Türkçe Sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları
- Usher, E. L., & Pajares, F. (2008). Self-Efficacy for Self-Regulated Learning: A Validation Study. *Educational and Psychological Measurement*, 68, 443-463.

- Uyulgan, M. A., & Akkuzu, N. (2014). Öğretmen adaylarının akademik içsel motivasyonlarına bir bakış. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 14(1), 7-32.
- Uçan, A. (1997). *Müzik Eğitimi Temel Kavramlar-İlkeler-Yaklaşımlar*. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- Uçan, A. (2005). Türkiye’de Müzik Öğretmenliği Eğitiminde Yeniden Yapılandırmanın ve Yeniden Yapılandırmanın Programı’nın Değerlendirilmesi. *Eğitim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırmanın Sonuçları ve Öğretmen Yetiştirme Sempozyumu*. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Ankara, s. 449-447.
- Uçan, A. (1987). Müzik Eğitiminde Performans Testlerinin Yeri, Önemi ve Kullanımı. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1), 287-307.
- Uçan, A. (2006). Müzik Öğretmenliği Yeterlikleri. *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu*, 26-28.
- Uslu, S. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*. 23(1), 141-160
- Waberi, F. A. (2020). Mesleki Beklentilerin Kariyer Kararı Verme Öz - Yetkinliği İle İlişkisi. *AÇÜ Uluslararası Sosyal Bilimler Dergisi*, 6(1), 25–39.
- Walsh, F. (1996). The Concept of Family Resilience: Crisis and Challenge. *Family Process*, 35(3), 261–281.
- Werner, E. E., & Smith, R. S. (1992). *Overcoming The Odds: High Risk Children From Birth to Adulthood*. Cornell University Press.
- Westerlund, H. (2008). Bridging Experience, Action and Culture in Music Education. *Music Education Research*, 10(1), 27–38.
- Whiston, S.C., & Keller, B.K. (2004). Ailenin Kariyer Gelişimi Üzerindeki Etkilerine İlişkin Araştırmaların Genişletilmesi: Bir Dizi Kahverengi Lekenin Yetiştirilmesi. *Danışmanlık Psikoloğu*, 32(4), 612-617.
- Wu, X. Y. (2003). Intrinsic Motivation and Young Language Learners: The Impact of the Classroom Environment. *System*, 31, 501-517.
- Yalçın, A., & Kutluk, F. A. (2012). Müzik Eğitiminde Öğretim Ortamları ve Materyal Kullanımının Önemi. *Müzik Eğitimi Dergisi*, 1(1), 33–45.
- Yalçın, Gökhan ve Özer Kutluk (2012). “Muammer Sun’un Yurt Renkleri 1. Albümde Yer Alan Piyano Eserlerinin Armonik Analizi,” *JASSS The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(7):769-788.
- Yavuzer, H., Meşeci, F., Demir, İ., Sertelin, Ç. (2012). Günümüz Üniversite Gençliğinin Sorunları. *Hayeff Journal of Education*, 2(1), 79-91.

- Yağcı, U., & Aksoy, V. (2015). Müzik Öğretmeni Adaylarının Akademik Öz Yeterlikleriyle Öğretmenlik Öz Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(33), 84-104.
- Yelken, K. (2008). Orta Öğretim Son Sınıf Öğrencilerinin Üniversite Tercihlerini ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler [master's thesis, Sakarya Üniversitesi (Turkey)].
- Yener, S. & Apaydınlı, K. (2016). Türkiye’de Mesleki Müzik Eğitimi Veren Kurumların Çeşitliliği ve Mezunların İstihdam Sorunları. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 42, 225-249
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2003). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, A., & Aslan, M. (2021). Yeni Mezun Hemşirelerde İşe Hazır Olma Ölçeği'nin Türkçe'ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 10(1), 70-80.
- Yıldız, K., & Buyrukcu, F. (2005). Aday Öğretmenlerin Mesleki Beklentilerine İlişkin Görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (10), 5-12.
- Yılmaz, F. N. (2017). Lise Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörlerin İkili Karşılaştırmalar Yöntemiyle İncelenmesi. *Journal of Measurement and Evaluation in Education and Psychology*, 8(2), 224-236.
- Zimmerman, B. J., & Schunk, D. H. (2011). Self-Regulated Learning and Performance. In B. J. Zimmerman, & D. H. Schunk (Eds.), *Handbook of Self-Regulation of Learning and Performance* (pp. 1-12). New York: Routledge.
- Zumeri, S. (1997). Albert Bandura – Self-efficacy: The exercise of control. W. H. Freeman & Co.

EKLER

VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

EK 1: KİŞİSEL VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER ANKETİ

KİŞİSEL VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

1-Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2-Yaşınız?

14 15 16 17 18 ve üzerinde

3-Sınıfınız?

Lise 1 Lise 2 Lise 3 Lise 4

4-Yetiştirdiğiniz çevre?

Köy Kasaba İlçe İl Yurtdışı

5- Babanızın öğrenim düzeyi?

İlkokul Ortaokul Lise ve dengi Üniversite Lisansüstü Doktora

6- Annenizin öğrenim düzeyi?

İlkokul Ortaokul Lise ve dengi Üniversite Lisansüstü Doktora

7- Babanızın mesleği?

Memur İşçi Esnaf Çiftçi İşsiz Emekli Serbest Meslek Diğer.....

8- Annenizin mesleği?

Memur İşçi Esnaf Ev Hanımı Emekli Serbest Meslek Diğer.....

9- Sizin ya da ailenizin gelir düzeyi?

AÇIKLAMA

Aşağıda sizin gelecekle ilgili mesleki beklentilerinizi belirlemek amacı ile bazı cümleler yer almaktadır. Her cümle ile ilgili görüşünüze göre değişebilir. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin görüşlerinizi yansıtmalıdır. Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacağından bizim için önemli olan sizin soruları içtenlikle kendinize en uygun seçeneğe göre cevaplamanızdır. Lütfen ölçekteki maddeleri dikkatlice okuduktan sonra sizin düşüncelerinize ne derece uygun olduğuna karar veriniz ve karşısındaki derecelerden bir tanesine (X) işareti koyunuz. Aşağıda, seçilen bir kariyer sonucu kişinin elde edilebileceği sonuçlarla ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen, her bir ifadeyi okuyunuz ve her bir ifadeye kendinizle ilgili olarak ne düzeyde katıldığınızı 4 aralıklı ölçek üzerinde işaretleyiniz. Katkılarınız için hepimize teşekkürler. 1-----Hiç Katılmıyorum 2-----Katılmıyorum 3-----Katılıyorum 4-----Tamamıyla Katılıyorum

1. Yaptığım kariyer planı beni tatmin edecek bir sonuca götürecektir.	1	2	3	4
2. Seçtiğim kariyerde/meslekte başarılı olacağım.	1	2	3	4
3. Geleceğim iyi olacak.	1	2	3	4
4. Seçtiğim kariyerde/meslekte becerilerimi kullanabileceğim.	1	2	3	4
5. Kariyerimle ilgili verdiğim kararlarda kontrol benim elimdedir.	1	2	3	4
6. Kendime iyi bir gelecek sağlayabileceğim.	1	2	3	4
7. Seçtiğim kariyer doğrultusunda istediğim işe girebileceğim.	1	2	3	4
8. Seçtiğim kariyer/meslek bana ihtiyacım olan geliri sağlayacak.	1	2	3	4
9. Toplumumuzda saygı duyulan bir kariyerim/mesleğim olacak.	1	2	3	4
10. Kariyer/meslek hedeflerime ulaşacağım.	1	2	3	4
11. Ailem kariyer/meslek seçimimi onaylayacaktır.	1	2	3	4
12. Seçtiğim kariyer/meslek istediğim yaşam tarzını sürdürmemi sağlayacak.	1	2	3	4

KİŞİSEL VE SOSYO-KÜLTÜREL ÖZELLİKLER

1-Cinsiyetiniz?

Kadın Erkek

2-Yaşınız?

18 19 20 21 ve üzerinde

3-Sınıfınız?

Lisans 1 Lisans 2 Lisans 3 Lisans 4

4-Yetiştirdiğiniz çevre?

Köy Kasaba İlçe İl Büyükşehir Yurtdışı

5- Babanızın öğrenim düzeyi?

İlkokul Ortaokul Lise ve dengi Üniversite Lisansüstü Doktora

6- Annenizin öğrenim düzeyi?

İlkokul Ortaokul Lise ve dengi Üniversite Lisansüstü Doktora

7- Babanızın mesleği?

Memur İşçi Esnaf Çiftçi İşsiz Emekli Serbest Meslek Diğer.....

8- Annenizin mesleği?

Memur İşçi Esnaf Ev Hanımı Emekli Serbest Meslek Diğer.....

9- Sizin ya da ailenizin gelir düzeyi?

AÇIKLAMA

Aşağıda sizin gelecekle ilgili mesleki beklentilerinizi belirlemek amacı ile bazı cümleler yer almaktadır. Her cümle ile ilgili görüşünüzü kişilere göre değiştirebilirsiniz. Bunun için vereceğiniz cevaplar sizin görüşlerinizi yansıtmalıdır. Verdiğiniz cevaplar gizli tutulacağından bizim için önemli olan sizin soruları içtenlikle kendinize en uygun seçeneğe göre cevaplamanızdır. Lütfen ölçekteki maddeleri dikkatlice okuduktan sonra sizin düşüncelerinize ne derece uygun olduğuna karar veriniz ve karşısındaki derecelerden bir tanesine (X) işareti koyunuz. Aşağıda, seçilen bir kariyer sonucu kişinin elde edilebileceği sonuçlarla ilgili ifadeler yer almaktadır. Lütfen, her bir ifadeyi okuyunuz ve her bir ifadeye kendinizle ilgili olarak ne düzeyde katıldığınızı 4 aralıklı ölçek üzerinde işaretleyiniz. Katkılarınız için hepimize teşekkürler. 1-----Hiç Katılmıyorum 2-----Katılmıyorum 3-----Katlıyorum 4-----Tamamıyla Katlıyorum

1. Yaptığım kariyer planı beni tatmin edecek bir sonuca götürecektir.	1	2	3	4
2. Seçtiğim kariyerde/meslekte başarılı olacağım.	1	2	3	4
3. Geleceğim iyi olacak.	1	2	3	4
4. Seçtiğim kariyerde/meslekte becerilerimi kullanabileceğim.	1	2	3	4
5. Kariyerimle ilgili verdiğim kararlarda kontrol benim elimdedir.	1	2	3	4
6. Kendime iyi bir gelecek sağlayabileceğim.	1	2	3	4
7. Seçtiğim kariyer doğrultusunda istediğim işe girebileceğim.	1	2	3	4
8. Seçtiğim kariyer/meslek bana ihtiyacım olan geliri sağlayacak.	1	2	3	4
9. Toplumumuzda saygı duyulan bir kariyerim/mesleğim olacak.	1	2	3	4
10. Kariyer/meslek hedeflerime ulaşacağım.	1	2	3	4
11. Ailem kariyer/meslek seçimimi onaylayacaktır.	1	2	3	4
12. Seçtiğim kariyer/meslek istediğim yaşam tarzını sürdürmemi sağlayacak.	1	2	3	4

EK 2: GÖRÜŞME FORMLARI

- Bu araştırmanın genel amacı farklı düzeylerde Mesleki Müzik Eğitimi alan Güzel Sanatlar Lisesi Müzik bölümü öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki beklentilerinin saptanmasıdır.

- o Güzel Sanatlar Lisesi müzik bölümü öğrencilerinin;
- o Mesleki müzik eğitimini tercih etme nedenleri nedir?
- o Müzik mesleği ile ilgili kendilerini ne kadar uyumlu bulmaktadırlar?
- o Müzik mesleğine yönelik beklentileri nedir?
- o Müzik mesleği alanında kendilerini yetiştirmek için en çok yapmak istedikleri faaliyet nedir?
- o Diğer mesleklerle kıyaslandığında müzik mesleğinin farklı özellikleri hakkında ne düşünmektedirler?
- o Müzik mesleğinin zorlayıcı yönleri hakkındaki görüşleri nedir?
- o Müzik mesleğinin toplumdaki itibarı konusundaki düşünceleri nedir?
- o Müzik mesleği yaşantılarında yaratacağı değişiklikler konusundaki düşünceleri nedir?

- o Müzik Eğitime Lise mezuniyetinden sonra nerede devam etmek ister?

- o Neden?

- o Müzik Eğitimi almada ve yönlendirmede Ailenin rolü nedir?

- o Okulun Meslek seçiminizdeki rolü size bu konuda nasıl yardımcı oluyor ve sizi nasıl yönlendiriyor?

Müzik öğretmen adaylarının;

- Müzik öğretmenliğini tercih etme nedenleri nedir?
- Müzik öğretmenliği mesleği ile ilgili kendilerini ne kadar uyumlu bulmaktadırlar?
- Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik beklentileri nedir?
- Müzik öğretmenliğinde kendilerini yetiştirmek için en çok yapmak istedikleri faaliyet nedir?
- Diğer mesleklerle kıyaslandığında müzik öğretmenliğinin farklı özellikleri hakkında ne düşünmektedirler?
- Müzik öğretmenliğinin zorlayıcı yönleri hakkındaki görüşleri nedir?
- Müzik öğretmenliğinin toplumdaki itibarı konusundaki düşünceleri nedir?
- Müzik öğretmenliğinin yaşantılarında yaratacağı değişiklikler konusundaki düşünceleri nedir?

Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi Müdürlüğüne

Başvuru No: MEB.TT.2024.002794

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatının Kurum Kodu: 752026

T.C. Kimlik No: 14858106586

Adı Soyadı: NEBİ TAMER BAYSAN

Araştırmanın Adı: GÜZEL SANATLAR LİSESİ MÜZİK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN VE MÜZİK ÖĞRETMEN ADAYLARININ MESLEKİ BEKLENTİLERİ ÜZERİNE BİR DURUM ÇALIŞMASI(KONYA İLİ ÖRNEĞİ)

Araştırmanın Niteliği: Yüksek Lisans Tezi

Araştırmanın Örneklem / Çalışma Grubu: Öğrenci

Uygulama Yapılacak MEB Teşkilatı: Konya Çimento Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak Birim: Güzel Sanatlar Lisesi

Uygulama Yapılacak İl: KONYA

Veri Toplama Aracının Başlığı: Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencileri ve Müzik Öğretmen Adayları Görüşme Formu

Araştırma Uygulama İzninin Kabul Tarihi: 11.10.2024

Araştırmanın Uygulama İzninin Bitiş Tarihi: 11.10.2025

Yukarıda kimliği yazılı araştırmacı "Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesine (2024/41)" göre belirtilen kapsamda araştırmasını yapmayı taahhüt etmiştir. Araştırmacının bilgi ve belgelerinin uygunluğu kontrol edilmiş olup araştırma uygulama izni KONYA İl Millî Eğitim Müdürlüğü tarafından onaylanmıştır.

NOT: Okul/kurum yöneticileri tarafından "Araştırma Uygulama İzni" belgesinin ve veri toplama araçlarının (araçlardaki maddelerinin) modülde yer alan belge ve araçlarla aynı olduğu kontrol edilmelidir. Aynı olmadığı durumda araştırma uygulama izni verilmeyecektir.

* Başvuru detayını görüntülemek ve belgeyi doğrulamak için '<https://arastirmaizinleri.meb.gov.tr/belge-dogrula>' bağlantısını kullanınız.

NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
ETİK KURUL KARARI

Etik Kurul Toplantı Tarihi/Sayısı ve Karar No	Tarih :28/06/2024 Toplantı Sayısı: 13 Karar No :2024/547
Araştırmanın Başlığı	Güzel Sanatlar Lisesi Müzik Bölümü Öğrencilerinin ve Müzik Öğretmen Adaylarının Mesleki Beklentileri Üzerine Bir Durum Çalışması(Konya İli Örneği).
Sorumlu Araştırmacı	Doç. Dr. Nurtuğ BARIŞERİ AHMETHAN
Yardımcı Araştırmacı	Nebi Tamer BAYSAN Lisansüstü Öğrenci
Etik Kurul Kararı	20057 sayılı başvuru Etik Kurul tarafından değerlendirilmiş olup, başvurunun bilimsel araştırma etiği açısından “ Uygun ” olduğuna karar verilmiştir.